ΙΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ — ΤΟΥ ΒΛΑΣΤΟΥ

ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ, ΑΠΟ ΦΩΝΗΣ ΣΙΜΠΛΙΚΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Πολλοὶ πολλὰς κατεβάλοντο φροντίδας, εἰς τὸ τῶν κατηγοριῶν τοῦ ἀριστοτέλους βιβλίον. οὐ μόνον ὅτι προοίμιόν ἐστι τῆς ὅλης φιλοσοφίας, εἴπερ αὐτὸ μὲν τῆς λογικῆς ἐστιν ἀρχὴ πραγματείας. ἡ δὲ λογικὴ τῆς ὅλης προλαμβάνεται δικαίως φιλοσοφίας, ἀλλὰ καὶ ὅτι τρόπον τινὰ περὶ ἀρχῶν ἐστι τῶν πρώτων, ὡς ἐν τοῖς περὶ τοῦ σκοποῦ μαθησόμεθα λόγοις. ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλην ὁρμὴν τὰς περὶ τοῦτο τὸ βιβλίον πραγματείας πεποίηνται. οἱ μὲν, αὐτὴν μόνην τὴν λέξιν αὐτοῦ τὸ σαφέστερον μεταφράσαι προθυμηθέντες. ὥσπερ θεμίστιός τε ὁ εὐφραδὴς, καὶ εἴ τις ἄλλος τοιοῦτος. οἱ δὲ, καὶ τὰς ἐννοίας μὲν, αὐτὰς δὲ μόνας ψιλὰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἀριστοτέλους προτεθειμένας, συντόμως ἀποκαλύπτειν ἐσπούδασαν. ὥσπερ ἐν τῷ κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν βιβλίῳ πεποίηκεν ὁ πορφύριος. ἄλλοι δὲ πρὸς τούτοις, καὶ ζητημάτων ἐφήψαντο μετρίως, ὡς ὁ ἀφροδισιεὺς ἀλέξανδρος, καὶ ἑρμῖνος, καὶ ὅσοι τοιοῦτοι. ὧν καὶ μάξιμον ἀνατίθημι, τὸν αἰδεσίου μὲν τοῦ ἰαμβλίχου μαθητήν. ἐν δὲ τῷ εἰς τὰς κατηγορίας ὑπομνήματι, πάντα σχεδὸν τῷ ἀλεξάνδρῳ συνάψαντα. τινὲς δὲ καὶ βαθυτέραις περὶ αὐτὸ διανοίαις ἐχρήσαντο, ὥσπερ ὁ θαυμάσιος βοηθός. ἄλλοις δὲ ἤρεσεν ἀπορίας μόνας γράψαι πρὸς τὰ λεγόμενα. ὅπερ λούκιός τε πεποίηκε, καὶ μετ' αὐτὸν νικόστρατος, τὰ τοῦ λουκίου ὑποβαλλόμενος. σχεδόν τι πρὸς πάντα τὰ εἰρημένα κατὰ τὸ βιβλίον, ἐνστάσεις κομίζειν φιλοτιμούμενοι. καὶ οὐδὲ εὐλαβῶς, ἀλλὰ καταφορικῶς μᾶλλον, καὶ ἀπηρυθριακότως. πλὴν καὶ τούτοις χάρις. καὶ ὅτι πραγματειώδεις τὰς πολλὰς τῶν ἀποριῶν προεβάλοντο, καὶ ὅτι λύσεώς τε τῶν ἀποριῶν ἀφορμὰς, καὶ ἄλλων πολλῶν τε καὶ καλῶν θεωρημάτων τοῖς μετ' αὐτοὺς ἐκδεδώκασι. πλωτῖνος δὲ ὁ μέγας αὐτὸς τούτοις, τὰς πραγματειώδεις ἐξετάσεις, ἐν τρισὶν ὅλοις βιβλίοις τοῖς περὶ τῶν γενῶν τοῦ ὄντος ἐπιγεγραμμένοις, τῷ τῶν κατηγοριῶν βιβλίῳ προσήγαγε. μετὰ δὲ τούτους, ὁ πάντων ἡμῖν τῶν καλῶν αἴτιος πορφύριος, ἐξήγησίν τε ἐντελῆ τοῦ βιβλίου, καὶ τῶν ἐνστάσεων πασῶν λύσεις οὐκ ἀπόνως ἐν ἑπτὰ βιβλίοις ἐποιήσατο, τοῖς γεδαλίῳ προσφωνηθεῖσι. πολλὰ καὶ τῶν στωϊκῶν ἐκ τῶν δογμάτων κατὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ λόγου προστιθείς. μετὰ

LANDES- UND STADT-BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

τούτοις δὲ, ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος πολύστιχον καὶ αὐτὸς εἰς τοῦτο τὸ βιβλίον κατεβάλετο πραγματείαν. τὰ μὲν πολλὰ τοῖς Πορφυρίου, καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς λέξεως κατακολουθῶν. τινὰ δὲ ἐπικρίνων ἐκείνων καὶ διαρθρῶν ἀκριβέστερον μετὰ τοῦ συστέλλειν τὴν ὡς ἐν σχολαῖς πρὸς τὰς ἐνστάσεις μακρολογίαν. πανταχοῦ δὲ τὴν νοερὰν θεωρίαν ἑκάστῳ σχεδὸν τῶν κεφαλαίων ἐπιτιθείς. καί τι καὶ ἄλλο πρὸς τούτοις χρήσιμον τῷ συγγράμματι προστιθείς. Ἀρχύτου γὰρ τοῦ Πυθαγορικοῦ καὶ πρὸ Ἀριστοτέλους τὴν εἰς δέκα τῶν πρώτων γενῶν ποιησαμένου διαίρεσιν, ἐν τῷ βιβλίῳ ὃ περὶ τοῦ παντὸς ἐκεῖνος ἐπέγραψε. καὶ τά τε γνωρίσματα αὐτῶν διὰ παραδειγμάτων ἐναργῶς σαφηνίζοντος. καὶ τάξιν ἣν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα. καὶ τὰς κατ' εἴδη διαφορὰς ἑκάστου, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῖς κοινῶς τε καὶ ἰδίως ἐπιδεικνύντος, αὐτὸς ἐν τοῖς προσήκουσι τόποις τὰ τοῦ Ἀρχύτου παραγαγών, ἐκεῖνά τε νοερῶς συνεσπαρμένα ἐξήπλωσε. καὶ τὴν συμφωνίαν τὴν πρὸς αὐτὰ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπέδειξε. καὶ εἴπου τι διάφωνον ἦν, ὀλίγα δὲ καὶ ταῦτα, καὶ τοῦτο ὑπ' ὄψιν ἤγαγε τοῖς φιλομαθέσι. μὴ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς διαφωνίας ἀνεξέταστον καταλιμπάνων. εἰκότως. διότι φαίνεται πανταχοῦ τῷ Ἀρχύτᾳ κατακολουθεῖν ὁ Ἀριστοτέλης βουλόμενος. καὶ Δέξιππος δὲ ὁ Ἰαμβλίχου, καὶ αὐτὸς μὲν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους βιβλίον, συντόμως ἐξηγήσατο. προηγουμένως δὲ τὰς Πλωτίνου ἀπορίας ὡς ἐν διαλόγῳ προτεινομένας αὐτῷ, διαλύειν προτίθεται. οὐδὲν δὲ οὐδὲ οὗτος σχεδὸν τοῖς Πορφυρίου καὶ Ἰαμβλίχου προστεθεικώς. τοιαύτης τοίνυν τῶν κλεινοτάτων ἐν φιλοσοφίᾳ περὶ τὸ τῶν κατηγοριῶν βιβλίον γεγενημένης σπουδῆς, καταγέλαστος εὐθὺς ἂν ἀπ' ἀρχῆς δόξαιμι, γράψαι τι καὶ αὐτὸς τολμήσας, εἰ μὴ τὴν αἰτίαν εὔλογον ἐπιδείξαιμι τοῦ τολμήματος. ἐγὼ γὰρ ἐνέτυχον μὲν καί τισι τῶν εἰρημένων συγγράμμασιν. ἐπιμελέστερον δὲ ὡς οἷός τε ἦν τοῖς Ἰαμβλίχου παρακολουθῶν ἀπεγραψάμην, καὶ αὐτῇ πολλαχοῦ τῇ λέξει τοῦ φιλοσόφου χρησάμενος. ὁ δὲ σκοπὸς ἦν μοι τῆς ἀπογραφῆς, ἅμα μὲν, ὡς ἂν δυναίμην ἐκ τοῦ γράφειν, ἀκριβεστέραν τῶν εἰρημένων κατανόησιν προσλαβεῖν. ἅμα δὲ τὸν ὑψηλὸν νοῦν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τοῖς πολλοῖς ἄβατον, ἐπὶ τὸ σαφέστερόν τε καὶ συμμετριώτερον καταγαγεῖν. ἐκρίπτων δὲ, καὶ τὸ πολὺ πλῆθος τῶν πολυειδῶν συγγραμμάτων ἐπ' ἔλαττον ὁπόσον ἦν συστεῖλαι. οὐχ οὕτως ὡς ὁ φιλοσοφώτατος Συριανὸς εἰς ἐλάχιστον. ἀλλὰ μετὰ τοῦ μηδὲν ὡς δυνατὸν τῶν ἀναγκαίων παραλιπεῖν. εἰ δέ τι καὶ αὐτὸς ἴσχυσα προσθεῖναι, καὶ ὑπὲρ τούτου τοῖς ἀνδράσι τούτοις μετὰ τὸν θεὸν χάρις. ὑφ' ὧν χειραγωγούμενος, καὶ ἀπορίαν οὐκ ἀπόβλητον, καὶ διάρθρωσιν τῶν εἰρημένων ἀξίαν τινὰ τοῦ λόγου προστέθεικα. συμβουλεύω μέντοι τοῖς ἐντευξομένοις, μηδέποτε τῶν Πορφυρίου καὶ Ἰαμβλίχου καταφρονῆσαι συγγραμμάτων ἐπὶ τούτοις τοῖς σχολικοῖς. ἀλλ' εἴπερ ἄρα, ὡς εἰσαγωγῇ καὶ γυμνασίῳ τούτοις χρήσασθαι, πρὸς ἀκριβεστέραν τῶν ἐκείνοις τοῖς ἀνδράσιν εἰρημένων κατάληψιν. ἐπεὶ δὲ πρῶτον τῶν Ἀριστοτέλους τῷ τῶν κατηγοριῶν ἐντυγχάνομεν βιβλίῳ, ἅμα δὲ τῶν κατὰ φιλοσοφίαν αἱρέσεων ἀρχὴν ἡ ἀρι-

στοτέλους περιπατητικὴ καλουμένη, ῥητέον πρῶτον κατὰ πόσους καὶ ποίους τρόπους τὰς ὀνομασίας ἔσχον αἱ κατὰ φιλοσοφίαν αἱρέσεις. Δεύτερον, τίς ἡ διαίρεσις τῶν ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων. ἵνα καὶ τὸ προκείμενον ὁποίας χώρας τάξομεν, γένηται δῆλον. Τρίτον, πόθεν ἀρκτέον τῶν ἀριστοτέλους συγγραμμάτων. Τέταρτον, τί τὸ τέλος ἐστὶ τῆς ἀριστοτέλους φιλοσοφίας. Πέμπτον, τίνα τὰ ἄγοντα ἡμᾶς πρὸς τὸ τέλος. Ἕκτον, τί τὸ εἶδος τῶν ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων. Ἕβδομον, διὰ τί τὴν ἀσάφειαν ἐπετήδευσεν ὁ φιλόσοφος. Ὄγδοον, ποῖον δεῖ τὸν ἐξηγητὴν εἶναι τῶν τοιούτων λόγων. Ἔννατον, ποῖον δεῖ τὸν ἀκροατὴν προσλαμβάνεσθαι. Δέκατον, πόσα δεῖ προλαμβάνειν ἑκάστης ἀριστοτελικῆς πραγματείας κεφάλαια. καὶ ποῖα. καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν. Αἱ μὲν οὖν κατὰ φιλοσοφίαν αἱρέσεις, ἑπταχῶς ὀνομάζονται. ἢ ἀπὸ τοῦ συστησαμένου τὴν αἵρεσιν, ὡς οἱ πυθαγόρειοι καὶ πλατωνικοί, ἢ ἀπὸ τῆς τοῦ αἱρεσιάρχου πατρίδος. ὡς κυρηναϊκοί, οἱ ἀπὸ ἀριστίππου. καὶ μεγαρικοί, οἱ ἀπὸ εὐκλείδου. καὶ ἐλεατικοί, οἱ ἀπὸ ξενοφάνους καὶ παρμενίδου. ἢ ἀπὸ τοῦ τόπου ἐν ᾧ διέτριβον φιλοσοφοῦντες, ὡς ἀκαδημαϊκοὶ καὶ στωϊκοί. ἢ ἀπὸ συμβεβηκυίας ἐνεργείας, ὡς περιπατητικοί. ἢ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ φιλοσοφεῖν κρίσεως. ὡς ἐφεκτικοί, οἱ ἀπὸ πύῤῥωνος. ἢ ἀπὸ τοῦ τέλους ὃ προτίθενται τῆς ἑαυτῶν φιλοσοφίας, ὡς ἡδονικοὶ οἱ ἐπικούρειοι. ἢ ἀπὸ τοῦ εἴδους τῆς ζωῆς, ὡς οἱ κυνικοί. ἄλλο γὰρ τὸ τέλος οὗ στοχάζονται, καὶ ἄλλο τὸ εἶδος τῆς ἐπιτηδεύσεως. οὐ γὰρ δι' ἡδονῆς οἱ ἐπικούριοι τὴν ἡδονὴν ἐθήρων, ἀλλὰ διὰ πόνων μάλιστα καὶ ἐγκρατείας. Τῶν δὲ ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων τὰ μέν ἐστι μερικά, ὡς αἱ ἐπιστολαὶ πρός ἕνα τινὰ καὶ περὶ μερικοῦ τινος γεγραμμέναι πράγματος. τὰ δὲ, καθόλου. τὰ δὲ καὶ μεταξύ, ὡς αἱ περὶ ζώων καὶ φυτῶν ἱστορίαι. οὔτε μερικῶν οὖσαι τινῶν ταύτῃ. περὶ γὰρ εἰδῶν εἰσι καὶ ζώων. ἀλλὰ τὰ μὲν μερικὰ καὶ τὰ μέσα, μενέτω νῦν ἀδιαίρετα. τῶν δὲ καθόλου, τὰ μέν ἐστιν ὑπομνηματικά, ὅσα πρὸς ὑπόμνησιν οἰκείαν καὶ πλείονα βάσανον συνέταξεν ὁ φιλόσοφος. ὧν τὰ μὲν, μονοειδῆ ἐστιν, ὡς περὶ ἑνός τινος ὑπομιμνήσκοντα. τὰ δὲ ποικίλα, ὡς περὶ πλειόνων. δοκεῖ δὲ τὰ ὑπομνηματικὰ μὴ πάντῃ σπουδῆς ἄξια εἶναι. διὸ οὐδὲ πιστοῦνται ἀπ' αὐτῶν τὰ τοῦ φιλοσόφου δόγματα. ὁ μέντοι ἀλέξανδρος τὰ ὑπομνηματικά, συμπεφυρμένα φησὶν εἶναι, καὶ μὴ πρὸς ἕνα σκοπὸν ἀναφέρεσθαι. διὸ καὶ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τούτων, συνταγματικὰ τὰ ἕτερα λέγεσθαι. τῶν δὲ συνταγματικῶν, τὰ μέν ἐστιν διαλογικά. τὰ δὲ, αὐτοπρόσωπα. καὶ τῶν αὐτοπροσώπων, τὰ μέν ἐστι θεωρητικά. τὰ δὲ, πρακτικά. τὰ δὲ, ὀργανικά. καὶ τῶν θεωρητικῶν, τὰ μὲν θεολογικά, ὡς τὰ μετὰ τὰ φυσικά. τὰ δὲ φυσιολογικά, ὡς ἡ φυσικὴ ἀκρόασις, καὶ αἱ ἑπόμεναι ταύτῃ πραγματεῖαι. τὰ δὲ, μαθηματικά. οἷα γεωμετρικά τε αὐτῷ γέγραπται καὶ μηχανικὰ βιβλία. Τῶν δὲ πρακτικῶν, τὰ μὲν, ἠθικά. ὡς τά τε νικομάχεια καὶ τὰ εὐδήμεια. καὶ τὰ ἐπιγραφόμενα μεγάλα. τὰ δὲ, οἰκονομικά. τὰ δὲ, πολιτικά, ὡς οἱ οἰκονομικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἐπιγεγραμμένοι λόγοι. τῶν δὲ ὀργανικῶν, τὰ μὲν, περὶ αὐτῆς ἐστι τῆς ἀποδεικτικῆς μεθόδου. τὰ δὲ, περὶ τῶν πρὸ αὐτῆς, ὡς τὰ πρότερα ἀναλυτικά. καὶ τὸ περὶ ἑρμηνείας. καὶ αἱ κατηγορίαι. τὰ δὲ, περὶ

τῶν τὴν ἀπόδειξιν ὑποδυομένων, ὡς οἱ τόποι καὶ οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι, καὶ αἱ ῥητορικαὶ τέχναι. αὕτη μὲν οὖν τῶν ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων ὁλοσχερεστέρα διαίρεσις. Περὶ δὲ τοῦ τρίτου, λεκτέον πόθεν ἄρχεσθαι δεῖ τῶν ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων. μετὰ γὰρ τὴν διαίρεσιν, ἀκόλουθος ὁ περὶ τούτων λόγος. τινὲς μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ὀργανικῶν φασὶν ἄρχεσθαι δεῖν. ταῦτα γὰρ ἡμῖν ἐμποιεῖ τὸ διακρίνειν. ἐν μὲν ταῖς πράξεσι, τὰ ἀγαθὰ καὶ κακά. ἐν δὲ ταῖς γνώσεσι, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος. ὥστε καὶ τῶν πρακτικῶν καὶ τῶν γνωστικῶν συγγραμμάτων, προηγεῖσθαι χρὴ τὰ τὴν διακριτικὴν ἡμῖν δύναμιν παρεχόμενα. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν φαίνεται προηγουμένη ἡ τῶν ὀργάνων γνῶσις, οἷον τεκτονικῆς, χαλκευτικῆς. καὶ ἐπὶ ἰατρικῆς δὲ, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ φιλοσοφίας, τῆς πάντα μετὰ ἀποδείξεως ὑπισχνουμένης παραδιδόναι. καὶ ταύτῃ μόνῃ τήν τε ζωὴν ἡμῶν καὶ τὴν γνῶσιν ἐπιτρεπούσης. πῶς οὖν ἄνευ ἀποδείξεως, ἢ τοῖς πρακτικοῖς ἢ τοῖς θεωρητικοῖς λόγοις ἐντυγχάνοντες, οὐ ταὐτὸν πεισόμεθα, τοῖς ἄνευ τοῦ ἑρμαϊκοῦ μώλυος περὶ τὴν κίρκην ἰοῦσι, καὶ θελγομένοις ὑπὸ τῶν παρ' ἑκάστοις πιθανῶς λεγομένων. Τινὲς δὲ ἀπὸ τῶν ἠθικῶν πρὸς τὰ λοιπὰ ποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. τὰ γὰρ ὄργανα φασὶ τῶν μέσων εἶναι. καὶ δύναταί τις αὐτοῖς καὶ εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι. δηλοῦσι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν ῥητόρων καὶ τῶν σοφιστῶν. δεῖ οὖν πρότερον τοῖς χρησομένοις τοῖς ὀργάνοις μετρίως παρεσκευασμένης ζωῆς. οὐ γὰρ τοιαύτη ἐστὶν ἡ τῶν οἰκοδομικῶν καὶ κυβερνητικῶν γνῶσις, οἷα ἡ φιλοσοφίας, ἀλλ' αὕτη ζωτική ἐστι. δεῖ οὖν πρὸ ταύτης τῆς ἀπὸ τῶν ἠθικῶν καταρτίσεως, οὐκ ἀποδεικτικῶς, ἀλλ' ὀρθοδοξαστικῶς τὰ ἠθικὰ παραλαμβανόντων ἡμῶν κατὰ τὰς αὐτοφυεῖς περὶ τῶν ὄντων ἐννοίας. ἀλλ' εἰ μὲν τὰ ἠθικὰ τοῦ ἀριστοτέλους κατηχήσεις μόνον ἦσαν παραινετικαὶ καὶ ἀναπόδεικτοι, οἷαι πολλαὶ παρὰ τοῖς πυθαγορείοις ἐλέγοντο, ὀρθῶς εἶχεν ἐκ τούτων ἀρχομένους, προκαταρτύειν δι' αὐτῶν τὰ ἤθη. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐκεῖνα μετὰ διαιρέσεων καὶ ἀποδείξεων ἐπιστημονικωτάτων παραδέδωκεν ὁ ἀριστοτέλης, πῶς ἄνευ τῶν ἀποδεικτικῶν μεθόδων ἰόντες ἐπ' αὐτὰ δυνησόμεθά τι πλέον ἀνύειν. μήποτε οὖν δεῖ μὲν πάντως ἠθικῆς προκατηχήσεως, ἀλλ' οὐ διὰ τῶν ἀριστοτέλους ἠθικῶν παραδεδομένης, ἀλλὰ διὰ ἀγράφου συνεθισμοῦ, καὶ τῶν ἀτέχνων παραινέσεων ἀγράφως τε καὶ ἐγγράφως τὸ ἦθος ἡμῶν ἀπευθυνουσῶν. εἶτα τῆς λογικῆς τε καὶ ἀποδεικτικῆς μεθόδου. καὶ μετ' ἐκείνην, τούς τε περὶ ἠθῶν ἐπιστημονικοὺς λόγους, καὶ τοὺς περὶ τῆς τῶν ὄντων θεωρίας, ἐπιστημονικῶς δυνησόμεθα παραδέχεσθαι. Τέταρτον δὲ ἦν τῶν προβλημάτων, τὸ, τέλος τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας εὑρεῖν. ἐκ τούτου γὰρ καὶ τὸ σεμνὸν αὐτῆς θεασόμεθα. τέλος τοίνυν καὶ τῆς τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς φιλοσοφίας, κατὰ μὲν τὸ ἦθος, ἡ διὰ τῶν ἀρετῶν τελείωσις. κατὰ δὲ τὴν γνῶσιν, ἡ ἐπὶ τὴν μίαν τῶν πάντων ἀρχὴν παραδρομή. καὶ γὰρ οἶδεν αὐτὴν ἐπιστημονικῶς, καὶ ἐσεβάσθη. καὶ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ ἀνεβόησεν. Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη. κοινὸν δὲ ἀμφοῖν τέλος, τὸ ἐπιβάλλον ἀνθρώπῳ, ἡ τελεωτάτη εὐδαιμονία. πρὸς ἣν, οὐδὲ μίαν ὑπερβολὴν, οὐδενὶ τῶν ἄκρως φιλοσοφησάντων καταλέλοιπεν ὁ ἀριστοτέλης. οὐδὲ ἄνθρωπον εἶναι καλεῖν ἀξιῶν, ἀλλὰ θεὸν, τὸν εἰς ἐκείνην ἀναδραμόντα. τοιαῦτα γὰρ ἐν τοῖς τελ-

ταίοις τῶν Νικομαχείων ἠθικῶν μεγαληγορεῖ. Πρὸς δὲ τοιοῦτον ἄγει τέλος, ἅπαντα τὰ τοῦ φιλοσόφου συγγράμματα. τὰ μὲν, τὴν ἀποδεικτικὴν παρασκευάζοντα μέθοδον. τὰ δὲ, ἤθη διὰ τῶν ἀρετῶν κοσμοῦντα. τὰ δὲ, τὴν γνῶσιν διὰ τῶν φυσικῶν, ἐπὶ τὰ ὑπὲρ φύσιν ἀνάγοντα. Εἶδος δὲ τῆς ἀριστοτελικῆς ἑρμηνείας, τὸ κατά τε τὸν νοῦν καὶ τὴν λέξιν συνεστραμμένον καὶ νοερὸν καὶ γοργόν. ἢ γὰρ τὴν λύσιν εὐθὺς ἐπάγει τῇ ἀπορίᾳ, ἢ πολλὰς ἐπισυνάπτων ἀπορίας, μιᾷ λύσει καὶ ταύτῃ συντόμως διαλύει πάσας. οὐδαμοῦ δὲ ἐθέλει τῆς ἐναργείας ἐξίστασθαι. διττῆς δὲ οὔσης ἐναργείας εἰς πίστιν, τῆς μὲν, ἀπὸ νοῦ, τῆς δὲ, ἀπὸ αἰσθήσεως, τοῖς μετὰ αἰσθήσεως ζῶσι διαλεγόμενος, τὰς ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως προτιμᾷ. διὸ καὶ τὸ ἀναγκαστικὸν αὐτοῦ ταῖς ἀποδείξεσιν ὑπάρχει. ὡς καὶ τὸν μὴ πειθόμενον διὰ τὰς οὐκ εὐτυχεῖς προλήψεις, ὅμως ἠναγκασμένον ἐπιστομίζεσθαι. πανταχοῦ δὲ ἐθέλει τῆς φύσεως μὴ ἐξίστασθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὲρ τὴν φύσιν, κατὰ τὴν πρὸς τὴν φύσιν θεωρεῖ σχέσιν. ὥσπερ ὁ θεῖος Πλάτων ἀνάπαλιν κατὰ τὸ Πυθαγόρειον ἔθος, καὶ τὰ φυσικὰ ἐπισκέπτεται καθὸ τῶν ὑπὲρ φύσιν μετέχουσιν. οὐ μὴν οὐδὲ μύθοις, οὐδὲ συμβολικοῖς αἰνίγμασιν, ὥς τινες τῶν πρὸ αὐτοῦ, ἀριστοτέλης ἐχρήσατο. ἀλλ᾽ ἀντὶ παντὸς ἄλλου παραπετάσματος, τὴν ἀσάφειαν προετίμησεν. ἐζήτει δὲ καὶ ταύτης τὴν αἰτίαν ὁ λόγος, κατὰ τὸ ἕβδομον τῶν προβληθέντων. καὶ καλῶς εἰς αὐτὴν εὐφυῶς ἐμπέπτωκε. τῶν γὰρ παλαιοτέρων νομιζόντων, μὴ δεῖν καὶ τοῖς κυτοτόμοις τὴν ἑαυτῶν σοφίαν προτιθέναι εἰς πάρεργον ἀντίληψιν διὰ τὴν προφαινομένην σαφήνειαν, οἱ μὲν, μύθοις. οἱ δὲ συμβόλοις αὐτὴν ἀπέκρυψαν, ὥσπερ ἐν τοῖς παραπετάσμασι, τὰ ἀπορρητότερα τῶν ἱερῶν. ἀριστοτέλης δὲ, τὴν ἀσάφειαν προετίμησεν. ἴσως μὲν καὶ τὴν ἀσάφειαν τῶν μύθων καὶ τῶν συμβόλων ὑπόνοιαν παραιτησάμενος. ῥαδίως γὰρ ἄλλος ἄλλως εἰσδέχεσθαι δύναται τὰ τοιαῦτα. ἴσως δὲ καὶ γυμναστικωτέραν εἰς ἀγχίνοιαν ὑπολαμβάνων, τὴν τοιαύτην ἀσάφειαν. ἔδρασε δ᾽ ὅμως ὅπερ ἐβούλετο. τοῖς ῥαθύμοις οὐδὲ τὴν μυθικὴν ψυχαγωγίαν προτείνειν ἀξιῶν. ἀλλ᾽ οὕτως αὐτοὺς ἀποσκευαζόμενος, ὡς πάντων ἀσαφέστερος μαρτυρεῖσθαι. ὅτι γὰρ οὐκ ἀσθενείᾳ λόγου τὸ ἀσαφὲς αὐτοῦ τοῖς συγγράμμασιν ἐπεγένετο, ἴσασι μὲν, καὶ οἱ μετρίως λόγῳ παρακολουθεῖν δυνάμενοι, ὅτι πολλὴν ἐμφαίνει λεκτικὴν δύναμιν, ἡ ἀριστοτέλους ἑρμηνεία. ὡς διὰ ὀλίγων πολλάκις συλλαβῶν παραδιδόναι, ὅσα οὐκ ἄν τις ἐν πολλαῖς περιόδοις ἐδίδαξε. δῆλον δὲ καὶ ἐξ ὧν ἐν οἷς ἐβουλήθη σαφέστατα ἐδίδαξεν. ὡς ἐν τοῖς μετεώροις καὶ τοῖς τοπικοῖς, καὶ ταῖς γνησίαις αὐτοῦ πολιτείαις. ἅπερ διὰ τὸ κοινότερον τῶν θεωρημάτων, σαφέστερον ἀπαγγέλλειν σύνοιδε. Τὸ δὲ δύνασθαι σαφῶς εἰπεῖν, δηλοῖ μάλιστα ὁ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ χαρακτὴρ, τὸν ἀνὰ χεῖρας διάλογον. ὃς ἐπιστολαῖς προσήκει μετ᾽ εὐπρεπείας ἀποτυπούμενος. καὶ οὐδέ ἐστί τις τῶν συνεγνωσμένων ἀριστοτέλει περὶ τὸν ἐπιστολικὸν χαρακτῆρα προσόμοιος. Τὸν δὲ ἄξιον τῶν ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων ἐξηγητὴν, δεῖ μὴ πάντη τῆς ἐκείνου μεγαλονοίας ἀπολείπεσθαι. δεῖ δὲ καὶ τῶν πανταχοῦ τῷ φιλοσόφῳ γεγραμμένων, ἔμπειρον εἶναι καὶ τῆς ἀριστοτελικῆς συνηθείας ἐπιστήμονα. δεῖ δὲ καὶ κρίσιν ἀδέκαστον ἔχειν.

Περὶ ἰδέας λόγου

ὥστε μήτε τὰ καλῶς λεγόμενα κακοσχόλως ἐκδεχόμενον, ἀδόκιμα δεικνύναι. μήτε εἴ τι δέοιτο ἐπιστάσεως, ταύτῃ πάντως ἄπταιστον φιλονεικεῖν ἀποδεῖξαι, ὡς εἰς τὴν αἵρεσιν ἑαυτὸν ἐγγράψαντα τοῦ φιλοσόφου. δεῖ δὲ οἶμαι καὶ τῶν πρὸς Πλάτωνα λεγομένων αὐτῷ, μὴ πρὸς τὴν λέξιν ἀποβλέποντα μόνον, διαφωνίαν τῶν φιλοσόφων καταψηφίζεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸν νοῦν ἀφορῶντα, τὴν ἐν τοῖς πλείστοις συμφωνίαν αὐτῶν ἰχνεύειν. καὶ τὸν ἀκροατὴν δεῖ καλόν τε εἶναι, καὶ σπουδαῖον. ἱκανῶς. καὶ προύργου πάντος ποιεῖσθαι τὴν ἐπὶ πολὺ τῶν Ἀριστοτελικῶν νοημάτων ἐξέτασιν. καθ' αὑτόν γε, καὶ μετὰ τῶν ὁμοίως φιλομαθῶν. φυλάττεσθαι δὲ χρὴ τὴν ἐριστικὴν φλυαρίαν. εἰς ἣν πολλοὶ τῶν Ἀριστοτέλει συγγινομένων ἀποπίπτουσι. τοῦ γὰρ φιλοσόφου τοῖς ἀνελέγκτοις ὅροις τῆς ἐπιστήμης, τὰ πάντα ἀποδεικνύναι σπουδάζοντος, οἱ περιττῶς σοφοί, καὶ πρὸς τὰ ἐναργῆ ἀντιλέγειν ἐθίζονται. τὸ ὄμμα τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς ἀποτυφλοῦντες. πρὸς οὓς ἀρκεῖ τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰπεῖν. ὅτι, ἢ αἰσθήσεως, ἢ κολάσεως δέονται. οἱ μὲν γὰρ μὴ ἐφιστάνοντες φιλονεικοῦσιν, αἰσθήσεως. οἱ δὲ ἐφιστάνοντες μέν, ὑπὸ λόγων δὲ δυνάμει φιλοτιμοῦνται, κολάσεως. Δέκατον λοιπὸν ἦν τῶν προτεθέντων, πόσα χρὴ κεφάλαια, καὶ τίνα τῶν Ἀριστοτέλους πραγματειῶν, διαρθροῦσθαι. καὶ ἔστι ταῦτα. ὁ σκοπός. τὸ χρήσιμον. ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς. ἡ τάξις τῆς ἀναγνώσεως. εἰ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον. ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις. οὐκ ἄτοπον δὲ ἴσως αἰτεῖν, καὶ ὑπὸ ποῖον μέρος αὐτοῦ τῆς φιλοσοφίας ἀνάγεται. ὁ μὲν γὰρ σκοπὸς ὀρθῶς γνωσθείς, ὁρίζει καὶ κατευθύνει τὴν διάνοιαν ἡμῶν. ἵνα μὴ ἐπ' ἄλλα καὶ ἄλλα φερώμεθα μάτην, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἅπαντα ἀναφέρωμεν. τὸ δὲ χρήσιμον προφανὲς συντονωτέρους ἡμᾶς καὶ προθυμοτέρους ἐργάζεται. Ἡ δὲ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς, ὅταν σαφὴς οὖσα τυγχάνῃ, οὔτε ἐνοχλεῖ προσφωνηθεῖσα, καὶ βεβαιοῖ τὸν σκοπόν. καὶ τὸ γνήσιον δὲ ὅπερ ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, πρὸ πάντων ἔδει τῶν ἄλλων βασανίζεσθαι, ἀναγκαίως προλαμβάνεται. πάσχομεν γάρ τι καὶ ὑπὸ τῆς τῶν προσώπων δόξης. καὶ οὐκ ἀτόπως, διὰ τὸ μὴ πάντῃ παρεσκευάσθαι πρὸς τὴν τοῦ ἀληθοῦς διάκρισιν, ἀλλ' ἅτε πεφυκόσι τὸ τοῖς κρείττοσιν ἕπεσθαι. πολλὰ γὰρ ἐγράφη καὶ νόθα βιβλία κατ' ἐκεῖνον μάλιστα τὸν χρόνον. ὅτι πολλοὶ τῶν βασιλέων περὶ τὰς βιβλιοθήκας σπουδάζοντες, πολλοῦ χρυσίου τὰ ἀπεξενωμένα τῶν βιβλίων ὠνοῦντο. Ἡ δὲ εἰς τὰ κεφάλαια τῶν βιβλίων διαίρεσις, οἷον, κατ' ἄρθρα τέμνουσα, μιμεῖται τὴν ἀνατομικὴν παρὰ τοῖς ἰατροῖς θεωρίαν. ὥσπερ γὰρ ἐκείνη τὴν εἰς τὸ ὅλον τείνουσαν χρείαν ἑκάστου τῶν μορίων διὰ τῆς ἀνατομῆς εὑρίσκει, καὶ γνῶσιν ἀκριβεστέραν τοῦ συνθέτου παρέχεται παραγυμνώσασα τὰ ἁπλᾶ, οὕτω καὶ αὕτη διελοῦσα τὸ ὅλον, ὑπ' ὄψιν ἄγει μᾶλλον. καὶ τὴν ἑκάστου παρίστησι χρείαν, πρὸς τὸν ὅλον σκοπόν. ἔτι τὸ δεῖξαι δὲ ὑπὸ ποῖον ἀνάγεται μέρος, τὴν τοῦ μέρους πρὸς τὸ ὅλον παρέχεται σύνταξιν. Ἰστέον δὲ ὅτι, οὐκ ἀεὶ ταῦτα πάντα δεῖται διαρθρώσεως. πολλάκις γὰρ τὸ χρήσιμον τῷ σκοπῷ συναναφαίνεται. καὶ ἡ ἐπιγραφὴ πάντῃ δήλη καθέστηκεν. ὡς ἡ περὶ ψυχῆς. καὶ

τὸ γνήσιον οὐκ αὐτοῦ πάντων δεῖται κατασκευῆς. ἀλλ᾽ ἐφ᾽ ὧν ἐστί τις ὅλως ἀντιλογίας ἀφορμή. ἴδωμεν οὖν καὶ περὶ τοῦ προκειμένου βιβλίου τῶν προβληθέντων κεφαλαίων ἕκαστον. καὶ πρῶτον, τίς ὁ σκοπὸς ὁρίσωμεν. ἐπειδὴ καὶ παρὰ τοῖς ἐλλογιμωτάτοις διαμφισβητούμενος φαίνεται. ὅτι μὲν γὰρ περὶ δέκα τινῶν ἁπλῶν ποιεῖται τὸν λόγον, ἅπερ γενικὰ καλοῦσιν ὡς ὁλικώτατα, πρόδηλον. ταῦτα δὲ οἱ μὲν, φωνὰς εἶναι λέγουσι. καὶ περὶ φωνῶν ἁπλῶν εἶναι τὸν σκοπόν φασι. καὶ ὅτι μέρος ἐστὶ τῆς λογικῆς τὸ πρὸ τούτου. ὡς οὖν τὸ περὶ προτάσεων βιβλίον περὶ φωνῶν ἐστι συνθέτων, ἀλλ᾽ οὐχὶ περὶ πραγμάτων, οὕτω καὶ τοῦτο περὶ τῶν μερῶν τῆς προτάσεως ὂν, περὶ φωνῶν ἂν εἴη. ἔτι δὲ ἀρχόμενος τοῦ λόγου ὁ ἀριστοτέλης, τῶν λεγομένων φησὶ, τὰ μὲν, κατὰ συμπλοκήν. τὰ δὲ, ἄνευ συμπλοκῆς λέγεται. καὶ πάλιν. τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον, ἤτοι οὐσίαν σημαίνει. ὡς περὶ τῶν φωνῶν οὔσης τῆς προθέσεως τῶν σημαινουσῶν. καὶ μετὰ τὴν τῶν δέκα γενῶν ἀπαρίθμησιν, ἕκαστον φησὶ τῶν εἰρημένων, αὐτὸ μὲν καθ᾽ ἑαυτὸ, ἐν οὐδεμιᾷ καταφάσει λέγεται. τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα συμπλοκῇ τούτων, κατάφασις γίνεται. ἡ γὰρ τῶν φωνῶν συμπλοκὴ, κατάφασις γίνεται, ἀλλ᾽ οὐχὶ ἡ τῶν πραγμάτων. ἄλλοι δὲ τοῦτον μὲν οὐκ ἀποδέχονται τὸν σκοπόν. οὐ γὰρ φιλοσόφου τὸ περὶ φωνῶν θεωρεῖν, ἀλλὰ γραμματικοῦ μᾶλλον. τά τε πάθη καὶ τοὺς παρασχηματισμοὺς αὐτῶν καὶ τὰς κυριότητας καὶ τὰς ἰδέας ἐπισκεπτομένου. περὶ δὲ τῶν ὄντων αὐτῶν τῶν ὑπὸ τῶν φωνῶν σημαινομένων εἶναι λέγουσι τὸν σκοπόν. καὶ ταῦτα εἶναι τὰ λεγόμενα. καὶ μάρτυρα καὶ
„οὗτοι τὸν ἀριστοτέλη παρέχονται λέγοντα. Τῶν ὄντων, τὰ μὲν, καθ᾽ ὑποκειμένου
„τινὸς λέγεται. ὡς περὶ τῶν ὄντων οὔσης τῆς διαιρέσεως. καὶ πάλιν. Οὐσία δέ ἐστιν, ἡ κυριωτάτη καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη. ὥστε περὶ τῆς οὐσίας καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὄντων ὁ λόγος. ἀλλὰ καὶ τούτοις ἀντίκειται τὸ τῆς λογικῆς πραγματείας μέρος εἶναι τὸ προκείμενον βιβλίον. περὶ δὲ τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστὶ, τὴν μετὰ τὰ φυσικὰ καὶ ὅλως τὴν πρώτην πραγματεύεσθαι φιλοσοφίαν. ἄλλοι δὲ, οὔτε περὶ τῶν σημαινουσῶν φωνῶν, οὔτε περὶ τῶν σημαινομένων πραγμάτων εἶναι λέγουσι τὸν σκοπόν. ἀλλὰ περὶ τῶν ἁπλῶν νοημάτων. ἡ γὰρ περὶ τῶν δέκα γενῶν ἐν τούτοις ὁ λόγος. ταῦτα δὲ ὕστερον καὶ ἐννοηματικά, περὶ νοημάτων ἂν εἴη ὁ λόγος. ὅτι δὲ περὶ τῶν λεγομένων ἐστὶ, σαφῶς εἴρηκεν ὁ ἀριστοτέλης. τὰ δὲ λεγόμενα καὶ λεκτὰ, τὰ νοήματά ἐστιν, ὡς καὶ τοῖς στωϊκοῖς ἐδόκει. ἔδει δὲ τούτους ἐννοεῖν, ὅτι τὸ περὶ νοημάτων καθὸ νοήματα λέγειν, οὐ λογικῆς ἀλλὰ τῆς περὶ ψυχῆς ἐστι πραγματείας. ἀλλὰ τούτων μὲν ἕκαστος, ἀτελῶς ἀντελάβετο τοῦ σκοποῦ. διὸ καὶ πάντες τὸν ἀριστοτέλη μαρτύρονται. ὡς μερικῶς ἀληθεύοντες. καὶ κατηγοροῦσιν ἀλλήλων ἐνίοτε. καὶ αὐτοὶ πάλιν εὐθύνονται δικαίως. ἴδωμεν δὲ καὶ τοὺς τελεώτερον ἀντιλαμβανομένους, ὧν ἐν πρώτοις κατ᾽ ἐμήν ἐστι γνώμην, ὁ ἀφροδισιεὺς ἀλέξανδρος. ἀρχὴν εἶναι λέγων τῆς λογικῆς πραγματείας, τοῦτο τὸ βιβλίον. ἐπειδή φησιν ὁ λόγος συμβαίνει, τῷ τὰ μόρια αὐτοῦ τὰ πρῶτα σημαίνειν. ἵνα δέ ἐστι τὰ ὑπὸ τῶν πρώτων

καὶ ἁπλῶν μορίων τοῦ λόγου σημαινόμενα. ὅτι νοήματά τε βουλόμενος δηλῶσαι, διαιρεῖ τὸ ὂν οὐκ εἰς τὰ καθ' ἕκαστα. ἀπερίληπτα γὰρ ταῦτα καὶ ἄγνωστα, διά τε τὸ πλῆθος καὶ τὴν παντοίαν μεταβολήν. ἀλλ' εἰς τὰ ἀνωτάτω γένη τὰ δέκα ταῦτα, ἅπερ κατηγορίας ἐκάλεσεν, ὡς γενικώτατα. καὶ αὐτὰ μὲν μηδενὶ ὑποκείμενα. κατηγορούμενα δὲ τῶν ἄλλων. ὥστε περὶ τῶν ἁπλῶν καὶ γενικωτάτων τοῦ λόγου μορίων εἶναι τὸν σκοπὸν, τῶν τὰ ἁπλᾶ πράγματα σημαινόντων. καὶ τὰ περὶ τῶν ἁπλῶν πραγμάτων ἁπλᾶ νοήματα. τῆς δὲ αὐτῆς ἐγένετο δόξης, καὶ ὁ αἰγαῖος ἀλέξανδρος. ὁ δὲ πορφύριος, σκοπὸν εἶναι τοῦ βιβλίου φησὶν ἔν τε τῷ πρὸς γεδάλιον, καὶ ἐν τῷ κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν, περὶ τῶν κατηγορουμένων. αὗται δέ εἰσιν αἱ ἁπλαῖ φωναὶ, αἱ σημαντικαὶ τῶν πραγμάτων, καθὸ σημαντικαί εἰσιν, ἀλλ' οὐ καθὸ λέξεις ἁπλῶς. καθὸ μὲν γὰρ λέξεις, ἄλλας ἔχουσι πραγματείας, ἃς ἐν τῷ περὶ τοῦ λόγου στοιχείων, ὅ, τε θεόφραστος ἀνακινεῖ, καὶ οἱ περὶ αὐτὸν γεγραφότες. οἷον, πότερον ὄνομα καὶ ῥῆμα τοῦ λόγου στοιχεῖα, ἢ καὶ ἄρθρα καὶ σύνδεσμοι καὶ ἄλλα τινά. λέξεως δὲ καὶ ταῦτα μέρη. λόγου δὲ, ὄνομα καὶ ῥῆμα. καὶ τίς ἡ κυρία λέξις, τίς δὲ ἡ μεταφορική. καὶ τίνα τὰ πάθη αὐτῆς. οἷον, τί ἀποκοπή. τί συγκοπή. τί ἀφαίρεσις. τίνες αἱ ἁπλαῖ. τίνες αἱ σύνθετοι. τίνες αἱ ὑπερσύνθετοι. καὶ ὅσα τοιαῦτα. καὶ ὅσα περὶ ἰδεῶν εἴρηται. τί τὸ σαφὲς ἐν ταῖς λέξεσι. τί τὸ μεγαλοπρεπές. τί τὸ ἡδὺ καὶ πιθανόν. καθὸ μέντοι σημαντική ἐστιν ἡ λέξις, κατὰ τὰ γένη τῶν ὄντων ἀφορίζεται. καὶ ἡ μὲν λέξις, κατηγορία λέγεται, ὡς κατὰ τοῦ πράγματος ἀγορευομένη. τὸ δὲ πρᾶγμα, κατηγόρημα. τῆς οὖν κατηγορίας ἤτοι πράγματος ὄντος, μετὰ τῆς σημαινούσης αὐτὸ λέξεως, ἢ τῆς σημαντικῆς λέξεως καθόσον ἐστὶ σημαντική, ἑκατέρων ἔχεται καὶ τῶν λέξεων καὶ τῶν πραγμάτων ἡ κατηγορία. ἀπείρων δὲ ὄντων τῶν κατὰ μέρος καὶ ἀπεριλήπτων, εἰς δέκα γένη τὰ ἄπειρα ἀνήγαγεν ὁ ἀριστοτέλης. τὰς μὲν οὐσίας πάσας εἰς μίαν συνελὼν τὴν ἀνωτάτω οὐσίαν. ἧς ἐστὶ καὶ λέξις σημαντική. αὕτη ἡ οὐσία σύμβολον οὖσα τῆς ἐν τοῖς οὖσιν οὐσίας, εἴτε ὑποστάσεως οὔσης, εἴτε ἄχρι ἐπινοίας ὑφεστώσης. οὐδὲν γὰρ τοῦτο τῇ κατηγορίᾳ διενήνοχεν. οὐ γὰρ καθὸ ἐν ὑποστάσει ἐστὶ τὰ πράγματα δηλοῦται ὑπὸ τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ καθὸ ἐπινοεῖται. ἤτοι ὄντα, ἢ ὡς ὄντα. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν καθ' ἕκαστα ποσῶν αὐτῶν εἰς τὸ γενικώτατον ποσὸν ἀναγομένων, ἄλλη γίνεται κατηγορία, ἡ ἀνωτάτω λέξις τοῦ ποσοῦ, κατὰ τοῦ ἀνωτάτω πράγματος ἀγορευομένη. οὕτως δὲ καὶ τὸ ποιόν. ἕτερον δέ τι γένος ἐστὶ τὸ πρός τι, ὑφ' ὃ πάντα ἀνάγεται, τὰ πρὸς ἄλλο πῶς ἔχοντα. καὶ κατηγορία ἄλλη τῆς πρός τι λέξεως, ὑφ' ἣν τὸ διπλάσιον. τὸ ἥμισυ. δοῦλος. δεσπότης. πατήρ. υἱός. καὶ τὰ τοιαῦτα. τὸ δὲ καθῆσθαι, καὶ ἑστάναι, καὶ κατακεῖσθαι, ἄλλο ποιεῖ γένος τὸ κεῖσθαι. τὸ δὲ ἠμφιέσθαι καὶ ὡπλίσθαι, ὑπὸ τὸ ἔχειν ἀνάγεται. τὸ δὲ ἐν λυκείῳ καὶ ἐν ἀκαδημίᾳ, ὑφ' ἓν γένος τὸ ποῦ. καὶ τὸ ποτὲ, γένος ἐστὶν ἄλλο περιέχον τὰ τοῦ χρόνου εἴδη καὶ μέρη. τὸ δὲ τέμνειν, καὶ καίειν, εἰς τὸ ποιεῖν. ὥσπερ τὸ τέμνεσθαι καὶ καίεσθαι, εἰς τὸ πάσχειν. προστίθησι δὲ καὶ τὰ τοῦ βοηθοῦ ὁ πορφύριος, πολλῆς ἀγχινοίας γέμοντα, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ

τείνοντα τοῖς εἰρημένοις. λέγει γὰρ καὶ ἐκεῖνος. ὅτι κατὰ μὲν τὸ ὄνομα καὶ τὸ ῥῆμα ἡ διαίρεσις εἰς τὰ τοῦ λόγου γίνεται στοιχεῖα. κατὰ δὲ τὰς κατηγορίας ἡ διαίρεσις γίνεται. καθὸ σχέσιν ἔχουσιν αἱ λέξεις πρὸς τὰ ὄντα σημαντικαὶ τούτων οὖσαι. διό φησιν οἱ σύνδεσμοι, ἐν μὲν τῇ λέξει εὑρίσκονται. τῶν δὲ κατηγοριῶν, ἐκπίπτουσιν. οὐδὲν γὰρ τῶν ὄντων δηλοῦσιν. οὔτε οὐσίαν. οὔτε ποιόν. οὔτε ἄλλο τι τοιοῦτον. δῆλον οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι οὔτε περὶ φωνῶν ψιλῶν, οὔτε περὶ αὐτῶν τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστίν, οὔτε περὶ τῶν νοημάτων μόνων οἱ ἄνδρες οὗτοι τὸν σκοπὸν ἀφορίζονται. ἀλλὰ περὶ φωνῶν μὲν ἁπλῶν καὶ λέξεων. διὸ τῆς λογικῆς ἐστι πραγματείας προοίμιον. καθὸ δὲ σημαντικαὶ τῶν ὄντων εἰσὶ τῶν πρώτων καὶ ἁπλῶν. ἀλλ' οὐ καθὸ πως σχηματίζονται. ἢ συσχηματίζονται. ἢ πάθη τοιάδε ἀναδέχονται, καὶ ἰδέας ἔχουσι τοιάσδε. ἄπειρος ἡ περὶ τῶν λέξεων ᾗ λέξεων ἐπίσκεψις πολυπράγμονος. δῆλον δὲ ὅτι ἡ περὶ τῶν λέξεων καθὸ σημαίνουσιν, ἀνάγκη καὶ τὰ πράγματα συγκρατεῖσθαι τὰ σημαινόμενα, καὶ τὰ νοήματα, τὰ κατὰ τὰς σημασίας γινόμενα. διὸ καὶ τί σημαίνει ἑκάστη λέξις, ἀναδιδάσκει. καὶ τὰ πράγματα καθ' ἑκάστην κατηγορίαν διορίζεται. καὶ τῇ διαιρέσει τῇ αὐτῇ χρῆται κἀνταῦθα, ὅπου περὶ τῶν σημαντικῶν λέξεων ἐστὶ προηγουμένως ὁ σκοπός. καὶ ἐν τῇ μετὰ τὰ φυσικά, ὅπου περὶ τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστὶν ἡ διδασκαλία. παραπλησίως δὲ καὶ ἐν τοῖς λογικοῖς. οἷον ἐν τοῖς τοπικοῖς. καὶ ἐν τοῖς νικομαχείοις ἠθικοῖς. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πραγματείαις, τῇ εἰς δέκα ταύτῃ χρῆται διαιρέσει τῶν πρώτων γενῶν. ὡς πανταχοῦ μὲν τῆς αὐτῆς οὔσης διαιρέσεως. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν οἰκείως τῇ λογικῇ πραγματείᾳ κατὰ τὰς σημαντικὰς λέξεις λαμβανομένης. ἀλλαχοῦ δὲ οἰκείως τῇ περὶ τῶν ὄντων θεωρίᾳ κατὰ τὴν τῶν ὄντων ὑπόστασιν. οὔτε τῶν σημαντικῶν λέξεων πάντῃ κεχωρισμένων τῆς τῶν ὄντων φύσεως, οὔτε τῶν ὄντων ἀπηρτημένων τῶν σημαίνειν αὐτὰ πεφυκότων ὀνομάτων. ἀλλ' οὐδὲ τῶν νοημάτων ἔξω τῆς ἀμφοῖν ὄντων φύσεως. ἓν γὰρ ὄντα πρότερον τὰ τρία ταῦτα, διεκρίθησαν ὕστερον. ὁ μὲν γὰρ νοῦς, αὐτὰ τὰ πράγματα, ὧν καὶ αὐτὴ ἡ νόησις, ταὐτὸν ἔχει τά τε ὄντα καὶ τὰ τῶν ὄντων νοήματα διὰ τὴν ἀδιάκριτον ἕνωσιν. καὶ φωνῆς οὐδὲν ἐκεῖ χρεία. ψυχὴ δὲ πρὸς μὲν νοῦν ἐστραμμένη, ταὐτὰ δευτέρως ἔχει. ὅτε καὶ γεννητικοὺς ἀλλ' οὐ γνωστικοὺς μόνον ἔχει τοὺς ἐν αὐτῇ λόγους. ἀποστᾶσα δὲ ἐκεῖθεν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ λόγους τῶν ὄντων χωρίσασα, καὶ διὰ τοῦ εἰκόνας αὐτοὺς ἀντὶ τῶν πρωτοτύπων ποιήσασα, διέστησεν ἀπὸ τῶν πραγμάτων τὴν νόησιν. καὶ τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσῳ καὶ τῆς πρὸς τὸν νοῦν ὁμοιότητος ἀπέστη. καὶ λοιπὸν ἄλλα παρὰ σύμφωνα τοῖς πράγμασι προβάλλεσθαι τὰ νοήματα. πεσοῦσα δὲ εἰς γένεσιν καὶ λήθης ἀναπλησθεῖσα, ἐδεήθη μὲν ὄψεως. ἐδεήθη δὲ ἀκοῆς πρὸς ἀνάμνησιν. δεῖται γὰρ τοῦ ἤδη τεθεαμένου τῆς ἀληθείας διὰ φωνῆς, ἀπὸ τῆς ἐννοίας προσφερομένης. κινοῦντος καὶ τὴν ἐν αὐτῇ τέως ἀπεψυγμένην ἔννοιαν. καὶ οὕτως ἡ τῆς φωνῆς ἐγένετο χρεία. προσεχῶς μὲν τοῖς νοήμασιν ἐξομοιοῦσθαι σπευδούσης. δι' ἐκείνων δὲ καὶ τοῖς πράγμασιν ἐφαρμοττούσης καὶ συμφωνουμένης πρὸς ταῦτα, ἵνα μὴ μάτην αἱ φωναὶ λέγοιντο,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ὥσπερ ἡ βλίτυρι. ἀλλὰ κινοῦσι τῷ ἀκούοντι τὰς ἐννοίας, ταῖς κινητικαῖς νοήσεσιν. ἀπὸ γὰρ νοήσεων προϊοῦσαι νοήσεις, καὶ αὗται κινοῦσι προσεχῶς, καὶ συνάπτουσι τὰς τῶν μανθανόντων ταῖς τοῦ διδάσκοντος, μεσότητες ἀμφοῖν γινόμεναι. αἱ δὲ νοήσεις οἰκείως κινηθεῖσαι, ἐφαρμόττουσι τοῖς πράγμασι. καὶ οὕτως γίνεται ἡ τῶν ὄντων γνῶσις. καὶ ὁ αὐτοφυὴς ἔρως τῆς ψυχῆς ἀποπίμπλαται. καὶ ἔστιν ἡ φωνή, πέρας τῆς ψυχικῆς ἐνεργείας. τῶν δὲ πραγμάτων ἀρχή, τὸ ἐπιστρέφειν εἰς τὰς ἀρχάς. διὸ καὶ ἡ φωνὴ τὰς ἀποστάσας ἀπὸ νοῦ καὶ τῶν ὄντων ψυχάς, καὶ διακριθείσας ἀλλήλων, συνάγει τε εἰς ὁμόνοιαν. καὶ τοῖς πράγμασι συναρμόζειν ποιεῖ. καὶ πρὸς νοῦν ἀναπέμπει καὶ παρασκευάζει μὴ μόνον ἀφώνους ἐθέλειν εἶναι, ἀλλὰ μηδὲ ἐννοίας τῶν πραγμάτων ἑτέρας ἔχειν. οὕτως οὖν τὰ ἡνωμένως ἐν τῷ νῷ προειλημμένα ἐμέρισεν ἡ ψυχή. μετὰ μέντοι τοῦ φυλάξαι καὶ ἐν τῇ διαιρέσει τὴν ἀλληλουχίαν. ἔστιν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον, ὅτι ἔστι μὲν ὁ σκοπὸς οἰκεῖος τῇ λογικῇ πραγματείᾳ. περὶ τῶν ἁπλῶν καὶ πρώτων καὶ γενικῶν φωνῶν. καθὸ σημαντικαὶ τῶν ὄντων εἰσί. συνδιδάσκεται δὲ πάντως καὶ τὰ σημαινόμενα ὑπ' αὐτῶν πράγματα καὶ τὰ νοήματα. καὶ καθὸ σημαίνεται τὰ πράγματα ὑπὸ τῶν φωνῶν, καὶ ταῦτα τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον καὶ Ἑρμῖνον καὶ Βοηθὸν καὶ Πορφύριον δοκεῖ. καὶ ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ἐπιψηφίζει. καὶ Συριανὸς σαφηνίζει. καὶ οἱ ἡμέτεροι διδάσκαλοι ἀποδέχονται. ἀλλ' ἐπεὶ δέδεικται περὶ φωνῶν ὁ σκοπός, τῶν δὲ φωνῶν αἱ μέν εἰσιν ἁπλαῖ, αἱ δὲ σύνθετοι, περὶ τῶν ἁπλῶν ἂν εἴη φωνῶν τῶν πρώτων. καὶ τὰ πρῶτα καὶ γενικώτατα τῶν ὄντων σημαινουσῶν, διὰ μέσων τῶν ἁπλῶν καὶ πρώτων νοημάτων. τὰ δὲ ἁπλᾶ εἰς δέκα συνήγαγον οἱ Πυθαγόρειοι. ὡς Ἀρχύτας. ᾧ καὶ Πλάτων συγγέγονεν, ὡς ἐν τῷ περὶ τῶν καθόλου λόγων ἐδίδαξε βιβλίῳ, ᾧ καὶ Ἀριστοτέλης κατηκολούθησε. καὶ μέχρι τῶν ὀνομάτων. κατὰ τοσοῦτον μόνον, ὡς δοκεῖ τισί, παραλλάξας. καθόσον τὸ ἐν αὐτοῖς οὐ προλογίζεται τὸ τῶν δέκα περιεκτικόν. καὶ τὸ κατὰ φύσιν τῶν ὀνομάτων ἀπογινώσκει. Χρήσιμος δὲ ἡ τούτων διδασκαλία πρός τε τὴν τῆς ὅλης φιλοσοφίας καὶ πρὸς τὴν τῆς λογικῆς πραγματείας εἰσαγωγήν. δῆλον γὰρ ὅτι τὰ ἁπλᾶ πρὸς στοιχείωσιν ἐστὶν ἐπιτήδεια. διὸ καὶ ὁ γεωμέτρης, ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων ἀρχόμενος, περὶ τριγώνων πρώτων καὶ τετραγώνων ἐφεξῆς διδάσκει. καὶ τότε περὶ πενταγώνων καὶ τῶν ἐφεξῆς πολυγώνων. καὶ οἱ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ ἐσπουδακότες περὶ ἀρτίου καὶ περὶ περιττοῦ. καὶ οὕτως, περὶ ἀρτιοπερίττου καὶ περὶ περισσαρτίου. πρὸς δὲ τὴν λογικὴν πραγματείαν, ὅτι χρήσιμος ἡ τῶν ἁπλουστάτων λέξεων ἀρχή, φανερὸν ἐντεῦθεν.

Ἡ θεωρία καὶ ἡ πρᾶξις, ἀνάπαλιν ὁδεύουσι. καὶ γὰρ ἡ μὲν θεωρία ἀπὸ τοῦ τέλους ἀρξαμένη, ὁδῷ πρόεισιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. ἡ δὲ πρᾶξις, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τὸ τέλος ὁδεύει. ὡς ἐπὶ οἰκίας. ἡ μὲν γὰρ θεωρία, αὐτῆς τὴν χρείαν εὐθὺς ἐννοεῖ, δι' ἣν ἐστὶν ἡ οἰκία. ὅτι διὰ σκέπην ἀνέμων. καὶ ὄμβρων. καὶ καύματος. καὶ ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ τέλους, καὶ ὅπως ἂν τοῦτο περιγένοιτο θεωρῶν, εὑρίσκει ὅτι σκέπην ἄνευ τοίχων ἐπικεῖσθαι, ἀδύνατον. τοὺς δὲ τοίχους ἄνευ θεμελίων, οὐχ οἷόν τε ἱδρύσθαι. ἀλλ' οὐδὲ τούτους καταβληθῆναι, πρὸ τοῦ

τὴν ὀρυχθῆναι. καὶ ἐνταῦθα κατέληξεν, ὅθεν ἡ πρᾶξις ἀρξαμένη, πρῶτον μὲν ὀρύττει τὴν γῆν, εἶτα τοὺς θεμελίους καταβάλλεται. καὶ τούτοις ἐποικοδομεῖ τοὺς τοίχους. καὶ τελευταίαν τὴν ὀροφὴν ἐπιτίθησι. κἀνταῦθα τοίνυν μοι τὸ ὅμοιον παραφύλαττε. ὡς γὰρ τῆς οἰκίας δεόμεθα, κωλυούσης τὴν ἀπ᾽ ἀνέμων καὶ ὄμβρων καὶ καυμάτων γινομένην φθοράν, οὕτω καὶ τῆς ἀποδείξεως δεόμεθα, κωλυούσης τήν τε ἀπὸ τοῦ ψεύδους ἐν τῇ θεωρίᾳ, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ κακοῦ ἐν τῇ πράξει κυρίως ἂν καλουμένην φθοράν. καὶ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τῆς θεωρίας ἀντίκειται τῷ ἀληθεῖ τὸ ψεῦδος, οὕτω καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ φιλοσοφίᾳ ἀντίκειται τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. καὶ δεόμεθα τινὸς ὀργάνου τοῦ διακρίνοντος αὐτά. ἵνα μὴ τοῖς ψευδέσιν ἀντὶ τῶν ἀληθῶν, καὶ τοῖς κακοῖς ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν περιπίπτωμεν. τοῦτο δέ ἐστιν ἡ ἀπόδειξις, τὸ κριτήριον ἑκάστου, τὸ μὴ συγχωροῦν διὰ τὸ ἀμυδρὸν ἴσως ἴχνος τοῦ ἀληθοῦς, ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἀπατᾶν, ἀλλὰ γυμνοῦν πάντα καὶ βασανίζον. ὥσπερ οὖν τὴν οἰκίαν, ὅπως ἂν γένοιτο σκοποῦντες, ἐπὶ τὴν ὄρυξιν τῆς γῆς κατελήγομεν, οὕτω καὶ τῆς ἀποδείξεως τὴν γένεσιν σκοποῦντες, ἐπειδὴ ἡ ἀπόδειξις λέγει, τί τινὶ ὑπάρχει, καὶ τί τινὶ οὐχ ὑπάρχει. οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν προστιθεῖσα, διὰ τί ὑπάρχει, ἢ οὐχ ὑπάρχει. δῆλον ὅτι οὐκ ἔστιν ἁπλοῦς λόγος, ἀλλὰ συλλογὴ πλειόνων. τοῦ τε ὑπάρχοντος, καὶ ᾧ ὑπάρχει. καὶ τῆς αἰτίας εἰς δύο προτάσεις τοὐλάχιστον συναγομένης. ὁ γὰρ δεικνὺς ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, διὰ μέσου τοῦ αὐτοκινήτου, λέγει οὕτως. ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος. τὸ αὐτοκίνητον, ἀθάνατον. καὶ οὕτως ἐπάγει τὸ συμπέρασμα. ὅτι ἡ ψυχή, ἀθάνατος. συλλογισμὸς οὖν ἀποδεικτικός ἐστιν ἡ ἀπόδειξις. πῶς δὲ ἂν μάθοιμεν τὸν ἀποδεικτικὸν συλλογισμόν, μὴ τὸν ἁπλῶς προμαθόντες συλλογισμόν. οὐδὲ γράφειν τόνδε τὸν τύπον ἢ τόνδε δυνησόμεθα, μὴ ἁπλῶς γράφειν μαθόντες. τὸν δὲ ἁπλῶς συλλογισμόν, πῶς ἐστι μαθεῖν, εἰ μὴ τὰ ἐξ ὧν συνέστηκε μάθοιμεν. αὗται δέ εἰσιν αἱ προτάσεις. ἀλλὰ καὶ αὗται ἐξ ὀνομάτων εἰσὶ καὶ ῥημάτων. τῶν μέν, ὑποκειμένων. τῶν δέ, κατηγορουμένων. δεῖ οὖν καὶ τῆς τούτων γνώσεως. καὶ οὐδὲ μέχρι τούτων ἔχει τέλος ἡ ἀνάλυσις. προηγεῖται γὰρ καὶ τούτων ἡ τῶν ἁπλῶν φωνῶν θεωρία. καθ᾽ ἣν πάντα ὀνομαστά ἐστι. διότι ἡ πρώτη θέσις τῶν φωνῶν, ὡς ὀνομάτων ἐστι. δεηθέντες γὰρ οἱ ἄνθρωποι σημαίνειν ἀλλήλοις τὰ πράγματα, διὰ τὸ τῆς κοινῆς ἀπεστῆναι νοήσεως, ἔθεντο τῷδε μέν, ὄνομα σῶμα. τῷδε δέ, δεξιόν. καὶ ἄλλῳ ποιεῖν ἢ πάσχειν. οὔπω διαφορᾶς οὔσης, καθ᾽ ἣν τὰ μέν, ὑπόκειται. τὰ δέ, κατηγορεῖται. καὶ τὰ μέν, προσσημαίνει χρόνον. τὰ δέ, οὔ. προηγεῖται οὖν ἡ τῶν ἁπλῶν φωνῶν θεωρία. καὶ ἀπὸ ταύτης ἀρκτέον τῷ τὴν ἀπόδειξιν δημιουργοῦντι. εἰκότως οὖν ἀπὸ τῶν κατηγοριῶν ἀρχόμεθα. ἔπειτα δὴ δι᾽ αὐτῶν, εἴς τε τὸν σημαντικὸν λόγον, καὶ εἰς τὰ σημαινόμενα πράγματα, εἰσαγόμεθα ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων ἐπὶ τὰ συνθετώτερα. μετὰ γὰρ τὰς ἁπλᾶς φωνάς, τὸ ὄνομα καὶ τὸ ῥῆμα μανθάνομεν. ἔπειτα, τὴν κατάφασιν καὶ τὴν ἀπόφασιν. καὶ τίνες αἱ τούτων διαφοραί. ἅπερ ἐν τῷ περὶ ἑρμηνείας διδασκόμεθα. εἶτα τὸν ὅρον καὶ τὴν πρότασιν. καὶ τὸν συλλογισμόν. καὶ τίνα τῶν συλλογισμῶν

εἴδη. καὶ πόσα καθ' ἕκαστον σχῆμα. καὶ καθ' ἕκαστον σχῆμα, πόσοι γίνονται τρόποι. ἅπερ διὰ τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν διδασκόμεθα. καὶ οὕτως εἰς τὴν ἀποδεικτικὴν ἐρχόμεθα πραγματείαν, ἣν ὑστέρων ἀναλυτικῶν ὁ ἀριστοτέλης ἐπέγραψεν. εἰκότως οὖν ἀπὸ τοῦ τῶν κατηγοριῶν βιβλίου, καὶ τῆς λογικῆς πραγματείας, καὶ τῆς ὅλης ἀρχόμεθα φιλοσοφίας. καὶ ἔχομεν ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ τὴν τάξιν τῆς ἀναγνώσεως τοῦ προκειμένου βιβλίου παραδεδομένην. Ἀλλὰ καὶ τίς ἡ τῆς ἐπιγραφῆς αἰτία ζητεῖν ἄξιον. Πρῶτον δὲ, κατὰ πόσους ἐπεγράφη τρόπους. καὶ τίς τῶν ἐπιγραφῶν ἡ δοκιμωτέρα. καὶ γὰρ οἱ μὲν, πρὸ τῶν τοπικῶν ἐπέγραψαν τὸ βιβλίον. οἱ δὲ, περὶ τῶν γενῶν τοῦ ὄντος. ἄλλοι δὲ, περὶ τῶν δέκα γενῶν. ἄλλοι δὲ, κατηγορίαι δέκα. ἄλλοι δὲ, κατηγορίαι. ὥσπερ καὶ νῦν φέρεται. ἀλλ' οἱ μὲν πρὸ τῶν τοπικῶν ἐπιγράψαντες, καὶ ταύτην τῷ βιβλίῳ τὴν τάξιν ἀποδόντες, ἄτοποι. οὐ γὰρ τῶν τοπικῶν προηγεῖται μόνον, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λογικοῖς τῆς τε συλλογιστικῆς ἤτοι ἀναλυτικῆς πάσης θεωρίας, καὶ τῆς περὶ προτάσεων, ἣν περὶ ἑρμηνείας ἐπιγράφουσιν. ἐν δὲ τῇ περὶ τῶν ὄντων θεωρίᾳ, πάσης ἡγεῖται φιλοσοφίας ἡ τῶν ἁπλῶν παράδοσις. ἅτε περὶ τῶν στοιχειωδεστάτων διδάσκουσα. ἐπειδὴ δὲ οὐχ ὁ τυχὼν ἐστὶν ἀνὴρ ὁ μετὰ τὰς κατηγορίας εὐθὺς τὰ τοπικὰ τάξας βιβλία, ἀλλ' ἄδραστος ὁ ἀφροδισιεὺς, ἀνὴρ τῶν γνησίων περιπατητικῶν γεγονὼς, ἐν τῷ περὶ τῆς τάξεως τῆς ἀριστοτέλους φιλοσοφίας, μετὰ τὴν τῶν κατηγοριῶν βίβλον, τὰ τοπικὰ βούλεται τετάχθαι. τίνα ἂν σχοίη αἰτίαν πιθανὴν ἀνδρὸς ἐλλογίμου κρίσις. ἢ ὅτι προηγεῖσθαι μὲν δεῖ πάντως τὴν τῶν ἁπλῶν φωνῶν γνῶσιν, διὰ τοῦ τῶν κατηγοριῶν βιβλίου. πρὸ δὲ τῆς ἀποδεικτικῆς μεθόδου, καὶ τῶν ἀναγκαίως αὐτῆς προηγουμένων συλλογισμῶν καὶ προτάσεων, τὴν ἐξ ἐνδόξων καὶ πιθανῶν συλλογιζομένην παραδίδωσι μέθοδον. διὸ ἐπειδὴ κατὰ συλλογισμὸν καὶ αὕτη πρόεισι, προδιδάσκει καὶ αὐτὰ ταύτης, τί ἐστι κοινὸς συλλογισμός. ὥσπερ καὶ αὐτὰ τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν. εἰ γὰρ ἀπὸ τῶν ἐνδόξων αὐτὰ τὰ ἀποδεικτικά, καὶ ἀπὸ τῶν πιθανῶν αὐτὰ τὰ πάντως ἀληθῆ εἶναι χρή, εἰκότως φαίη ἂν ἄδραστος, ἡ τοπικὴ πραγματεία, τῆς τε ἀποδεικτικῆς προηγεῖται, καὶ τῶν ἀναγκαίως προλαμβανομένων τῆς ἀποδείξεως. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πιθανῶς. εἴπερ ἄρα καὶ πιθανῶς εἴρηται. ἄτοπος δὲ ὄντως ἡ πρὸ τῶν τοπικῶν ἐπιγραφὴ τοῦ βιβλίου. αἱ γὰρ ἁπλαῖ φωναί, τῶν, τε προτάσεων τῶν ἀπ' αὐτῶν ἡγοῦνται προσεχῶς, καὶ τῶν δι' ἐκείνων συλλογισμῶν. οἱ δὲ περὶ τῶν γενῶν τοῦ ὄντος, ἢ περὶ τῶν δέκα γενῶν ἐπιγράφοντες, ὥσπερ καὶ πλωτίνῳ δοκεῖ, ἐν τῇ πρὸς αὐτὰς ἀντιλογίᾳ, πρὸς τὰ πράγματα ἀφορῶσι μόνον, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν λογικὸν σκοπόν. τὰ γὰρ γένη τοῦ ὄντος, αὐτὰ τὰ πράγματά ἐστιν. ὅτι δὲ οὐ περὶ τῶν ὄντων ὁ σκοπὸς, ἀλλὰ περὶ τῶν σημαινουσῶν αὐτὰ φωνῶν καθὸ σημαντικαί, εἴρηται μὲν καὶ πρότερον. σαφῶς δὲ καὶ αὐτὸς ἐνδείκνυται ἕκαστον τῶν εἰρημένων εἰπών, αὐτὸ μὲν καθ' αὑτὸ ἐν οὐδεμιᾷ καταφάσει λέγεσθαι. τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα τούτων συμπλοκῇ, κατάφασιν γίνεσθαι. εἰ δὲ ἡ κατάφασις ἐν φωνῇ καὶ λόγῳ, οὐκ ἂν εἴη περὶ τῶν ὄντων ὁ σκοπός. οὐ γὰρ δὴ τῶν πραγμάτων

συμπλοκὴ κατάφασις γίνεται, ἀλλ' ἡ τῶν σημαντικῶν φωνῶν. εἰ δὲ καὶ ἑκάστου τῶν ἐνταῦ-
θα παραδεδομένων, ἤτοι οὐσίαν σημαίνειν ἢ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ ἄλλο τι φησί, τὰ δὲ σημαίνον-
τα οὐχὶ τὰ πράγματά ἐστι, σημαίνεται γὰρ ἐκεῖνα, ἀλλ' αἱ φωναί, δῆλον ὅτι οὐ περὶ
τῶν ὄντων, ἀλλὰ περὶ τῶν σημαινουσῶν τὰ ὄντα φωνῶν ἡ πραγματεία. ἀλλ' ἐπειδὴ
κατηγορίαι παρὰ τοῖς πλείστοις ἐπιγέγραπται, τὴν αἰτίαν τούτου ζητητέον. οὐ γὰρ δὴ
τὰς μετ' αἰτίας ἐγκλήσεις ὅπως χρὴ ποιεῖσθαι διὰ τοῦδε τοῦ βιβλίου διδασκόμεθα. ῥη-
τόρων γὰρ ἀλλ' οὐ φιλοσόφων ἡ τοιαύτη σπουδή. καὶ ἀντίκειται τῷ τοιούτῳ κατηγορεῖν,
τὸ ἀπηγορεῖν. ὅπερ ἐστὶ τὸ ἀπολογεῖσθαι. ἀλλ' ὁ μὲν Πορφύριος ἁπλοϊκώτερον ἐξηγού-
μενος, τὸ ἀγορεύειν φησὶ τὰ πράγματα κατά τι σημαινόμενον κατηγορεῖν λέγεσθαι.
καὶ ὅλως τὸ λέξιν σημαντικὴν κατὰ πράγματος λέγειν. ὥστε φησί, πᾶσα ἁπλῆ λέξις
σημαντική, ὅταν καθ' οὗ περ σημαίνει πράγματος ἀγορευθῇ τε καὶ λεχθῇ, λέγεται κατηγο-
ρία, οὕτω καὶ τῆς ἐν ῥήμασι λέγων. καίτοι τούτῳ γε τῷ λόγῳ, καὶ ἡ Σωκράτης, καὶ ἡ τῶν με-
ρικῶν ἕκαστον σημαίνουσα ἁπλῆ λέξις κατηγορία ἂν ῥηθείη. καὶ οὕτως, οὐ περὶ τῶν γε-
νικωτάτων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἁπλῶν λέξεων ἔσται ὁ λόγος. ἄμεινον οὖν οἱ ἄλλοι, κατηγο-
ρίας ἐπιγεγράφθαι φασί, διὰ τὸ περὶ τῶν γενικωτάτων εἶναι, ἅπερ ἀεὶ κατη-
γορεῖσθαι πέφυκε. τοῦ γὰρ ἀποφαντικοῦ λόγου, ἐν ᾧ τὸ ἀληθὲς συνίσταται καὶ τὸ
ψεῦδος, τὸ μέν τι ἐστὶν ὑποκείμενον περὶ οὗ ὁ λόγος. τὸ δέ, περὶ ἐκείνου λεγόμενον.
ὅπερ κατηγορούμενον ὡς κατὰ τοῦ ὑποκειμένου λεγόμενον καλεῖται. οἷον, Σω-
κράτης ἄνθρωπός ἐστιν. ὑπόκειται μὲν ὁ Σωκράτης. κατηγορεῖται δὲ ὁ ἄνθρωπος.
καὶ ὑπόκειται μὲν τὸ μερικώτερον. κατηγορεῖται δὲ τὸ καθολικώτερον. καὶ ἀδύνατον
ἐπὶ τῶν κυρίως κατηγορουμένων ἀντιστρέψαι. οὐ γὰρ δυνατὸν εἰπεῖν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος
Σωκράτης ἐστίν, οὐδὲ ὅτι τὸ ζῷον ἄνθρωπος. ἔστι δὲ τὰ μέν, μόνως κατηγορούμενα, ὡς καὶ
ἐν τῇ Πορφυρίου εἰσαγωγῇ εἴρηται τὰ γενικώτατα γένη. τὰ δέ, μόνως ὑποκείμενα
τὰ ἄτομα. καὶ γὰρ ἐκείνων μὲν τὰ ἄλλα μετέχει. διὸ καὶ λέγεται κατὰ τῶν μετεχόντων.
ἐκεῖνα δὲ ἄλλων οὐ μετέχει. διὸ οὐδενὶ ἐκεῖνα πρὸς κατηγορίαν ὑπόκειται. τὰ δὲ ἄτο-
μα, μετέχει μὲν τῶν ὑπὲρ αὐτά. καὶ διὰ τοῦτο ὑπόκειται αὐτοῖς. ὑπ' οὐδενὸς
δὲ ὡς ὁλικώτερον μετέχεται. καὶ διὰ τοῦτο οὐδενὸς κατηγορεῖται. εἰ τοίνυν
περὶ τῶν ἀνωτάτων γενῶν ἐστιν ὁ τοῦ βιβλίου σκοπός, εἰκότως ἐπιγέγραπται κα-
τηγορίαι. καὶ γὰρ καὶ Ἀρχύτας τὸν αὐτὸν ἔχων σκοπόν, βιβλίον περὶ τῶν καθό-
λου λόγων ἐπέγραψε. τῶν καθόλου κατηγορουμένων ἀεὶ τῶν ὑφ' ἑαυτά, οὐδέ-
ποτε δὲ ὑποκειμένων. εἰ δὲ ξενίζει τὸ ὄνομα παρὰ τὴν συνήθειαν κείμενον, οὐδὲν
θαυμαστόν. ἐλλειπόντων γὰρ τῶν ὀνομάτων ὡς πρὸς τὰ πράγματα, οἱ φιλόσο-
φοι, οὐ μόνον γινώσκειν τὰ πράγματα βουλόμενοι τὰ τοῖς ἄλλοις ἀγνοούμενα,
ἀλλὰ καὶ ἐκφαίνειν τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, ποτὲ μὲν ὀνοματοποιεῖν ἀναγκά-
ζονται, ὡς αὐτὸς Ἀριστοτέλης τὸ τῆς ἐντελεχείας ὄνομα προσποιήσας. ἔστι δὲ ὅτε τοῖς
ἐπ' ἄλλων κειμένοις ἐπ' ἄλλων κατεχρήσαντο, οἰκείως μεταφέροντες. ὥσπερ νῦν
τὸ τῆς κατηγορίας. Κατηγορίαι δὲ ἐπιγέγραπται. καὶ οὐ περὶ κατηγοριῶν, διὰ τὸ σύνηθες

εἶναι πολλάκις τὸ ὄνομα περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπ' εὐθείας πτώσεως προγράφειν τοῦ γράμματος. οὕτως ὁ περὶ θεμιστοκλέους λόγος, θεμιστοκλῆς ἐπιγέγραπται. καὶ ὁ περὶ πολιτείας, πολιτεία. Ὅτι δὲ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον, μάλιστα μὲν ἡ τῶν ἐννοιῶν πυκνότης. καὶ τὸ συνεστραμμένον τῆς φράσεως δηλοῖ, κατὰ τὴν νοερὰν τοῦ ἀριστοτέλους προϊόντος δύναμιν. καὶ αὐτὸς δὲ μέμνηται τοῦ βιβλίου ἐν ἄλλοις, δέκα κατηγορίας αὐτὸ καλῶν. ἵνα μὴ ὑπονοήσωμεν, τοῦ ἀρχυτείου μνημονεύειν αὐτὸν ἄλλην ἐπιγραφὴν ἔχοντος. κοινὸν καὶ ἐκεῖνα νοθεύειν χρὴ τὰ συγγράμματα, ἐν οἷς μέμνηται τούτου, ἢ μηδὲ τοῦτο ἀθετεῖν. ἀλλὰ καὶ οἱ σπουδαιότεροι τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, ὡς γνήσιον ἀπεδέξαντο τὸ βιβλίον. πρὸς δὲ τούτοις μὴ τούτου προγραφέντος τῷ ἀριστοτέλει τοῦ βιβλίου ἄναρχος ἂν ἦν καὶ ἀκέφαλος. καὶ πᾶσα μὲν ἡ ἀριστοτέλους φιλοσοφία, ἐξαιρέτως δὲ ἡ λογικὴ πραγματεία. Ἱστορεῖ δὲ ὁ ἄδραστος ἐν τῷ περὶ τῆς τάξεως τῶν ἀριστοτέλους συγγραμμάτων, ὅτι φέρεται καὶ ἄλλο τῶν κατηγοριῶν βιβλίον, ὡς ἀριστοτέλους. καὶ αὐτὸ ὂν βραχὺ καὶ σύντομον κατὰ τὴν λέξιν, καὶ διαιρέσεσιν ὀλίγαις διαφερόμενον. ἀρχὴν δὲ ἔχον, Τῶν ὄντων, τὸ μέν ἐστι. πλῆθος δὲ στίχων ἑκατέρου τὸ αὐτὸ ἀναγράφει. ὥστε τὸ βραχὺ κατὰ τὴν λέξιν εἶπεν, ὡς συντόμως ἑκάστου τῶν ἐπιχειρημάτων ἐκτιθεμένου. λοιπὸν δὲ, τὸ περὶ τῆς εἰς τὰ κεφάλαια διαιρέσεως τοῦ βιβλίου λέγειν ὑπολείπεται. ἀλλά τινες μὴ ἐπιστήσαντες, ὅπως τε κατὰ τὰ ἄρθρα διήρηνται, καὶ ὅπως τήν τε πρὸς τὸν ὅλον σκοπὸν χρείαν ἀποπληροῦσι καλῶς. καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα συνέχειαν διασώζουσι, στοιβηδὸν καταθαμνομίζουσι τὰ κεφάλαια, κατὰ τὸν ὑπομνηματικὸν τρόπον. καὶ δὴ ἀντιλέγουσιν αὐτῷ τινες, ἀθετοῦντες τὴν διαίρεσιν. οἱ μὲν, ὡς πλεονάζουσαν μάτην. οἱ δὲ, ὡς πολλὰ παριεῖσαν. ὡς κορνοῦτος καὶ ἀθηνόδωρος. οἵτινες περὶ λέξεων οἰόμενοι τὸν σκοπὸν εἶναι, καθὸ λέξεις εἰσὶ, πολλὰς λέξεις προβάλλονται. τὰς μὲν, κυρίας. τὰς δὲ, τροπικάς, ἐλέγχειν οἴονται τὴν διαίρεσιν, ὡς οὐ πάσας λέξεις περιλαμβάνουσαν. οἱ καὶ διαίρεσιν τῶν ὀνομάτων οἴονται ποιεῖσθαι, εἰς ὁμώνυμα καὶ συνώνυμα καὶ παρώνυμα. καὶ εἶναι τὸ βιβλίον παντοδαπῶν θεωρημάτων σωρείαν ὑπολαμβάνουσι. λογικῶν τε καὶ φυσικῶν, καὶ ἠθικῶν καὶ θεολογικῶν. εἶναι γὰρ τὰ μὲν, περὶ ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων καὶ παρωνύμων σκέμματα λογικά. ἔτι δὲ καὶ τὸ περὶ τῶν ἀντικειμένων. τὰ δὲ περὶ κινήσεως, φυσικά. ἠθικὰ δὲ, τὰ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας. ὥσπερ θεολογικὰ, τὰ περὶ τῶν δέκα γενῶν φιλοσοφήματα. τὸ δὲ ἀληθὲς, οὐχ οὕτως ἔχει. οὔτε γὰρ διαίρεσιν ποιεῖται τῶν ὀνομάτων, οὐ γὰρ ἂν τὰ ἑτερώνυμα καὶ πολυώνυμα παρῆκεν. ἀλλ' ἔστιν ὡς εἰς μεγάλα μέρη διελεῖν, τριμερὲς τὸ βιβλίον. καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, διαρθροῖ τινα πρὸς τὰς κατηγορίας ἐσόμενα χρήσιμα. τί ἐστιν ὁμώνυμον. τί συνώνυμον. τί παρώνυμον. καὶ γὰρ ἔμελλεν ἐρεῖν, ὅτι τὰ μὲν, ἐν ὑποκειμένῳ ὁμωνύμως κατηγορεῖται. τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένου, συνωνύμως. καὶ ὅτι παρωνύμως ἀπὸ τῆς ποιότητος λέγεται τὰ ποιά. καὶ ἀπὸ τῆς ποσότητος, τὰ ποσά. ἵνα τοίνυν μὴ διακόπτηται ἡ συνέχεια τῆς διδασκαλίας, περὶ τούτων αὐτῶν μεταξὺ διδάσκοντος, κἀνερμήνευτα μένοντα τὸν ὅλον λόγον ἀσαφῆ ποιῇ, εἰκότως αὐτῶν προὔλαβε τὴν διάρθρωσιν.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Τὸ δὲ δεύτερον κεφάλαιον, περὶ αὐτῶν τῶν δέκα γενῶν διεξέρχεται. τὸ δὲ τρίτον, περί τινων καὶ αὐτὸ διαλέγεται, ὧν ἐν τοῖς περὶ κατηγοριῶν ἐμνήσθη λόγοις. καὶ τούτων τὴν ἀκριβεστέραν ἡμῖν ἔννοιαν παραδίδωσι. οἷον τὸ ἅμα λέγων. ἐπειδὴ τὰ πρός τι ἅμα εἶπεν ὑφεστάναι. καὶ ποσαχῶς λέγεται τὸ πρότερον. ἵνα μὴ νῦν μὲν αὐτοῦ τήνδε τὴν οὐσίαν πρότερον λέγοντες, ἄλλοτε δὲ ἄλλην ἀντιφάσκειν αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν ὑπονοήσωμεν. ἀλλ' εἰδείημεν κατὰ ποῖον ἐκείνη τοῦ προτέρου σημαινόμενον εἴρηται πρώτη. κατὰ ποῖον δὲ αὕτη. ἔτι περὶ κινήσεως δὲ λέγει μνησθεὶς αὐτῆς ἐν τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν. ἔτι τὰ ἀντικείμενα διαιρεῖται μνημονεύσας καὶ τούτων, ἔν τε τοῖς πρός τι, καὶ τισὶ τῶν ποιῶν. τί οὖν μὴ καὶ ταῦτα προὔταξε τοῦ περὶ τῶν κατηγοριῶν λόγου, ἢ διὰ τί μὴ κἀκεῖνα μετὰ τὰς κατηγορίας ἐπήγαγεν. ἀπορήσας ὁ Πορφύριος, λύει καλῶς τὴν ἀπορίαν. ὅτι ἐκεῖνα μὲν παντελῶς ἄγνωστα ἦν, ἀπὸ τῆς συνηθείας. τούτων δὲ ἐννοίας μὲν ἔχομεν τινάς. οὐ μὴν ἀκριβῆ διάκρισιν οὐδὲ αὐτῶν. μὴ βουλόμενος οὖν ἐπὶ πολὺ τὸν περὶ αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν ἀναβάλλεσθαι λόγον, ὑπερέθετο ταῦτα ἐς ὕστερον. οὔτε προδιδάξαι αὐτὰ ἀναγκασθείς, διὰ τὸ ὁποιανοῦν προϋπάρχουσαν αὐτῶν ἡμῖν ἔννοιαν. οὔτε ἀτεχνῆ τὴν περὶ αὐτῶν γνῶσιν καταλιπέσθαι τῷ ἀκροατῇ συγχωρῶν. οἱ γὰρ καὶ χθὲς ὠμεθ' ἅπασιν ἀπὸ τῆς συνηθείας ὀνόμασιν, ἀλλ' οὐ γινώσκοντες αὐτῶν τὰς φύσεις ἀκριβῶς εἰς ἃς οἱ ὀνοματοθέται βλέποντες τεθείκασι. Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω περὶ τῆς τοῦ βιβλίου διαιρέσεως, εἰς τὰ οἰκεῖα κεφάλαια. εἰ δὲ καὶ ὑπὸ ποῖον μέρος τῆς Ἀριστοτέλους φιλοσοφίας ποθεῖ τις μαθεῖν, δῆλον ὅτι ὑπὸ τὸ ὀργανικόν. τῆς γὰρ λογικῆς πραγματείας δέδεικται τὸ πρῶτον ἐπέχουσα μέρος, ἡ περὶ τῶν ἁπλῶν φωνῶν διδασκαλία. ἡ δὲ λογικὴ πᾶσα, τὸ ὀργανικόν ἐστι μέρος τῆς φιλοσοφίας. ὥσπερ οἱ κανόνες τε καὶ σταθμαι τῶν τεκτόνων τε καὶ οἰκοδόμων:~

ΠΕΡΙ ΟΜΩΝΥΜΩΝ

Ὁμώνυμα λέγεται ὧν ὄνομα μόνον κοινόν, ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος.

Ἀποροῦσιν οἱ περὶ τὸν Νικόστρατον, τί δή ποτε περὶ τῶν κατηγοριῶν εἰπεῖν προθέμενος, οὐ περὶ αὐτῶν εὐθύς, ἀλλὰ περὶ τῶν ἄλλων διδάσκει, τῶν τε ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων καὶ παρωνύμων. πρὸς οὓς καλῶς ὑπήντησεν ὁ Πορφύριος, ὅτι καθ' ἑκάστην σχεδὸν πραγματείαν θεωρητικήν, προγράφεταί τινα πρὸς σαφήνειαν τείνοντα τῶν ἑξῆς. ὡς ἐν γεωμετρίᾳ οἱ ὅροι καὶ τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ αἰτήματα. καὶ ἐνταῦθα οὖν ἐπειδὴ περὶ τῶν πρώτων λέξεων πρόκειται λέγειν, αἵτινές εἰσι τῶν πρώτων καὶ ἁπλῶν πραγμάτων δηλωτικαί, ὑφ' ἃς ἔδει καὶ τὰ ἄλλα πάντα συνάγεσθαι. εἰ μὲν ἑκάστου πράγματος ἓν ἦν ὄνομα ἴδιον, ὑπὸ μίαν ἕκαστον ἀνήγετο κατηγορίαν. εἰ δὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα πλειόνων ἐστὶ πραγμάτων καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν διαφερόντων, διακρίσεως ἔδει. πότε μὲν, δηλονότι ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀνάγεται κατηγορίαν. πότε δὲ οὔ. ὥσπερ ζῷον ὅ τε ἄνθρωπος καλεῖται καὶ ὁ ἵππος. καὶ πάλιν ζῷον, ὅ τε Σωκράτης, καὶ ἡ τοῦ Σωκράτους εἰκών, χρωμάτων οὖσα σχηματισμός. τούτων γὰρ ὁ μὲν ἄνθρωπος καὶ ὁ ἵππος, τῆς αὐτῆς οὐσίας τοῦ ζῴου μετέχοντες, συνωνύμως αὐτῶν κατηγορουμένης, ὑπὸ μίαν ἀνάγονται κατηγορίαν. ὁ δὲ Σωκράτης καὶ ὁ γεγραμμένος, ἅτε μὴ τῆς οὐσίας ἄμφω τοῦ ζῴου μετέχοντες, ἀλλ' ὁ μὲν, τῆς οὐσίας. ὁ δὲ, χρώματος ἢ σχήματος ἐπιπολαίου, οὐχ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀνάγονται κατηγορίαν. ἀλλ' ὁ μὲν Σωκράτης, ὑπὸ τὴν οὐσίαν. ὁ δὲ γεγραμμένος, ὑπὸ τὸ ποιόν. ἔδει τοίνυν προδιδάξαι περὶ τοῦ ὁμωνύμου καὶ συνωνύμου. ὅτι δὲ χρειώδης ἐστὶν ἡ τῶν ὁμωνύμων πρόληψις, ἐδήλωσεν Ἀνδρόνικος προτάξας. τῶν λεγομένων, τὰ μὲν, ἄνευ συμπλοκῆς λέγεται. τὰ δὲ, μετὰ συμπλοκῆς. καὶ τῶν ἄνευ συμπλοκῆς, ὁμώνυμα μὲν λέγεται, ὧν ὄνομα μόνον κοινόν. ὥστε χρειώδης ἡ τῶν ὁμωνύμων φαίνεται πρόληψις. διά τε τὰ εἰρημένα, καὶ ὅτι πολλῆς οὔσης ἀμφιβολίας, εἴτε γένος τὸ ὄν, εἴτε μή, ἐκ τῶν ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων γινώσκεται. ὁ δέ γε θεῖος Ἰάμβλιχος δοκεῖ μοι φησὶ πάντων κάλλιστον, ἀπὸ τῶν ὁμωνύμων ἄρχεσθαι τὸν περὶ τῶν κατηγοριῶν πραγματευόμενον. αὗται γὰρ δή που πᾶσαι αἱ κατηγορίαι ὁμώνυμον ἔχουσι τὸ τῆς κατηγορίας ὄνομα. πράγμασι μὲν γὰρ καὶ τοῖς ὅλοις γένεσι διεστήκασιν. οὐδὲν δὲ ἄλλο, ἢ μόνον ὄνομα ἔχουσι κοινόν. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ κατηγορεῖν ὁμωνύμως λέγεται. εἰ τοίνυν οὐκ ἔνεστιν, οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἰδίωμα τῆς κατηγορίας συνιέναι, οὐδὲ ὅπως κοινὸν κατὰ πλειόνων ὑπάρχει, καὶ πρὸς πάντα τὰ ὄντα σχέσιν ἔχει, διὰ τὸ ἂν εὕροιεν, εἰ μή τις τὰ ὁμώνυμα ἀφορίσαιτο, εἰκότως ἐν ἀρχῇ τὸν περὶ αὐτῶν ποιεῖται λόγον. καὶ ἄλλως δὲ πρὸς τὰς σοφιστικὰς ἐνοχλήσεις, οὐδέν ἐστιν οἷον τὸ διαστέλλεσθαι τὰ ὀνόματα. τοῦτο καὶ Πλάτων ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ λέγει. συνομολογοῦσι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, ὅτι τὸ διττὸν ὁ Εὐθύδημος τῶν ὀνομάτων, μεγάλην ἀφορμὴν εἰς διαλεκτικὴν παραδέδωκεν. ἀλλ' ἴδωμεν ὅπως τῶν ὁμωνύμων τὴν φύσιν ὁ Ἀριστοτέλης ἐδήλωσεν, ὥσπερ πως αὐτοῦ τὴν λέξιν σαφηνίζοντες. τῶν πραγμάτων ἕκαστον,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

καὶ διὰ τοῦ ὀνόματος δηλοῦται καὶ διὰ λόγου ὑπογραφικοῦ, ἢ ὁριστικοῦ. οἷον, ὁ ἄνθρωπος. καὶ διὰ τούτου τοῦ, ἄνθρωπος ὀνόματος, καὶ διὰ τοῦ ὁριστικοῦ λόγου τοῦ λέγοντος, ζῷον λογικὸν θνητὸν, νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν. τοῦ μὲν ὀνόματος, κατὰ τὸ μονοειδὲς αὐτὸ δηλοῦντος. τοῦ δὲ λόγου, κατὰ τὸ πολυμερές. ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα, σύμβολον ὑπάρχον δύναται, καὶ ἄλλου τινὸς κατ' οὐσίαν διαφέροντος τὸ αὐτὸ εἶναι. οἷον, τοῦ γεγραμμένου ἀνθρώπου σύμβολον καὶ ἐκείνου γενόμενον. τὸν δὲ ἐξηγητικὸν τῆς οὐσίας λόγον, ἀδύνατον ἄλλου κατ' οὐσίαν διαφέροντος τὸν αὐτὸν εἶναι. Ἰστέον οὖν ὅτι ὅσα μὲν κατὰ τὸ ὄνομα κοινωνοῦντα διαφέρει κατὰ τὸν λόγον, ταῦτα καλεῖται ὁμώνυμα. ὅσα δὲ ἀνάπαλιν, κατὰ μὲν τὸν λόγον κοινωνεῖ, διαφέρει δὲ κατὰ τὸ ὄνομα, ταῦτα καλεῖται πολυώνυμα. οἷον, ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμὸς εἷς. ὀνόματα δὲ, πλείονα. μέροψ. βροτὸς. καὶ εἴ τι τοιοῦτον. τὰ δὲ κατ' ἄμφω κοινωνοῦντα τό, τε ὄνομα καὶ τὸν λόγον, καλεῖται συνώνυμα. ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἵππος, κοινωνεῖ καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ζῴου, καὶ τοῦ ὁρισμοῦ. ζῷα γὰρ ἄμφω. καὶ οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική. καὶ διὰ τοῦτο συνωνύμως ἀμφοῖν τὸ ζῷον κατηγορεῖται. τὰ δὲ μήτε κατὰ τὸ ὄνομα μήτε κατὰ τὸν λόγον κοινωνοῦντα, καλεῖται μὲν ἑτερώνυμα. ἔστι δὲ κατὰ τὸ ἀληθὲς ἕτερα. καὶ μάλιστα ὅταν μὴ δὲ ὑποκείμενον ἔχωσι κοινὸν, ὡς ἡ ἀνάβασις καὶ ἡ κατάβασις τὴν κλίμακα. τὰ γὰρ τοιαῦτα, μᾶλλον ἂν ἑτερώνυμα λέγοιντο. ἔστι δὲ τινα, καὶ τὰ πῆ μὲν κοινωνοῦντα ἀμφοῖν, πῆ δὲ διαφέροντα, ὡς τὰ παρώνυμα λεγόμενα, ὅταν ἀπὸ τῆς λευκότητος λευκὸν λέγηται, καὶ ἀπὸ τῆς γραμματικῆς γραμματικόν. ζητητέον οὖν τούτων ἐκ τῆς διαιρέσεως ἀναφανέντων, ὁμωνύμων. συνωνύμων. πολυωνύμων. ἑτερωνύμων. παρωνύμων, τὰ τρία μόνα νῦν παρέλαβεν ὁ ἀριστοτέλης. τά, τε ὁμώνυμα. καὶ τὰ συνώνυμα. καὶ τὰ παρώνυμα. αἰτίαι δὲ δι' ἃς ζητητέον τῶν ἐκ τῆς διαιρέσεως τῶν ὀνομάτων τῶν ἀναφανέντων ὁμωνύμων. πολυωνύμων. συνωνύμων. ἑτερωνύμων. παρωνύμων, μόνα τὰ τρία νῦν παρέλαβεν ὁ ἀριστοτέλης. τὰ δὲ πολυώνυμα παρῆκε καὶ τὰ ἑτερώνυμα, ὅτι τάχα μὲν καὶ τούτοις μόνοις ἐν τῷ περὶ τῶν κατηγοριῶν ἐχρήσατο λόγῳ. τάχα δὲ ὡς ἐκ τῶν δύο τούτων, ῥᾳδίας οὔσης τῆς τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν γνώσεως. ὁ γὰρ τὰ ὁμώνυμα ἐγνωκώς, τὰ κατὰ μὲν τὸ ὄνομα κοινωνοῦντα, κατὰ δὲ τὸν λόγον διαφέροντα, εἴσεται καὶ τὰ πολυώνυμα. τὸν μὲν λόγον ἔχοντα κοινὸν, διάφορα δὲ τὰ ὀνόματα. καὶ πάλιν ὁ τὰ συνώνυμα ἐγνωκώς, τὰ κατ' ἄμφω κοινωνοῦντα, εἴσεται καὶ τὰ ἑτερώνυμα διαφέροντα κατ' ἄμφω. καὶ οὕτως ἄν τις ὀρθῶς λέγοι τῆς ἀριστοτελικῆς συμμετρίας στοχαζόμενος. ὀρθότερον δέ, ὡς καὶ τῷ συριανῷ φιλοσόφῳ δοκεῖ. τὰ παραλειφθέντα δύο, τά τε πολυώνυμα καὶ ἑτερώνυμα, πρὸς διαλεκτικὴν παρασκευὴν ὁρᾶν, ἢ πρὸς αὐτὴν τὴν τῶν πραγμάτων ἐπίβλεψιν. διόπερ ἐν ῥητορικαῖς τέχναις ἢ ἄλλαις πραγματείαις, οἰκειότερον περὶ τούτων διαλέξεται. ἐν αἷς τό, τε αὐτὸ πολλαχῶς λέγειν, διὰ τῆς πολυωνυμίας διδάξει. καὶ τὰ ἕτερα τῇ φύσει, δι' ἑτέρων ὀνομάτων προφέρεσθαι, ἵνα σαφὴς καὶ ἀσύγχυτος ὁ λόγος φαίνηται. ἐνταῦθα δὲ περὶ ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων διαλέγεται, πραγμα-

τειώδη τὴν διαφορὰν ἐχόντων. καὶ πρὸ τούτων περὶ τῶν ὁμωνύμων, ὡς ἁπλουστέρας δεομένων γνώσεως. καὶ καθ' ἓν κοινωνούντων τὸ ὄνομα. εἶτα περὶ συνωνύμων κατὰ ἄμφω κοινωνούντων, τό, τε ὄνομα καὶ τὸν λόγον. καὶ ἐφεξῆς περὶ παρωνύμων. τελείως μὲν κατὰ οὐδὲν τούτων. λέγω δὴ ὀνόματος καὶ πράγματος κοινωνούντων. μέσων δὲ ὄντων ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων. ὁ δὲ θεῖος Ἰάμβλιχος, διὰ τοῦτο ὡς περὶ ἁπλουστέρων τὸν περὶ τῶν ὁμωνύμων λόγον προηγεῖσθαί φησι. διότι αἱ κατηγορίαι, ὁμωνύμως εἰσὶ κατηγορίαι. καίτοι τὴν φύσιν ἔχουσαι συνωνύμως κατηγορεῖσθαι τῶν ὑφ' αὐτάς. ἀλλὰ τῷ γε κατηγορίαι εἶναι καὶ γενικώτατα, οὐ μόνον μέχρι τοῦ ὀνόματος κοινὸν ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ κατηγορεῖσθαι φύσις, τουτέστι τοῦ εἶναι γενικώτατα, κοινή ἐστιν.

Ἀποροῦσι δὲ καὶ διὰ τί, καίτοι περὶ λέξεων προθέμενος εἰπεῖν, ἀλλ' οὐ περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὅμως περὶ ὁμωνυμίας μὲν οὐδὲν λέγει. περὶ δὲ τῶν ὁμωνύμων διδάσκει. καίτοι προηγουμένης τῆς κατὰ τὴν ὁμωνυμίαν ἐννοίας. εἴπερ ἀπ' ἐκείνης τὰ ὁμώνυμα.

Καὶ λύσιν ἐπάγουσι πρὸς τοῦτο καλῶς. ὅτι ἀπὸ τῶν πραγμάτων γίνεται δῆλα τὰ ὁμώνυμα, ὅταν τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐκτεθέντος, ἐγὼ μὲν ἄλλην ἔννοιαν, σὺ δὲ ἄλλην προβαλώμεθα. ὥσπερ τοῦ κύων ὀνόματος ἐκτεθέντος, ἐγὼ μὲν τὸν χερσαῖον, σὺ δὲ τὸν θαλάττιον ἐννοήσειας. διὸ καὶ ἐν τοῖς παρωνύμοις συλλογισμοῖς, ἡσυχάζειν οἱ διαλεκτικοὶ παρακελεύονται. ἕως ἂν ἐπ' ἄλλο σημαινόμενον ὁ ἐρωτῶν ἐπαγάγῃ τὸ ὄνομα. οἷον εἴ τις ἐρωτᾷ εἰ ὁ χιτὼν ἀνδρεῖος, εἰ τύχοι ἀνδρεῖος ὤν, συγχωρήσομεν. κἂν δ' ἐρωτᾷ εἰ ὁ ἀνδρεῖος εὔψυχος, καὶ αὐτὸ συγχωρησόμεθα. ἀληθὲς γάρ. εἰ δὲ συναγάγῃ, ὅτι ὁ χιτὼν εὔψυχος, ἐνταῦθα τὴν ὁμωνυμίαν τοῦ ἀνδρείου διαστείλασθαι. καὶ δεῖξαι τὴν ἀνδρείαν, ἤγουν τὴν εὐψυχίαν, ὅτι ἄλλως μὲν ἐπὶ τοῦ χιτῶνος, ἄλλως δὲ ἐπὶ τοῦ τὴν ἀνδρείαν ἔχοντος λέγεται. ὥστε τὰ πράγματα κυρίως, οὐχὶ τὰ ὀνόματα ποιεῖ τὴν ὁμωνυμίαν. καὶ γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων ποιεῖται τὴν διδασκαλίαν, συνακολουθῶν τῷ αὐτοῦ σκοπῷ εὐθύς, καὶ τοῦ περὶ τῆς ὁμωνυμίας αὐτοῦ. καὶ ὁ Πλάτων δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων δηλοῦσθαί φησιν, εἴτε ὁμωνύμως φέρεται κατὰ πλειόνων τὸ αὐτὸ ὄνομα, εἴτε συνωνύμως. λέγει γοῦν ἐν τῷ Σοφιστῇ. Νῦν γὰρ δὴ σύ τε κἀγὼ τούτου πέρι τοὔνομα ἔχομεν μόνον κοινῇ. τὸ δὲ ἔργον ἐφ' ᾧ καλοῦμεν ἑκάτερος, τάχ' ἂν ἰδίᾳ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἔχοιμεν. ὥστε ὅταν γνωσθῇ ὅτι τοῦ κοινῇ λεγομένου ὀνόματος ἰδία ἐστὶν ἔννοια παρ' ἑκατέρῳ, τότε γίνεται δῆλον, ὅτι ὁμώνυμον τὸ ὄνομα. οὐ γάρ ἐστιν αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν τὰ ὁμώνυμα καὶ τὰ συνώνυμα τοιαῦτα. ἀλλ' ἐν τῇ τῶν διαλεγομένων καὶ ὀνομαζόντων παρηλλαγμένῃ ἐννοίᾳ. ἢ συμφωνούσῃ ἡ τῶν ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων ἐστὶ φύσις. καλῶς δὲ τὸ λέγεται εἶπεν, ἐπειδὴ μὴ περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ὁ λόγος ἐστίν, ἀλλὰ περὶ τῶν σημαντικῶν λέξεων. Ἀποροῦσι δὲ τοῦτο, πῶς ὁμώνυμα ἐκεῖνα μόνον εἶπεν, ὧν ὄνομα μόνον κοινόν. καίτοι τῆς ὁμωνυμίας καὶ ἐν ῥήμασιν οὔσης, ὡς ἐπὶ τοῦ ἠνδραποδίσαι. καὶ ἐν μετοχαῖς, ὡς ἐπὶ τοῦ ἠνδραποδισμένος. καὶ ἐν συνδέσμοις. καὶ γὰρ τὸ ἢ καὶ τὸ ἤτοι, πολλὰς διαφορὰς οἱ διαλεκτικοὶ παραδιδόασι. λέγουσι δὲ πρὸς τοῦτο, ὅτι τὸ ὄνομα διχῶς λέγεται. τὸ μὲν γάρ, δηλοῖ τὸ κύριον.

τὸ δὲ, τὸ προσηγορικόν. τὸ δὲ, τὸ κοινῶς ἐπὶ πᾶν μέρος λόγου διατεῖνον. καθὸ Πλάτωνα μὲν καλοῖς, ξενοφῶντα δὲ κοινοῖς κεχρῆσθαί φαμεν. οὐδὲν οὖν ἄτοπον ὄνομα νῦν λέγεσθαι, τὸ κοινῶς ἐπὶ πάντα τὰ μέρη τοῦ λόγου διατεῖνον. βοηθὸς δὲ, διχῶς φησὶ τὸ ὄνομα λέγεσθαι. τό, τε πρόταξιν ἄρθρου λαμβάνον, ὃ καὶ ἰδίως ὄνομα λέγεται, καὶ τὸ, ἐφ' ἅπαντα τοῦ λόγου στοιχεῖα διατεῖνον. ἐπειδὴ οὖν ἐν τῷ ἀπαιτεῖν ἐφ' ὃ ποιασοῦν λέξεως τὸ ὁμώνυμόν ἐστι προτάττομεν τὸ ἄρθρον, ὁμοίως ἐπί τε τῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ τῶν ἄλλων λέξεων λέγοντες, τὸ κύων, ὁμώνυμόν ἐστι, καὶ τὸ ἀνδραποδίσαι, ὁμώνυμόν ἐστι. σημαίνει γὰρ καὶ τὸ ληφθῆναι αὐτὸν αἰχμάλωτον, καὶ τὸ λαβεῖν ἄλλον, εἰκότως τὸ ὄνομα τῶν ὁμωνύμων κοινὸν εἶναί φησιν. διότι τὸ ἴδιον τοῦ ὀνόματος ἴσχουσι πάντα, τὸ προτάττεσθαι αὐτῶν ἄρθρον. ἔοικε γὰρ τὰ οὕτω προφερόμενα τοῖς μονοπτώτοις λεγομένοις ὀνόμασι. τὸ ἀνδραποδίζεσθαι. τοῦ ἀνδραποδίζεσθαι. τῷ ἀνδραποδίζεσθαι. καὶ ἑξῆς ἅμα, διὰ τὸ ὄνομα εἰπεῖν, ἐνεδείξατο πῶς δεῖ προφέρεσθαι τὴν τῶν ὁμωνύμων διαστολήν. ὅτι προτάττοντες τὸ ἄρθρον, καὶ λέγοντες τὸ ἀνδραποδίσασθαι, σημαίνεται μὲν τόδε. σημαίνει δὲ καὶ τόδε. ἡ γὰρ τοῦ ἄρθρου πρότασις, τὸν τῶν ὀνομάτων τρόπον δίδωσιν αὐτοῖς. μόνον δὲ τὸ ὄνομα κοινὸν εἶναί φησι τοῖς ὁμωνύμοις. τοῦ μόνου ποτὲ μὲν τὸ ἓν σημαίνοντος, ὡς ὅταν μόνον εἶναι λέγωμεν τὸν κόσμον, ποτὲ δὲ, τὴν πρὸς ἕτερον ἀντιδιαστολήν, ὡς ὅταν ἱμάτιον μόνον ἔχειν λέγωμεν, ἀντιδιαστέλλοντες ὡς πρὸς χιτῶνα. κατὰ τοῦτο δὲ καὶ νῦν τὸ σημαινόμενον παρείληπται τὸ μόνον ὡς πρὸς τὸν τῆς οὐσίας λόγον ἀντιδιαστελλόμενον. ὅπερ καὶ σαφῆ ποιεῖ τὴν εὕρεσιν τῶν ὁμωνύμων. τὸ καὶ ἓν ὡρισμένον τι, τὸ ὄνομα μόνον εἶναι κοινόν, καὶ πρὸς ἓν ὡρισμένον τι, πρὸς τὸν ὁρισμὸν ἀντιδιαστέλλεσθαι. τὸ δὲ κοινὸν πάλιν καὶ αὐτὸ πολλαχῶς λέγεται. ἢ γὰρ τὸ εἰς μέρη διαιρετόν, ὡς ἡ κληρουχουμένη γῆ, ἢ τὸ ἀδιαιρέτως εἰς κοινὴν μὲν χρῆσιν προκείμενον. οὐχ ἅμα δὲ ὡς ὁ δοῦλος ἢ ὁ ἵππος ὁ κοινός. ἢ τὸ ἐν προκαταλήψει μὲν ἰδιούμενον. αὖθις δὲ εἰς τὸ κοινὸν ἀναπεμπόμενον. ὡς τὸ θέατρον. ἢ τὸ ἅμα ἀδιαιρέτως εἰς χρῆσιν πολλῶν ἐρχόμενον, ὥσπερ ἡ φωνή. οὕτως δὲ καὶ τὸ ὄνομα κοινὸν τοῖς ὁμωνύμοις ἅπασιν ὑπάρχον, καὶ ἄλλοις ἅμα δυνάμενον ὑπάρξαι, ἀδιαιρέτως τὸ αὐτό. διὸ καὶ ἀνδρόνικος παραφράζων τὸ τῶν κατηγοριῶν βιβλίον, ὁμώνυμά φησι λέγεσθαι, ὧν ὄνομα ταὐτόν. καὶ γὰρ καὶ τὸ ὄνομα καὶ ὁ λόγος διὰ τὴν ἀσώματον φύσιν, ἀμερίστως πάρεστι τοῖς πολλοῖς. Ἀπορούσι δὲ καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ὄνομα τῶν ὁμωνύμων λέγεσθαι, οἱ περὶ τὸν νικόστρατον. ὁ γὰρ εἰπὼν κύνα, ὅτι μὲν μὴ βοῦν μηδὲ ἵππον μηδὲ ἄλλο ὅτι λέγει τῶν τοιούτων, ἐδήλωσεν. ὃ δὲ βούλεται σημᾶναι, οὔπω δεδήλωκε. τίνα γὰρ τῶν κυνῶν. πότερον τὸν ἀστρῷον, ἢ τὸν χερσαῖον. ἢ τὸν θαλάττιον. ἢ τὸ περὶ τὴν γνάθον συμβαῖνον σπασμῶδες πάθος, οὔπω δῆλον. εἰ οὖν μηδὲν σημαίνει, οὐδὲ ὄνομα ἂν εἴη. ὥστε οὐδὲ ὁμώνυμον. τὰ δὲ ὁμώνυμα, κοινὸν ἔχειν ὄνομα ἐλέγετο. εἰ δὲ προσθήκης δεῖται τινὸς πρὸς τὸ σημᾶναί τι τῶν πολλῶν, ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ ῥηθὲν, οἷον ὅτι τὸν ἀστρῷον λέγει, ἢ ἄλλον τινὰ τῶν κυνῶν, οὐκέτι κοινὸν μένει τὸ ὄνομα. τῇ γὰρ προσθήκῃ καθ' ἣν μάλιστα σημαίνει, ὃ βούλεται ἰδιωθήσεται. ὥστε εἰ μὲν μὴ σημαίνει τι, οὐκ ἔστιν ὄνομα

τὸ ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων ἀποδοθέντων λεγόμενον. ὃ δὲ τῇ προσθήκῃ τῇ ἰδίου ἑκάστου ποιοῦσι τὸ ὄνομα ἐστὶν, οὐκέτι καθὸ κοινοῦ ὀνόματος μετέχει, ὁμώνυμα ἐστίν. ὅ ποτε τὸ μετὰ τῆς προσθήκης οὐκέτι οὔτε ὄνομα μόνον ἐστὶν, ἀλλὰ λόγος. ὥστε κἂν μὴ ἐστὶν ᾖ, οὐκέστιν ὄνομα. τὸ γοῦν ὄνομα, σημαντικὸν εἶναι βούλεται. κἂν σημαίνῃ μετὰ τῆς προσθήκης πάλιν, οὐκέστιν ὄνομα, ἀλλὰ λόγος διὰ τὴν τῆς διαφορᾶς προσθήκην. ἀλλ᾽ οὐδὲ κοινὸν ἔτι διὰ τὴν διαφοράν. ὅλως δὲ κατ᾽ οὐδὲν τῶν τοῦ κοινοῦ σημαινομένων, εἴη ἂν κοινὸν τὸ τῶν ὁμωνύμων λεγόμενον ὄνομα. οὔτε γὰρ κατὰ τὸ διαιρετὸν κοινόν, ἄλλο γὰρ ἄλλης συλλαβῆς τοῦ ὀνόματος μετέχον, οὐκέτι ἂν εἴη ὁμώνυμον. οὔτε κατὰ τὸ ὅλου μὲν ἄλλοτε δὲ ἐν ἄλλου χρήσει γινόμενον. ἅμα γὰρ ἑκάστῳ τῶν ὁμωνύμων λεγομένων ὑπάρχει τὸ ὄνομα. οὔτε κατὰ τὸ ἐν προκαταλήψει καὶ ἰδιότητι ἅμα. καὶ διότι ἔμελλεν ἕκαστον ἄλλοτε ἄλλου μεταλαμβάνειν ὀνόματος, ὡς ἐν τῷ θεάτρῳ τοὺς τόπους. καὶ οὐκέτι πάλιν ὁμώνυμα. ἀλλὰ μὴν, οὐδὲ ὡς ἡ φωνή. ἡ μὲν γὰρ φωνή, τὴν αὐτὴν πᾶσιν ἐμποιεῖ διάθεσιν τοῖς ἀκούουσι. τὸ δὲ ὁμώνυμον, ἄλλοτε ἄλλην ἄλλοις ἔννοιαν παρέχει. εἴπερ ἄρα ἐστί. εἰ δὲ μὴ ἄλλην ἄλλοις, ἄσημαντον μένει, καὶ οὐκέτι ἐστὶν ὄνομα. Τινὲς λύοντες τὴν ἀπορίαν φασίν. ὅτι, οὐ πᾶν ὄνομα σημαντικόν ἐστι. διχῶς γὰρ τοῦ ὀνόματος λεγομένου. τοῦ μὲν κατὰ τὸν χαρακτῆρα, κἂν μὴ τεταγμένον ᾖ ἐπί τινος σημαινομένου, ὡς τὸ βλίτυρι. τοῦ δὲ, κατατεταγμένου μὲν, μὴ μέντοι χαρακτῆρα ἔχοντος ὀνόματος. ὡς ὁ ἀλλαμὴν σύνδεσμος ὄνομα τῷ οἰκέτῃ τεθεὶς ὑπὸ τοῦ Διοδώρου τοὺς τῆς γραμματικῆς διορισμοὺς διαπαίζοντος, καὶ τοὺς φύσει λέγοντας εἶναι τὰ ὀνόματα. τοῦ δὲ καὶ χαρακτῆρα ἔχοντος ὀνομαστικὸν, καὶ κατατεταγμένου, ὡς τὸ, Σωκράτης καὶ Πλάτων. καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὀνόματα λεγόμενα, οὐ κωλύει τὸ ὁμώνυμον ἀκατάτακτον εἶναι χαρακτῆρα ἔχον ὀνόματος. δύναται γὰρ κοινὸν εἶναι χωρὶς τῆς κατατάξεως λαμβανόμενον. Ἀλλὰ δύνατον φαίη ἄν τις οὕτως εἶναι τὸ ἐν τῷ ὅρῳ τῶν ὁμωνύμων παρειλημμένον ὄνομα. τὸ γοῦν ὄνομα ἐνθὲν, ἀφορίζει τινὰς οἷς κατετάχθη. τὸ δὲ τῷ χαρακτῆρι μόνον ὄνομα οὐ κατατέτακται. εἰ οὖν ἀκατάτακτον ὂν, οὐκ ἂν ὑπάγοιτο τῷ ὁρισμῷ. εἰ δὲ κατατεταγμένον εἴη, οὐκ ἂν εἴη κοινόν. οὐδὲ γὰρ κοινὴ εἶναι ἡ κατάταξις δύναται. ἀλλὰ καὶ τὸ, ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος ἕτερος, ὡς κατατεταγμένου πάντως ἐστί. τὸ γὰρ τὸν χαρακτῆρα μόνον ἔχον, οὐδὲ λόγον ἔχει τινά. τίς γὰρ ἂν εἴη λόγος τοῦ βλίτυρι, μηδὲν σημαίνοντος. εἰ δὲ κατατέτακται, οὐκέτι κοινόν. ὡς οὐδὲ οἱ ὅροι κατὰ τὴν διάφορον κατάταξιν, τὸ διάφορον ἔχοντες. Μήποτε οὖν τὸ ὁμώνυμον ὄνομα, ἅτε ὄνομα καὶ οὐ πρᾶγμα, πλείοσι καὶ διαφόροις ἐφαρμόζειν δύναται. καὶ διὰ τοῦτο ῥηθέντος, ἄδηλον ἐφ᾽ οὗ λέγεται ἕως ἂν διορισθῇ. διορισθὲν δὲ, οὐκέτι μόνον ἐστὶ τὸ κοινὸν ὄνομα, ἀλλὰ προσέλαβε καὶ διαφοράν, ὥστε σημαίνειν ἕν. τὸ δὲ κοινὸν καὶ ἀόριστον, σημαίνει τὸ ἐν πᾶσι τοῖς ὁμωνύμοις κοινῶς καὶ ἀδιαιρέτως κατατεταγμένον. ὅπερ μετὰ τοῦ διορισμοῦ ληφθὲν, καὶ ἰδιωθὲν, καὶ ἀπομερισθὲν, τὸ κοινὸν ἀφίστησιν. οὐ καλῶς οὖν λέγουσιν. ὅτι εἰ σημαίνει, οὐκέτι κοινόν. ἔστι γὰρ καὶ τοῦ κοινοῦ σημασία, καὶ κατάταξις, ὡς κοινοῦ. Ἐπιστῆσαι δὲ ἄξιον, ὅτι τὴν ὅλην τῶν ὁμωνύμων ὑπογραφὴν,

διὸ ὁμωνυμίαν ἐποίησαν. καὶ γὰρ τὸ ὄνομα καὶ τὸ μόνον καὶ τὸ κοινόν, τῶν πολλαχῶς λεγομένων ἐστί. καὶ μᾶλλον τῶν καθ' ὁμωνυμίαν ὑπαρχόντων. » Ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος. » Τὸν ὁριστικὸν λόγον σύζυγον δεῖ πάντως εἶναι τῷ ὀνόματι. ὥστε μήτε ὑπερβάλλειν τοῦ ὀνόματος, μήτε ἐλλείπειν. καὶ γὰρ τοῦ αὐτοῦ πράγματός ἐστι καὶ τὸ ὄνομα καὶ ὁ ὁρισμός. ἀλλ' ὁ μὲν ὁρισμός, ἀναπληροῖ καὶ διεξοδεύει τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ πολυμερὲς αὐτοῦ περιλαμβάνων. τὸ δὲ ὄνομα συναιρεῖ καὶ συμπτύσσει, καὶ κατὰ τὸ μονοειδὲς αὐτοῦ παραδείκνυσι. δεῖ οὖν πάντα ὁρισμὸν σύζυγον εἶναι τῷ ὀνόματι. καὶ μήτε ὑπερέχειν μήτε ἐλλείπειν. συμβαίνει δὲ ὑπερέχειν καὶ ἐλλείπειν, ἐὰν μὴ κατὰ τοὔνομα γίνηται ὁ ὁρισμός. ὑπερέχει μέν, ὅταν κατά τι γίνηται τῶν ἀνωτέρω. ὡς ὅταν τὸ ζῷον ὁρίσασθαι βουλόμενος, μὴ κατὰ τοὔνομα τοῦ ζῴου τὸν ὁρισμὸν ἀποδῷς, ἀλλὰ κατά τι τῶν ὁλικωτέρως ὑπαρχόντων τῷ ζῴῳ. οἷον τὸ ἔμψυχον. τότε γὰρ ἀποδώσεις ὅτι ἐστὶ τὸ ζῷον οὐσία ἔνδοθεν κινουμένη, καὶ τρεφομένη καὶ αὐξομένη καὶ ὅμοια γεννῶσα, καὶ ὅπως ἄν τις ἄλλως τὸ ἔμψυχον ὁρίσαιτο. τότε γὰρ ἀληθεύσει μὲν ἐπὶ τοῦ ζῴου. οὐ μὴν καὶ ὅρος ἔσται. οὐ γὰρ ἐξισάζει. εἴ τι μὲν γὰρ ζῷον, καὶ τρέφεται καὶ αὔξεται, καὶ γεννᾷ τὸ ὅμοιον, οὐκ ἀνάπαλιν δέ. τὰ γὰρ φυτά, οὐκ ἔστι ζῷα. ἐλλείπειν δὲ συμβαίνει τὸν ὁρισμὸν τοῦ ὀνόματος, ὅταν κατά τι τῶν μερικωτέρων τοῦ ὀνόματος λαμβάνηται. ὡς ὅταν τὸ ζῷον ὁριζόμενοι, οὐσίαν λογικὴν θνητὴν ὁριζόμεθα. ὅπερ ἐστὶν ἄνθρωπος. καὶ γὰρ τὸ μὲν τοιοῦτον ζῷον ἐστίν, οὐκέτι δὲ τὸ ζῷον τοιοῦτον πᾶν. πᾶς οὖν ὅρος κατὰ τὸ ὄνομα γίνεται, ἵνα καὶ ἀντιστρέφῃ πρὸς τὸ ὄνομα. τὰ μέντοι ὁμώνυμα, κατ' ἄλλο μὲν δύναται τὸν αὐτὸν ἔχειν ὁρισμόν. οἷον οἱ αἴαντες καθ' ὅσον εἰσὶν ἄνθρωποι, ζῷα λογικὰ θνητά εἰσι. καθὸ δὲ αἴαντες, ὁ μέν ἐστιν ὀϊλέως. ὁ δέ, τελαμώνιος. τὸ δὲ αἴας ἐστὶ τὸ ὁμώνυμον ὡς ὑποκείμενον. ἀσφαλέστερος δὲ ὥς φασιν ἀρκεῖ τὸ λέγειν, ὁ δὲ λόγος ἕτερος. καίτοι εἴ τις οὕτως ἀποδοίη, καὶ τὰ συνώνυμα ὁμώνυμα ἔσται. καὶ τὰ ὁμώνυμα, συνώνυμα. ἡ μὲν γὰρ καὶ τοῖς ἵπποις ὄνομα κοινὸν τὸ ζῷον. οἱ δὲ λόγοι, ἕτεροι. καθὸ ἄνθρωπος. καὶ ἵππος. ἔσται οὖν τὸ συνώνυμον ὁμώνυμον. καὶ πάλιν ὁ θαλάττιος κύων καὶ ὁ χερσαῖος κατὰ τὸ ζῷον, τὸν αὐτὸν ἔχουσι λόγον. καὶ ἔσται τὰ ὁμώνυμα συνώνυμα. διότι οὐ καθὸ ἐστὶν ὁμώνυμα κατὰ τὴν κύνα ἀπεδόθη αὐτῶν ὁ ὁρισμός, ἀλλὰ κατὰ τὸ ζῷον. ἀναγκαία οὖν ἡ κατὰ τοὔνομα προσθήκη. ὁ δὲ λόγος, σημαίνει μὲν καὶ τὸν ἐν ταῖς ψήφοις λογισμόν. σημαίνει δὲ καὶ τὸν ἐνδιάθετον κατὰ τὰς ἐννοίας. σημαίνει δὲ καὶ τὸν προφορικόν, καὶ τὸν σπερματικόν. σημαίνει δὲ καὶ τὸν ἑκάστου περιληπτικὸν καὶ ὁριστικόν. λόγον δὲ αὐτὸν εἶπε καὶ οὐχ ὁρισμόν, ἵνα καὶ τὴν ὑπογραφικὴν ἀπόδοσιν περιλάβῃ. ἥτις καὶ τοῖς γένεσι τοῖς ἀνωτάτω καὶ τοῖς ἀτόμοις ἐφαρμόττει, ὁρισμῷ μὴ δυναμένοις περιληφθῆναι. διότι οὔτε τῶν ἀνωτάτω γενῶν γένος ἐστὶ λαβεῖν, οὔτε τῶν ἀτόμων διαφοράς. ἡ δὲ ὑπογραφὴ τὴν ἰδιότητα τῆς οὐσίας ἀποδιδοῦσα, καὶ ἐπὶ ταῦτα φθάνει. διὸ οὐδὲ ἁπλῶς εἶπε τὸν κατὰ τοὔνομα λόγον, ἀλλὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον. διότι ὁ μὲν ὑπογραφικὸς λόγος, τὴν ἰδιότητα τῆς οὐσίας ἀφορίζει. ὁ δὲ ὁριστικός, τὸ τί ἦν εἶναι ἑκάστου, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτήν. ὁ οὖν λόγος τῆς οὐσίας, καὶ τὸν ὁριστικὸν λόγον

καὶ τὸν ὑπογραφικόν, παρείληφε. ὥστε μάτην ἐγκαλοῦσι πάλιν οἱ περὶ τὸν Νικόστρατον, ὡς ἐν μόνῃ τῇ οὐσίᾳ δέον κοινόν τι λέγειν τὴν ὁμωνυμίαν τῷ Ἀριστοτέλει. εἴπερ τὸν τῆς οὐσίας λόγον ἕτερον εἶπεν ἐν τοῖς ὁμωνύμοις. καίτοι καὶ ἐν ποιῷ οὔσης ὁμωνυμίας. εἴπερ λευκὸν χρῶμα καὶ λευκὴν φωνὴν λέγομεν. καὶ ἐν τῷ κεῖσθαι, καὶ ἐν ἄλλαις κατηγορίαις. πρὸς γὰρ ταύτην τὴν ἀπορίαν ἀπαντῶν ὁ Πορφύριος, πρῶτον μὲν φησί, μηδὲ ἐν πᾶσι τοῦτο γεγράφθαι τοῖς ἀντιγράφοις. μήτε γὰρ Βοηθὸν εἰδέναι ὥς φησι δεικνύναι τὸν Ἀριστοτέλην, ἵνα ᾖ τὰ ὁμώνυμα λέγοντα, Ὁμώνυμα λέγεται, ὧν ὄνομα μόνον κοινόν. ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος ἕτερος. καὶ ἐξηγούμενος δὲ ὁ Βοηθὸς καθ᾽ ἑκάστην λέξιν, τὸ τῆς οὐσίας παραλέλοιπεν, ὡς οὐδὲ γεγραμμένον. καὶ ὁ Ἀνδρόνικος δὲ παραφράζων τὸ βιβλίον, φησί. τῶν ἄνευ συμπλοκῆς λεγομένων, ὁμώνυμα μὲν λέγεται, ὧν ὄνομα μόνον ταὐτόν. ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος ἕτερος. ἡμεῖς δέ φησιν ὁ Πορφύριος, ἐπειδὴ καὶ Ἑρμῖνος καὶ σχεδὸν οἱ πλεῖστοι ὡς προκειμένου τῷ ὅρῳ ἐντετυχήκασι τοῦ τῆς οὐσίας ὀνόματος, καὶ ἀναγκαίαν λέγομεν τὴν προσθήκην. τοῦ γὰρ λόγου καὶ τὴν ἐπαγωγὴν σημαίνοντος καὶ τὸν συλλογισμόν, καὶ πᾶσαν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν, εἰ μὴ προσέκειτο τὸ τῆς οὐσίας, πῶς ἂν ἀπεκρίναμεν τὸν τοῦ ὁρισμοῦ καὶ τὸν τῆς ὑπογραφῆς, τὰ ἄλλα σημαινόμενα τοῦ λόγου. ἀντὶ οὖν τοῦ φάναι. ὁ δὲ ὅρος ἢ ὑπογραφὴ ἑτέρα, τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὅρου καὶ τῆς ὑπογραφῆς περιέλαβεν εἰπών, ὁ δὲ λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος. καὶ γὰρ ὁ μὲν ὅρος, λόγος τῆς οὐσίας ἐστίν, ὡς τὴν οὐσίαν δηλῶν. ἡ δὲ ὑπογραφή, ὡς τὴν ἰδιότητα τὴν περὶ τὴν οὐσίαν σημαίνουσα, καὶ τὴν ὕπαρξιν κοινὴν οὖσαν τῆς τε κυρίως οὐσίας καὶ τῆς ἄλλης ὑποστάσεως. Προσαπορεῖ δὲ ὁ Νικόστρατος περὶ τῶν ὁμωνύμων. καὶ ἔτι σαφέστερον Ἀττικὸς τὴν ἀπορίαν ἐξέθετο. εἰπών, εἰ γὰρ συνώνυμά ἐστιν, ὧν τό τε ὄνομα κοινὸν καὶ ὁ ὁρισμὸς κοινός. ἔχει δὲ καὶ τὰ ὁμώνυμα, τό τε ὄνομα κοινὸν ὁμώνυμα καλούμενα, καὶ τὸν τοῦ ὁμωνύμου ὁρισμόν. ἐφ᾽ ἑκάστου γὰρ ὁμωνύμου ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅτι τὸ ὄνομα μόνον κοινόν. ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος. τὰ ἄρα ὁμώνυμα, συνώνυμά ἐστιν. ἔστι δὲ καὶ τὰ συνώνυμα ὁμώνυμα. πάντα ἄρα τὰ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχοντα, συνώνυμά ἐστι. Λύει δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν ὁ Πορφύριος λέγων, ὅτι οὐδὲν κωλύει τὰ αὐτὰ πράγματα κατὰ διαφόρους προσηγορίας, ὁμώνυμά τε εἶναι καὶ συνώνυμα, ὥσπερ οἱ Αἴαντες. καθὸ μὲν ἄνθρωποι, συνώνυμοί εἰσι. καθὸ δὲ Αἴαντες, ὁμώνυμοι. οὕτως οὖν οἱ ὁμώνυμοι Αἴαντες, καθὸ ἄνθρωποι μὲν συνώνυμοί εἰσι. καθὸ δὲ Αἴαντες, ὁμώνυμοι. ἀλλ᾽ ἀντιλήψεταί τις ῥᾳδίως καὶ ἐρεῖ. καθὸ μὲν ὁμώνυμα τὰ ὁμώνυμα, μὴ εἶναι ὁμώνυμα, ἀλλὰ συνώνυμα. καθὸ δὲ οὐχ ὁμώνυμα ἀλλ᾽ Αἴαντες, κατὰ τοῦτο εἶναι ὁμώνυμα. Καὶ ἴσως μὲν οὐδὲν ἄτοπον. κατὰ μὲν αὐτὴν τὴν τοῦ ὁμωνύμου φύσιν κοινὴν οὖσαν, τὰ μετέχοντα αὐτῆς συνώνυμα εἶναι, καθόσον ὁμώνυμα ἄμφω. κατὰ μέντοι τὸ ὄνομα, καθὸ οὐ φύσεως κοινῆς, ἀλλ᾽ ὀνόματος μόνου κοινοῦ, τὰ μετέχοντα μετέχει. οἷον τὸ τοῦ Αἴαντος. κατὰ τοῦτο ὁμώνυμά ἐστιν. ὥσπερ οὖν τὸ δισύλλαβον καθὸ δισύλλαβον οὐκέτι δισύλλαβον, ἀλλὰ τετρασύλλαβον. καθὸ δὲ Δίων ἢ Κράτης, ἅπερ ἄλλα ἐστὶ παρὰ τὴν τοῦ δισυλλάβου φύσιν,

μετέχει δὲ αὐτῆς, καὶ τοῦτό ἐστι δισύλλαβον, καὶ οὐδὲν ἧττον, οὕτως καὶ τὰ ὁμώνυμα. καθὸ μὲν φύσεως κοινῆς τῆς τοῦ ὁμωνύμου μετέχει, οὐκ ἔστιν ὁμώνυμα, ἀλλὰ συνώνυμα. καθὸ δὲ οὐ φύσεως τῆς τοῦ ὁμωνύμου, ἀλλ᾽ ὀνόματος μόνου κοινοῦ μετέχει, κατὰ τοῦτο ὁμώνυμά ἐστιν. εἰ δὲ λέγοι τις ὅτι τὸ τῆς φύσεως τοῦ ὁμωνύμου μετέχειν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ὀνόματος μόνου κοινοῦ μετέχειν, αὕτη γάρ ἐστιν ἡ τοῦ ὁμωνύμου φύσις, εἰ τοιοῦτος ὁ ὁρισμός. καὶ οὕτως πάλιν καθὸ ὁμώνυμον αὐτό, δείκνυσι συνώνυμον. ῥητέον ὅτι τὰ μὲν ὀνόματα, τῶν πραγμάτων κατηγορεῖται προηγουμένως. καὶ τὰ ἴδια, καὶ τὰ κοινά. τὸ δὲ ὁμωνύμως καὶ συνωνύμως κατηγορεῖσθαι, οὐ προηγουμένως ὑπάρχει, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν ὀνομάτων τοιάνδε ἢ τοιάνδε κοινωνίαν. ὥστε ὅταν μὲν τὸ ὄνομα τὸ τοῦ αἴαντος οὕτως μετέχηται, ὥστε τὸ ὄνομα μόνον εἶναι κοινὸν τοῖς μετέχουσιν, ὁμώνυμός ἐστιν ἡ τοιαύτη μέθεξις. ὅταν δὲ πάλιν ἡ ὁμωνυμία οὕτως μετέχηται, ὥστε μὴ μόνον ὄνομα κοινὸν εἶναι τοῖς μετέχουσι καθὸ καλοῦνται ὁμώνυμα, ἀλλὰ καὶ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ὁμωνυμίας μετέχειν, τότε συνώνυμόν ἐστι τὸ τῆς μεθέξεως εἶδος. αἱ μὲν οὖν πρὸς τὰ περὶ τῶν ὁμωνύμων ἀπορίαι καὶ τῶν ἀποριῶν λύσεις, τοιαῦται. εἰώθασι δὲ ἐνταῦθα γινόμενοι οἱ ἐξηγηταί, τοὺς τρόπους τῶν ὁμωνύμων ἀπαριθμεῖσθαι. καὶ λέγουσιν ὅτι κατὰ τοὺς ἀνωτάτω τρόπους, διχῶς λέγεται τὰ ὁμώνυμα. τὰ μὲν, γάρ ἐστιν ἀπὸ τύχης, ὡς ἀλέξανδρος, ὅ, τε πάρις καὶ ὁ μακεδών. τὰ δὲ, ἀπὸ διανοίας. ὅταν διανοηθείς τις αἰτίας ἕνεκεν τινός, τὰ αὐτὰ ὀνόματα ἐπιθῇ. ἀλλὰ τὰ μὲν ἀπὸ τύχης, ἅτε ὄντα ὡς ἔτυχε, καὶ ἀόριστα ὡς ἀδιαίρετα μένει. τὰ δὲ ἀπὸ διανοίας, διαιρεῖται τετραχῆ. εἰσί τε τὰ καθ᾽ ὁμοιότητα, ὡς καὶ ἀριστοτέλης ἐν τῷ τῶν ὁμωνύμων ἐχρήσατο παραδείγματι. εἰπὼν ζῶον, ὅ, τε ἄνθρωπος καὶ τὸ γεγραμμένον. κοινὸν μὲν ἔχοντα τὸ ὄνομα τοῦτο. τὸν δὲ λόγον, ἕτερον. διότι ὁ μὲν ἄνθρωπος ζῶόν ἐστιν, ὡς οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική. ἡ δὲ εἰκὼν τοῦ ἀνθρώπου ἢ ὁ ἀνδριάς, ζῶον οὕτως, ὡς ὁμοίωμα ἔχον οὐσίας ἐμψύχου αἰσθητικῆς. Δεύτερος δὲ ἀπὸ διανοίας τρόπος, ὁ κατ᾽ ἀναλογίαν. ὅταν ἀρχὴ λέγηται ὁμωνύμως, τῶν μὲν ἀριθμῶν, ἡ μονάς. τῆς δὲ γραμμῆς, ἡ στιγμή. τῶν δὲ ποταμῶν, ἡ πηγή. καὶ τῶν ζώων, ἡ καρδία. ὡς γὰρ ὁ πρὸς ἀριθμὸν ἡ μονάς, οὕτως καὶ τὰ ἄλλα ἔχει, ὅπερ ἐστὶν ἀναλογίας ἴδιον. Τρίτος δὲ ἀπὸ διανοίας τρόπος, ὁ ἀπό τινος κοινῆς ἐν πολλοῖς καὶ διαφόροις πράγμασι γενέσθαι κατηγορίαν. ὡς ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς, ἰατρικὸν μὲν τὸ βιβλίον, ὅτι ἰατρικὴν ἔχει μαθημάτων παραγραφήν. ἰατρικὸν δὲ τὸ σμιλίον, ὅτι ὄργανόν ἐστι τῶν κατὰ τὴν ἰατρικὴν τέχνην τομῶν. ἰατρικὸν δὲ τὸ φάρμακον, ὅτι πρὸς ἴασίν ἐστι χρήσιμον. ὥστε τὸ μὲν ὄνομα, κοινόν. ὁ δὲ λόγος ἑκάστου, ἕτερος. Τέταρτος δέ, ὅταν διάφορα πρὸς ἓν ἀναφέρηται τέλος, ἀπ᾽ ἐκείνου τῆς προσηγορίας τυγχάνοντα, ὡς ποτίον ὑγιεινόν. καὶ φάρμακον ὑγιεινόν. καὶ γυμνάσιον. καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἀπὸ τῆς ὑγείας ὡς ἀπὸ τέλους ὀνομάζεται. τούτους δὲ τοὺς δύο τρόπους τινὲς συνάψαντες, ὡς ἕνα τὸν ἀφ᾽ ἑνὸς καὶ πρὸς ἓν κατηρίθμησαν. τινὲς δέ, οὐδὲ ἐν τοῖς ὁμωνύμοις αὐτοὺς τεθείκασιν, οὐδὲ ἐν τοῖς συνωνύμοις, ἀλλ᾽ ἀμφοῖν μεταξύ. διότι λόγου μέν τινος μετέχει. ἀπὸ μὲν τῆς ἰατρικῆς, τὰ ἰατρικά. ἀπὸ δὲ

τῆς ὑγιείας, τὰ ὑγιεινά. οὐ γὰρ ὄνομα μόνον ἐστὶ κοινόν. καὶ διὰ τοῦτο τοῖς συνωνύμοις ἔοικε. καθόσον δὲ οὐκ ἐπίσης μετέχει τὰ μετέχοντα. οὐδὲ ὁμοίως ἰατρικὸν τὸ βιβλίον τῷ τὴν ἐπιστήμην τὴν ἰατρικὴν περιέχον, καὶ τὸ σμιλίον. οὐδὲ ὁμοίως ὑγιεινὸν φάρμακον, καὶ περίπατος. διὰ τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστι συνώνυμα. τινὲς δὲ ὧν καὶ Ἀττικός ἐστι, τὸν κατὰ μεταφορὰν τρόπον εἰσάγοντες τὸν κατὰ ἀναλογίαν, ἕνα τρόπον τῶν ὁμωνύμων τὸ συναμφότερον φασίν. ἐπισκέψεως δὲ ἄξιος ὁ λόγος ἐστί. λέγει γὰρ ὁ Πορφύριος, ὅτι ὅταν μὲν τὸ πρᾶγμα ἔχῃ ἴδιον ὄνομα, ἄλλως δὲ καταχρήσηταί τις ἐπ᾽ αὐτοῦ ἄλλῳ ὀνόματι μεταφέρων, καὶ τούτῳ χρώμενος ὡς κειμένῳ ἐπ᾽ αὐτοῦ, οὐκ ἂν εἴη ὁμωνυμία τις ἐνταῦθα. οὐδὲ γὰρ τὰ τροπικῶς ῥηθέντα, ὁμώνυμα ἂν εἴη τοῖς κυρίως λεγομένοις. ὅταν δὲ μὴ ἔχῃ ἄλλο, τότε γίνεται ὁμωνυμία. οἷον, τῶν ὀρῶν τὸ κάτω μέρος καλεῖται ὑπώρεια. » Ἀλλ᾽ οἳ ὑπωρείας ᾤκεον πολυπιδάκου Ἴδης. ταύτας τὰς ὑπω» ρείας οἱ ποιηταὶ πόδας καλοῦσι. Πάντες δὴ σείοντο πόδες πολυπιδάκου Ἴδης. καὶ κλίνης δὲ καὶ τραπέζης τὰ βαστάζοντα, πόδες καλοῦνται. καὶ τῆς νεὼς τὸ πηδάλιον. » Αἰεὶ γὰρ πόδα νηὸς ἐνώμων φησὶν ὁ ποιητής. ἐπὶ τούτων οὖν φησὶν ὁ Πορφύριος, τὸν μὲν τῆς νεὼς καὶ τοῦ ὄρους πόδα, οὐκ ἂν εἴποι τις ὁμωνύμως εἰρῆσθαι. διότι ἔχει τὰ ἴδια ὀνόματα τό τε ὑπώρειαν καὶ τὸ πηδάλιον. ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης καὶ τῆς κλίνης, οὐκ ἔστι μεταφορά, ἀλλ᾽ ὁμωνυμία. οὐδὲ γὰρ ἔχουσιν ἄλλο ὄνομα, ἀλλὰ πόδες λέγονται κατὰ τὴν πρὸς τὸ ζῷον ὁμοιότητα. ὥστε ὄνομα μόνον κοινόν ἐστι τούτων. οἱ δὲ λόγοι, ἕτεροι. ἐπὶ δὲ ὄρους καὶ νηός, ἄλλα ἐστὶ τὰ ὀνόματα. μετενήνεκται δὲ ἡ τῶν ποδῶν προσηγορία κατὰ μεταφοράν, εἰ μὴ ἄρα καὶ ὁμοιότης ἐστί τις. καὶ ταύτῃ εἴη ἂν ὁμώνυμα. ὁ μέντοι Πορφύριος, ἐν μὲν τοῖς κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν, καὶ τὸν τῆς νηὸς πόδα κατὰ μεταφορὰν εἰρῆσθαί φησι, τὸ κύριον αὐτοῦ πηδάλιον καλεῖσθαι λέγων. ἐν δὲ τοῖς πρὸς Γεδάλιον, τὸν μὲν τοῦ ὄρους πόδα, κατὰ μεταφορὰν λέγεσθαί φησι. τὸν δὲ τῆς νηός, ὁμωνύμως. οὐ γὰρ εἶναι ἄλλο τὸ ὄνομα ἐπὶ τούτου λεγόμενον, καίτοι ἐκεῖ πηδάλιον εἰπὼν καλεῖσθαι. καὶ τάχα ἂν ἀμφότερα ἀληθῶς ἔλεγεν, ἐκεῖ μέν, ποιὼν τὸ πηδάλιον ἔλεγεν. ἐνταῦθα δέ, τὸ τοῦ ἱστίου μέρος, οὐκ ἔχον ἄλλο ὄνομα. ἀλλ᾽ ἔοικε καὶ ἐνταῦθα τὸ πηδάλιον λέγειν. ἐπετέθη γὰρ ὑπ᾽ αὐτοῦ τό, αἰεὶ γὰρ πόδα νηὸς ἐνώμων, περὶ » τοῦ πηδαλίου λεγόμενον. Συνώνυμα λέγεται, ὧν τό, τε ὄνομα κοινόν, καὶ ὁ κατὰ » τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ὁ αὐτός. οἷον ζῷον, ὅ, τε ἄνθρωπος καὶ ὁ ἵππος. τούτων » γὰρ ἑκάτερον κοινῷ ὀνόματι προσαγορεύεται ζῷον. καὶ ὁ λόγος δὲ ὁ τῆς οὐσίας ὁ αὐ» τός. ἐὰν γὰρ ἀποδιδῷ τις τὸν ἑκατέρου λόγον, τί ἐστιν αὐτῶν ἑκάτερον, τῷ ζῷον εἶναι, » τὸν αὐτὸν ἀποδώσει λόγον. Περὶ τῶν ὁμωνύμων πρότερον εἰπών, διότι τὸ ὁμωνύμως ταῖς δέκα κατηγορίαις ὑπάρχειν δοκεῖ, ἑξῆς τὸν περὶ τῶν συνωνύμων ἐπάγει λόγον. χρεία γάρ ἐστι τῆς περὶ τῶν συνωνύμων γνώσεως. διὰ τὴν ἑκάστου λοιπὸν τῶν γενῶν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ κατηγορίαν συνωνύμως γινομένην. καὶ ὅτι τὰ συνώνυμα ἀλλήλοις ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀνάγεται κατηγορίαν. τὸ δὲ συνώνυμον, κοινωνεῖ μὲν τῷ ὁμωνύμῳ, καθόσον ὄνομα κοινόν ἐστι. καὶ ἐπὶ τῶν συνωνύμων, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν

ὁμωνύμων. διαφέρει δὲ, ὅτι οὐ μόνον ὄνομα κοινὸν ἐπὶ τῶν συνωνύμων, ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος ὁ κατὰ τοὔνομα. ὅ, τε ὁριστικὸς, καὶ ὁ ὑπογραφικὸς, κοινός ἐστι τοῖς συνωνύμοις. κἂν γοῦν μὴ πρόσκειται ἐνταῦθα τὸ κατὰ τὸ ὄνομα. ὁ γοῦν πορφύριος ἐν τῷ πρὸς γεδάλιον, οὕτως ἔγραψε. συνώνυμα δὲ λέγεται, ὧν τό τε ὄνομα κοινὸν, καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός. προσυπακούειν δὲ αὐτὸ χρή. σύζυγον γὰρ δεῖ τῷ ὀνόματι τὸν λόγον τὸν ὁριστικὸν καὶ ὑπογραφικόν. ἔτι δὲ ἐπὶ μὲν τῶν συνωνύμων, τὸ ἓν ὄνομα, ἑνός ἐστι πράγματος δηλωτικόν. ἐπὶ δὲ τῶν ὁμωνύμων, τὸ ἓν ὄνομα πλειόνων πραγμάτων ἐστί. καὶ ὅπου μὲν ἓν ὄνομα κατηγορεῖται. ὅπου δὲ πολλά. καὶ ἔτι μέντοι τὸ μὲν ὁμώνυμον ἀντίφασιν ἐπιδέχεται. τὸ γοῦν γεγραμμένον ζῷον, ζῷον καὶ οὐ ζῷόν ἐστι. καὶ ὁ κόραξ τὸ ὄρνεον, κόραξ καὶ οὐ κόραξ. οὐ γάρ ἐστι τὸ περὶ τὴν θύραν ὄργανον. τὸ δὲ συνώνυμον, οὐκ ἐπιδέχεται τὴν ἀντίφασιν. οὐ γάρ ἐστι τὸν ἄνθρωπον ζῷον ὄντα μὴ ζῷον εἰπεῖν. καὶ ἐν μὲν τῷ κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν, τὸν τῆς οὐσίας λόγον χρὴ ἐξακούειν φησὶν ὁ πορφύριος. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ὁριστικός. ἐν δὲ τῷ πρὸς γεδάλιον, οὐκ ἔτι φησὶ προσυπακουστέον καὶ τὸν τῆς οὐσίας. οὐ γὰρ καθὸ ἕκαστόν ἐστιν ἐπὶ τῶν συνωνύμων, ὁ αὐτός ἐστιν αὐτῶν λόγος, ἀλλὰ καθὸ κοινοῦ τινὸς μετέχει πάντα. καὶ ἔοικε νῦν τῆς οὐσίας μὴ συνάψαι τῷ λόγῳ. ὥστε τὸν λόγον τῆς οὐσίας, τὸν ὁρισμὸν εἶναι. ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος ἀκοῦσαι καθὸ ἐστὶν ἕκαστον. ἄνθρωπος γὰρ καὶ ἵππος, συνώνυμά ἐστι κατὰ τὸ ζῷον. καὶ ὁ λόγος ἐστὶν αὐτῶν ὁ αὐτὸς κατὰ τοῦτο. οὐ μέντοι κατ᾽ ἐκεῖνα καθ᾽ ἃ μάλιστα οὐσίωνται κατὰ τὸν ἄνθρωπον, ἢ κατὰ τὸν ἵππον. ἄλλος γὰρ ἑκατέρου τούτων λόγος. καὶ αὐτὸς δὲ προελθὼν κἂν ὑπακούῃ τις φησὶ τὸ τῆς οὐσίας, δῆλον ὡς τῆς οὐσίας ἀκουσόμεθα, οὐ τῆς ἰδίως ὀνομαζομένης, ἀλλὰ τῆς τὴν ἑκάστου ὕπαρξιν οἷον ἂν εἴη κοινότερον δηλούσης οὐσίας. ἰστέον μέντοι ὅτι νῦν ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀντιγράφων, οὕτως ἡ γραφὴ φέρεται. συνώνυμα δὲ λέγεται, ὧν τό, τε ὄνομα κοινὸν, καὶ ὁ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ὁ αὐτός. καὶ ὁ πορφύριος δὲ ἐν τῷ κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν οὕτως ἔγραψεν. ὁ δὲ ἰάμβλιχος χωρὶς τοῦ, τῆς οὐσίας οὕτως. συνώνυμα λέγεται, ὧν τό, τε ὄνομα κοινὸν, καὶ ὁ κατὰ τοὔνομα λόγος ὁ αὐτός. ἐπεσημήνατο δὲ, ὅτι ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις, οὐ φέρεται τὸ, καὶ ὁ κατὰ τοὔνομα λόγος. καὶ ὅτι προσυπακούειν δεῖ. ἠκολούθησε δὲ καὶ τῇ ἰαμβλίχου γραφῇ ὁ συριανός. καὶ ὁ ἀλέξανδρος δὲ δῆλος ἐσχηκὼς τὴν γραφὴν, οὕτω γράψας. συνώνυμα δὲ λέγεται, ὧν τό, τε ὄνομα κοινὸν, καὶ ὁ λόγος ὁ τῆς οὐσίας ὁ αὐτός. προσυπακούειν δὲ καὶ αὐτός φησι δεῖ τὸ, ὁ κατὰ τοὔνομα. τὸ αὐτὸ δὲ παράδειγμα τοῦ ζῴου καὶ ἐπὶ τῶν συνωνύμων παρείληφεν, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων. οὐκ ἀπορῶν ἄλλου παραδείγματος, ἀλλ᾽ ἐνδεικνύμενος ὅτι τὸ αὐτὸ ὄνομα, ἄλλων μὲν πραγμάτων ὁμωνύμως ἐστὶ δηλωτικόν, ὡς τὸ ζῷον τοῦ, τε ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀνδριάντος. ἄλλων δὲ συνωνύμως, ὡς ἀνθρώπου καὶ βοός. ἑνὶ γὰρ καὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ, ζῷον ἑκάτερον. οὐσία γὰρ ἔμψυχος αἰσθητική, ἑκάτερον. τοῦτο μὲν οὖν οὐχ οὕτως θαυμαστόν. τὸ δὲ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ ὁμώνυμον εἶναι καὶ συνώνυμον, τοῦτο ἂν εἴη θαυμαστότερον. ἐπιστῆσαι γὰρ ἄξιον, ὅτι τετραχῶς τὸ αὐτὸ ὁμώνυμόν τε καὶ συνώνυμον λέγεται. ποτὲ μὲν γὰρ, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα κατ᾽ ἄλλο καὶ ἄλλο ἑαυτοῦ ὄνομα. πρὸς

ἄλλο καὶ ἄλλο πρᾶγμα ὁμώνυμόν τέ ἐστι καὶ συνώνυμον. οἷον, ὁ κόραξ ὁ ὄρνις. καθὸ μὲν κόραξ καλεῖται, πρὸς τὸ ἐν τῇ θύρᾳ ὄργανον ὁμωνύμως λέγεται. καθὸ δὲ ὄρνις, πρὸς τοὺς ἄλλους ὄρνιθας συνωνύμως. ποτὲ δὲ τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα διαφόροις ἑαυτοῦ ὀνόμασιν, ὁμώνυμόν τε εὑρίσκεται καὶ συνώνυμον. ὡς Σωκράτης ὁ φιλόσοφος, πρὸς Σωκράτην τὸν θεαιτήτου συγγυμναστήν. ὁμώνυμος μέν, καθὸ Σωκράτης. συνώνυμος δέ, καθὸ ἄνθρωπος. ἄλλα δέ ἐστιν ἃ καθ' ἓν τὸ αὐτὸ ὄνομα, ὁμώνυμά τε καὶ συνώνυμά ἐστι. πρὸς ἄλλο μέντοι καὶ ἄλλο, ὡς ὁ κόραξ ὁ ὄρνις. πρὸς μὲν τὸ ὄργανον, ὁμώνυμος. πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους κόρακας, συνώνυμος. ἔστι δὲ ὅτε τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ὁμώνυμόν ἐστι καὶ συνώνυμον. ὥσπερ ὁ παρ' ὁμήρῳ μέλας ἄγριος ἢ δὲ μέλας. καθὸ μὲν τὸ κύριον τὸ μέλας, ὁμώνυμον ἂν εἴη τῷ κατὰ τὴν χρόαν μέλανι. εἰ δὲ τύχῃ ὁ οὕτω καλούμενος καὶ τὴν χρόαν εἶναι μέλας, συνώνυμος ἂν εἴη τῷ ὁμοίως μέλανι. οὕτως δὲ καὶ ὁ ἄγριος ὁ κύριον ἔχων τὸ ὄνομα, εἰ τύχοι καὶ τὸ ἦθος ἄγριος, ὁμώνυμός τε εἴη πρὸς τὸν ἄγριον τὸ ἦθος, καὶ συνώνυμος. πολλὰ δέ ἐστι καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀνόματα ἀπό τε τῶν ἀρετῶν ὡς κύρια λεγόμενα, ὡς ἐλευθέριος. καὶ σωφρόνιος. καὶ σεμνός. καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ ἀπὸ ἐθνικῶν, ὡς ἰταλός. καὶ κρητικός. καὶ ἐλευσίνιος. καὶ τὰ τοιαῦτα. ὅταν ὁ μέν, κύριον ἔχῃ τὸ ὄνομα. ὁ δέ, ἐθνικόν. ἐὰν δὲ ἄμφω καὶ κύρια ἔχωσι καὶ διάθεσιν τὴν αὐτήν. εἰ ἄμφω μέλανές τε λέγοιντο τῷ κυρίῳ ὀνόματι, καὶ μέλανες εἶεν τὴν χρόαν, κατὰ μὲν τὰ κύρια, ὁμώνυμοι εἰσί. τὸ γὰρ κύριον, τὸ ἰδίως ποιὸν δηλοῖ τοῦ καλουμένου. κατὰ δὲ τὴν κοινὴν τοῦ μέλανος διάθεσιν, συνώνυμοι. ὁ γὰρ αὐτὸς ἑκατέρου λόγος κατὰ τὴν αὐτὴν χρόαν. ἢ κατὰ τὴν τῆς ψυχῆς διάθεσιν, ἢ κατὰ τὴν αὐτὴν πατρίδα. ἀλλὰ δὲ τῶν τοιούτων, καὶ αὐτός τις πρὸς ἑαυτὸν ὁμώνυμος ἂν εἴη. εἰ γὰρ καλοῖτο μέλας, εἴη δὲ καὶ τὴν χρόαν μέλας, ὁμωνύμως ἂν ὑπάρχοι τὸ μέλας τῷ τε κυρίῳ, καὶ τῷ κατὰ τὴν χρόαν. τὸ δὲ ὑπόδειγμα τὸ ἀποδοθέν, οἷον τὸ ζῷον, οὐ πρὸς τὰ συνώνυμα πράγματα ἀπεδόθη, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ συνωνύμου. ὁ γὰρ ἄνθρωπος φησὶ καὶ ὁ βοῦς, κοινῷ ὀνόματι προσαγορεύεται ζῷον.

Οἰκειοτέρως δὲ ὁ ἀριστοτέλης συνώνυμα κέκληκε, τὰ σὺν τῷ ὀνόματι, καὶ τὸν ὁρισμὸν ἔχοντα τὸν αὐτόν. ἢ ὥσπερ οἱ στωϊκοὶ τὰ πολλὰ ἅμα ἔχοντες ὀνόματα, ὡς πάρις καὶ ἀλέξανδρος ὁ αὐτός. καὶ ἁπλῶς τὰ πολυώνυμα λεγόμενα. τούτοις γὰρ ἡ σὺν πρόθεσις, οὐχ ἁρμόττει τοῦ ἄλλου κοινωνίαν σημαίνουσα, ὡς τὸ συμπεριπατεῖν καὶ συστρατεύεσθαι. ἀπᾷδον δὲ ἴσως εἰς τὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματα εἶναι. καὶ γὰρ καὶ ὁ ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ποιητικῆς, συνώνυμα εἴρηκεν εἶναι, ὧν πλείω μὲν τὰ ὀνόματα, λόγος δὲ ὁ αὐτός. οἷα δή ἐστι τὰ πολυώνυμα. τό, τε λώπιον. καὶ ἱμάτιον. καὶ τὸ φάρος. ἀλλ' οὐδὲν ἄτοπον φησὶν ὁ πορφύριος, τῆς χρήσεως τὸ διττὸν ἐχούσης χρῆσθαι τὸν ἀριστοτέλην ἑκατέρῳ. ἐπειδὴ καὶ ἔχει τινὰ λόγον ἑκάτερον. καὶ γὰρ τὰ πλείω ὀνόματα πρὸς ἓν φερόμενα, ὡς ὁ κίων καὶ ὁ στῦλος τὸν αὐτὸν ἔχοντα λόγον, συνώνυμα ἂν κληθείη. καὶ μέντοι ὅπου ὁ λόγος ὁ αὐτός, καὶ τὸ ὄνομα συνονομάζεται. ἐπικυριώτερον ἂν κληθείη συνώνυμα. ὥσπερ τὸ μέν, ἐστὶ συνώνυμον, ἐπεὶ πολλὰ ὀνόματα, ἕν τι πρᾶγμα συνονομάζει. τὸ δέ,

ἐπεὶ καὶ τὸν λόγον συνωνομάζει, καὶ τοὔνομα. καὶ διὰ τοῦτο, ὅπου μὲν περὶ γενῶν, ἤτοι τῶν τὰ γένη σημαινουσῶν φωνῶν, ἡ σπουδὴ, χρεία τοῦ δευτέρου σημαινομένου. διό- ὅτι τὰ γένη κατὰ τοῦτο τὸ σημαινόμενον, συνωνύμως τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται. ἔνθα δὲ περὶ τὰς πλείους φωνὰς ἡ σπουδὴ, καὶ τὴν πολυειδῆ ἑκάστου ὀνομασίαν, ὥσπερ ἐν τῷ περὶ ποιητικῆς καὶ τῷ τρίτῳ περὶ ῥητορικῆς, τοῦ ἑτέρου συνωνύμου δεόμεθα, ὅπερ πολυώνυμον ὁ σπεύσιππος ἐκάλει. καὶ οὐ καλῶς ὁ βοηθὸς παραλελεῖφθαι τῷ ἀριστοτέλει φησὶ, τὰ παρὰ τοῖς νεωτέροις καλούμενα συνώνυμα. καὶ τὰ τοιαῦτα πολυώνυμα συνώνυμα καλούμενα, ἅπερ σπεύσιππος ἐκάλει πολυώνυμα. οὐ γὰρ παραλέλειπται, ἀλλ' ἐν ἄλλαις πραγματείαις ἐν αἷς ἦν οἰκεῖος ὁ λόγος παρείληπται.

Παρώνυμα δὲ λέγεται, ἕως τοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ἀνδρείας ὁ ἀνδρεῖος. Τὰ παρώνυμα μέσα πώς ἐστι τῶν τε ὁμωνύμων καὶ τῶν συνωνύμων. καὶ ἀμφοτέρων μετέχοντα, καὶ ἀμφοτέρων ἀπολειπόμενα. ἡ γὰρ γραμματικὴ καὶ ὁ γραμματικὸς, καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὸν λόγον ἔχουσιν. οὔτε πάντη τὰ αὐτὰ, οὔτε πάντη ἕτερα. καὶ γὰρ γραμματικῆς μὲν λό- λόγος, ἐπιστήμη τοῦ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν. Τριῶν δὲ δεῖν τῷ ἀπό τινος παρονομαζομένῳ φασί. τοῦ τε πράγματος τοῦ ἀφ' οὗ παρωνόμασται, καὶ τοῦ ὀνόματος. καὶ ἔτι μέντοι τοῦ ἀνομοίου τῆς καταλήξεως, ὅπερ καλεῖ πτῶσιν ὁ ἀριστοτέλης. πτώσεις γὰρ τῶν ὀνομάτων ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ, οὐ μόνον τὰς πέντε ταύτας τὰς νῦν λεγομένας, ἀλλὰ καὶ τὰς παρακειμένας ἐγκλίσεις, ὁποίους ἂν ἔχωσι σχηματισμούς. ὅθεν καὶ τὰς νῦν καλουμένας μεσότητας, πτώσεις ἐκάλουν. οἱ γοῦν τὸ ἀπὸ τοῦ ἀνδρείου πτῶσιν, τὸ ἀνδρείως. καὶ ἀπὸ τοῦ καλοῦ, τὴν καλῶς. οὕτω δὲ καὶ ἀρρενικὴν τοῖς αὐτοῖς πτῶσις ἀπὸ ὀνόματος θηλυκοῦ. ὡς ἀπὸ τῆς γραμματικῆς, ὁ γραμματικός. καὶ θηλυκὴν ἀπὸ ἀρρενικοῦ. ὡς ἀπὸ τοῦ ἀλεξάνδρου, ἡ ἀλεξάνδρεια. πτώσεις δὲ καὶ ταύτας ἔλεγον, διὰ τὸ ταὐτὸν πεπονθέναι ταῖς κυρίως πτώσεσι, κατὰ τὸν μετασχηματισμὸν τῆς καταλήξεως. ὁποῖον δὲ ἂν τῶν τριῶν ἐλλείπῃ, οὐ γίνεται παρώνυμον. γυνὴ γὰρ τῆς μουσικῆς τέχνης μετέχουσα καὶ μουσικὴ λεγομένη, καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ πράγματος μετέχει, ἐπειδὴ τὴν κατάληξιν ἔχει τὴν αὐτὴν, οὐ λέγεται παρώνυμος ἀπὸ τῆς μουσικῆς, ἀλλ' ὁμώνυμος αὐτῆς. καὶ εἴ τις ἀρετῆς μετέχων σπουδαῖος ἀπ' αὐτῆς καλοῖτο, τοῦ μὲν πράγματος μετέχει, καὶ τῇ πτώσει διαφέρει. τοῦ δὲ ὀνόματος μὴ μετέχων, οὐκ ἂν κληθείη παρώνυμος ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. ἀλλ' οὐδὲ ἀπὸ τῆς σπουδῆς ὁ σπουδαῖος παρονομασθήσεται. σπουδαῖος μὲν γὰρ, ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων. σπουδάζομεν δὲ καὶ οἱ τυχόντες, περί τινα. ὁ μέντοι γε ἀριστοτέλης, τὴν διαφορὰν τῆς πτώσεως, καὶ τὴν κατὰ τοὔνομα προσηγορίαν, τὰ δύο ταῦτα μόνα δοκεῖ τοῖς παρωνύμοις ἀποδιδόναι. ἀλλ' ἐκ τῶν παραδειγμάτων, δήλην ἐποίησε καὶ τὴν κατὰ τὸ πρᾶγμα μέθεξιν ἐν τοῖς παρωνύμοις. ὁ γὰρ γραμματικὸς, οὐκ ὀνόματος μόνου μετέχει τῆς γραμματικῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς τέχνης. καὶ ὁ ἀνδρεῖος, τῆς ἀρετῆς. δεῖ δὲ ἐπὶ τῶν παρωνύμων ζητεῖν, τί τὸ πρότερον, καὶ τί τὸ ἀπ' ἐκείνου παρωνομασμένον. ὅτι πρότερον μὲν ὁ ἀλέξανδρος. ἀπ' ἐκείνου δὲ ἡ ἀλεξάνδρεια. καὶ ἀπ' ἐκείνης ὁ ἀλεξανδρεύς. οὐ γὰρ ἔμπαλιν.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

δῆλα δ᾽ ἔσται τὰ τῇ φύσει πρότερα. καθάπερ ὁ κτίστης τῆς κτισθείσης πόλεως. καὶ ἡ πόλις, τοῦ πολίτου. τῶν δὲ παρωνύμων ἂν εἴη φησὶν ὁ πορφύριος, καὶ τὰ πατρωνυμικὰ, καὶ τὰ συγκριτικὰ, καὶ τὰ ὑπερθετικὰ, καὶ τὰ ὑποκοριστικά. τὸ δὲ πασσάληφι, καὶ τὸ ἶφι, καὶ τὸ βίηφι, ἅπερ παραγωγά τινες ἐκάλεσαν, οὐκ ἂν εἴη παρώνυμα. δεῖ γὰρ μὴ τὸ αὐτὸ ἀπαραλλάκτως σημαίνειν τὰ παρώνυμα. ταῦτα δὲ οὐδὲν παρηλλαγμένον σημαίνει τοῦ ἶ, τουτέστι τῆς ἑαυτοῦ. καὶ τοῦ βίη, καὶ τοῦ πασσάλου. τοιαῦτα μὲν οὖν ἐστι τὰ παρώνυμα. χρήσιμος δὲ αὐτῶν ἐστιν ἡ διδασκαλία, ἵνα γνῶμεν ὅτι τὰ παρώνυμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὴν αὐτὴν πίπτει κατηγορίαν τοῖς προηγουμένοις. οἷον τὸ ποιὸν, ὑπὸ τὴν ποιότητα. καὶ τό, τε ἑστάναι καὶ κεκλίσθαι, ὑπὸ τὴν στάσιν καὶ τὴν κλίσιν. ἅπερ ἐστὶν ὑπὸ τὸ κεῖσθαι. ἐντεχνικῶς τοίνυν ὁ ἀριστοτέλης περὶ ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων καὶ παρωνύμων, παρῆκε τά τε ἑτερώνυμα, καὶ τὰ πολυώνυμα. τὰ μὲν πολυώνυμα, διότι οὐ παρίστησι μετὰ τὰ πράγματα. μόνον δὲ τὰς λέξεις πληθύνει. τὰ δὲ ἑτερώνυμα, διότι οὐ τὰς κατὰ ἀριθμὸν ἀπείρους, ἀλλὰ τὰς κατὰ γένος σημαινούσας τὶ λέξεις διαιρεῖται ταννῦν. καὶ μέντοι ἄμφω ταῦτα παρῆκεν ὡς εἴρηται. διότι καὶ ῥητορικῆς μᾶλλον καὶ ποιητικῆς ἐστι περιεργείας. ἀλλ᾽ οὐ φιλοσόφου θεωρίας ὡς εἴρηται. πλὴν καλῶς ἔχει κἀκεῖνα τοῖς παραληφθεῖσιν εἰς μίαν διαίρεσιν συμπεριλαβεῖν. ὥσπερ οὖν τοίνυν ἱστορεῖ βοηθὸς, τοιαύτην διαίρεσιν παραλαμβάνειν, τὰ ὀνόματα πάντα περιλαμβάνουσαν. τῶν γὰρ ὀνομάτων φησὶ, τὰ μὲν, ταυτώνυμά ἐστι. τὰ δὲ, ἑτερώνυμα. καὶ τῶν ταυτωνύμων τὰ μὲν, ὁμώνυμά ἐστι. τὰ δὲ, συνώνυμα. κατὰ τὴν τῶν παλαιῶν συνήθειαν ἀκουόντων ἡμῶν τὰ συνώνυμα. τῶν δὲ ἑτερωνύμων πάλιν, τὰ μέν ἐστιν ἰδίως ἑτερώνυμα. τὰ δὲ, πολυώνυμα. τὰ δὲ, παρώνυμα. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων, ἀποδέδοται. πολυώνυμα δέ ἐστι, τὰ διάφορα καὶ πολλὰ λεγόμενα ὀνόματα καθ᾽ ἑνὸς πράγματος. ὅταν εἷς καὶ ὁ αὐτὸς αὐτῶν ἡ λόγος ὡς ἐπὶ ἄορ. ξίφος. φάσγανον. μάχαιρα. ἑτερώνυμα δέ ἐστι, τὰ καὶ

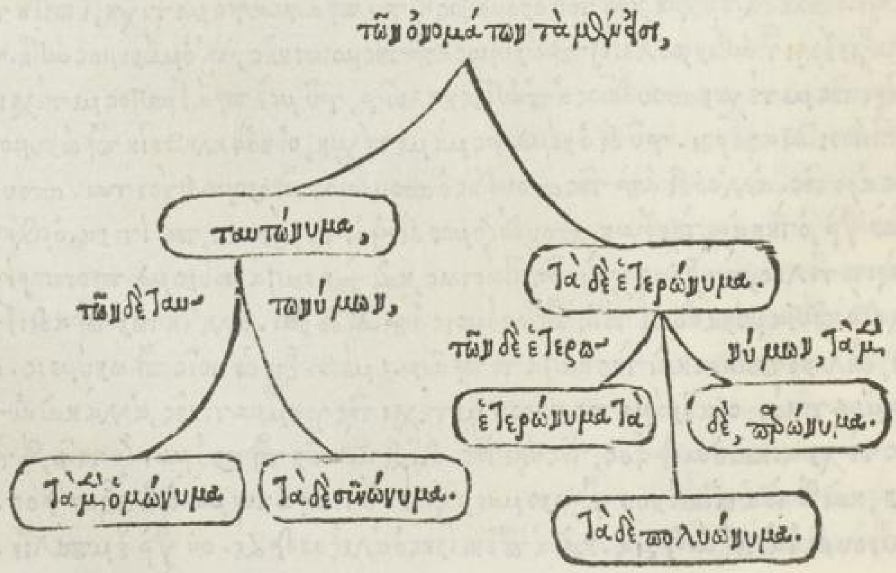

τοῖς ὀνόμασι καὶ τοῖς πράγμασι, καὶ τοῖς λόγοις ἕτερα. οἷον, γραμματική. ἄνθρωπος. ξύλον. διαφέρει οὖν ἀλλήλων. ταῦτα μὲν ᾗ· τὰ μὲν πολυώνυμα, κοινωνεῖ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τοῦ πράγματος. τὰ δὲ ἑτερώνυμα, κατ' ἄμφω διέστηκε. πρὸς δὲ τὰ πρότερα, τὰ μὲν πολυώνυμα τοῖς ὁμωνύμοις ἀντιστρέφει. καθόσον ἐπὶ μὲν τῶν ὁμωνύμων, τὸ μὲν ὄνομα, κοινὸν ἦν. ὁ δὲ ὅρος, ἴδιος ἑκάστου. ἐπὶ δὲ τῶν πολυωνύμων, τὸ ἀνάπαλιν. τὸ μὲν πρᾶγμα καὶ ὁ ὅρος, κοινός. τὰ δὲ ὀνόματα, διάφορα. τὰ δέ γε ἑτερώνυμα, τοῖς συνωνύμοις ἀντίκειται. ἐκείνων γὰρ κατὰ ἄμφω κοινωνούντων, ταῦτα κατ' οὐδέτερον κοινωνεῖ. δεῖ δὲ ἐπὶ τῶν πολυωνύμων παρατηρεῖν, μήποτε σφάλλωμεν τὰ μὴ πολυώνυμα νομίζοντες εἶναι πολυώνυμα. οὐ γὰρ εἴ τι ἑνὸς πλείονα ὀνόματα κατηγορεῖται, ἤδη πάντως πολυώνυμά ἐστιν, ἀλλ' εἰ καθ' ἓν τὸ αὐτὸ λέγεται, ὡς ἀμερὲς καὶ ἐλάχιστον. δύο μέν ἐστιν ὀνόματα καὶ καθ' ἑνὸς λέγεται πράγματος. οἷον τὸ στοιχεῖον τὸ ἄλφα. καὶ τὸ βῆτα. καὶ τὸ κοῖλον καὶ τὸ κυρτὸν κατὰ τοῦ κύκλου. οὐ μήν ἐστι πολυώνυμον τό, καθ' οὗ λέγεται. οὐ γὰρ κατὰ τὸ αὐτὸ ὑπάρχει αὐτῷ ἑκάτερον. ἄλλος γὰρ ἑκατέρου λόγος. ἐπιστῆσαι δὲ ἄξιον, ὅτι καὶ ἐν τοῖς κυρίως πολυωνύμοις, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. ὅταν ὁ αὐτὸς μέροψ καὶ βροτὸς λέγηται, ἕκαστον τῶν ὀνομάτων κατ' ἄλλην καὶ ἄλλην τοῦ ἀνθρώπου φύσιν ἀποδίδοται. τὸ μὲν, κατὰ τὸ ἀναλογιστικόν. τὸ δέ, κατὰ τὴν τῆς διαλέκτου κατὰ τὰ ἔθνη διαφοράν. τὸ δέ, κατὰ τὸ θνητὸν τῆς συστάσεως. καὶ ἄλλος τούτων ἑκάστου λόγος. τί οὖν. οὐκ ἔστιν ὅλως τὰ πολυώνυμα, ἢ ἐκεῖνα μόνα πολυώνυμά ἐστιν, ἐφ' ὧν οὐ κατὰ τὰς διαφόρους φύσεις διάφορα κεῖται ὀνόματα. ἄλλος κατὰ τὴν αὐτὴν ἄλλου ἄλλως κατὰ τὸ τυχὸν ὀνομάσαντες. ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ διαφόρων ὀνομάτων ἀποδοθέντων, οὐκ ἐτυμολογικῶς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιτυχοῦσαν τοῦ τεθέντος ἄδειαν. δηλοῖ δὲ τὸ τὰ ἐπ' ἄλλων κείμενα πολλάκις εἰς ἄλλων ὀνόματα μετατίθεναι. ὡς τὸ ἀλλὰ μὴν ἐπὶ τοῦ οἰκέτου. ἔξεστι γὰρ ἡμῖν, ὅσα ἂν βουλώμεθα καὶ οἷα τιθέναι, οὐκ ἐτυμολογίᾳ ἀκολουθοῦντες. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο τοῖς πολυωνύμοις προσεῖναι τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθνος, πλεοναχῶς ἐπονομάζεσθαι. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο, ἡμέρα καὶ ἁμέρα, πολυώνυμον νομισθήσεται. καὶ τοῦτο δὲ ἐφιστῶμεν καλῶς. ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ὁμωνύμων, ἡ ὁμωνυμία καὶ τὸ ὄνομα τὸ ὁμώνυμον δηλοῖ καὶ τὴν σχέσιν αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τῶν πολυωνύμων, ἡ πολυωνυμία τὸ πρᾶγμα δηλοῖ μόνον, ἀλλ' οὐχὶ τὸ ὄνομα. καὶ ἔτι μὲν γὰρ τὸ μὲν ὁμώνυμον, πρὸς ἄλλο λέγεται. Πάντων ὀλβίων ὁμώνυμε Δαρδανιδῶν. τὸ δὲ πολυώνυμον, οὐκ ἐν σχέσει τινὶ τὸ εἶναι ἔχει. διὰ τί δὲ ὁ Ἀρχύτας παραλέλοιπε ταύτην τὴν περὶ τῶν ὀνομάτων διδασκαλίαν, ἐν τῷ περὶ τῶν καθόλου λόγῳ. ὅτι τὰ ὀνόματα φύσει καὶ οὐ θέσει λέγουσιν οἱ Πυθαγόρειοι. καὶ τὰ ὁμώνυμα καὶ τὰ πολυώνυμα παραιτοῦνται, ὡς ἑνὸς ὀνόματος πρὸς ἓν πρᾶγμα κατὰ φύσιν λεγομένου. διακρίνειν οὖν ἐκείνοις εἰκός, τὰ μὲν ὁμώνυμα τῇ προσηγορικῇ ἢ κατ' ἐλπίδα ἀναφορᾷ. τὰ δὲ πολυώνυμα δείξουσιν, οὐ καθ' ἓν λεγόμενα, ἀλλὰ κατὰ διαφόρους ἐτυμολογίας ἀποδιδόμενα, ὅταν ὄντως ὀνόματα ᾖ. τῶν δὲ παρωνύμων τὸν σχηματισμόν, οἰκείως ἐκεῖνοι ταῖς κατὰ τὰ πράγματα συζυγίαις ἀρέσκονται.

Τῶν λεγομένων, τὰ μὲν, κατὰ συμπλοκὴν λέγεται. ἕως τοῦ, τρέχει. νικᾷ.

Μετὰ τὴν τῶν ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων καὶ παρωνύμων διδασκαλίαν, τὴν εἰς τὰς κατηγορίας εἰσβολὴν, διὰ τῆς οἰκείας τῇ πραγματείᾳ διαιρέσεως ποιεῖται. ἐπειδὴ γὰρ περὶ τῶν ἁπλῶν αὐτῷ λέξεων ὁ σκοπὸς καθὸ σημαντικαί εἰσι, διαίρεσιν ποιεῖται τῶν λεγομένων, εἴς τε τὰ κατὰ συμπλοκὴν λεγόμενα, περὶ ὧν οὐ πρόκειται νῦν εἰπεῖν, ἀλλ' ἐν τῷ περὶ τῶν προτάσεων λόγῳ, καὶ εἰς τὰ ἄνευ συμπλοκῆς. καὶ ταῦτα λοιπὸν εἰς τὰς κατηγορίας διαιρεῖται. καὶ ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν σκοπὸν ἡ διαίρεσις, αὐτὸς ἐδήλωσεν ἀριστοτέλης ὀλίγον προελθών. ἐν οἷς φησι, τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον, ἤτοι οὐσίαν σημαίνει, ἢ ποσὸν. ἢ ποιόν. ἢ πρός τι. ἀνελλιπὴς δὲ ἡ διαίρεσις πάντα περιλαβοῦσα τὰ λεγόμενα καὶ τὰ ὄντα. ὠνόμασε δὲ πρότερον τὰ κατὰ συμπλοκὴν, ὅτι πρότερον ἐντυγχάνομεν τοῖς αἰσθητοῖς. ἅπερ ἐστὶ σύνθετα. ὕστερον δὲ, ταῖς τούτων ἀρχαῖς, αἵτινές εἰσιν ἁπλούστεραι. ἢ ὅτι διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν κατὰ συμπλοκὴν, ἔμελλε τὰ ἁπλᾶ δηλοῦν. οὐκ ἂν δὲ γνωσθείη καλῶς ἀπόφασις, μὴ πρότερον ἐκείνου γνωσθέντος, οὗπέρ ἐστιν ἀπόφασις. καὶ ἐκεῖνο δὲ ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι ὅταν διελόντες τι, τὸ μὲν πρότερον τμῆμα τῆς διαιρέσεως καταλείπωμεν, τὸ δὲ ἕτερον ἐπιδιαιρῶμεν. καὶ πρότερον μὲν, τάττομεν τὸ ὑποτιθέμενον. ὕστερον δὲ, τὸ διαιρούμενον. τὸ μὲν διαιρούμενον, ἵνα μὴ ἀναλαμβάνειν αὐτὰ δεηθῶμεν, ἅπερ ὑπεθέμεθα. πάλιν δὲ ταῦτα πρότερον τὰ ὑποτιθέμενα, ἵνα κατὰ σειρὰν ἡ διαίρεσις ἡμῖν προΐῃ. εἴγε καὶ οἱ παλαιοὶ κυρίως μὲν λεγόμενα, τὰ διὰ λόγου σημαινόμενα ἔλεγον. καταχρηστικῶς δὲ, καὶ τὰ δι' ἁπλῆς λέξεως. ὁ δὲ λόγος, ἐπεὶ κατὰ συμπλοκὴν λέξεων προφέρεται, εἰκότως τὰ λεγόμενα διαιρῶν, τῶν κυρίως λεγομένων πρῶτον ἐμνήσθη. Ἰστέον δὲ ὅτι λεγόμενά ἐστι καὶ τὰ πράγματα περὶ ὧν ὁ λόγος, καὶ τὰ νοήματα τὰ περὶ τῶν πραγμάτων. διὸ ὅταν οἰώμεθα μὴ νενοηκότα λέγειν τὸν λέγοντα, λέγωμεν οὐδὲν λέγεις. κἂν προφέρῃ τινὰ λόγον ἢ λέξιν κατὰ τρίτον σημαινόμενον, καὶ αὐτὴ ἡ λέξις ἡ σημαντικὴ καὶ ὁ λόγος, λεγόμενόν ἐστι. λέγει γάρ τις τὴν λέξιν καὶ τὸν λόγον. καὶ κατὰ τέταρτον, καὶ ἡ ἄσημος λέξις, οἷον τὸ βλίτυρι. καθόσον ὅλως προφέρεται, τῶν λεγομένων ἐστίν. ἀλλ' ὅγε βοηθὸς ἐπὶ μὲν τῶν ἀσυμπλόκων, τετραχῶς τὸ λεγόμενον ἀκούειν ἀξιοῖ. ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ συμπλοκὴν, τριχῶς μόνον. οὐ γὰρ εἶναι τὰ συμπεπλεγμένα πράγματα. οἷον, τὸ ἡμέρα ἐστὶ λεγόμενον. οὐχ ὅτι οὐδὲν σημαίνει ὁ λόγος, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ πράγματος ὄνομα ὥσπερ τὸ ἡμέρα. ἀλλ' οὐκ ἔστι μὲν τοῦ πράγματος. περὶ δὲ τοῦ πράγματος, τετραχῶς διαιρεθέντος τοῦ λεγομένου καὶ τοῦ λέγεσθαι, ζητεῖν ἄξιον, τί τούτων τῶν σημαινομένων εἰς τὴν διαίρεσιν παραλαμβάνει. ὁ μὲν γὰρ θεῖος ἰάμβλιχος, τὸν ἀλέξανδρον φησὶ τὰ λεγόμενα τὰ σημαινόμενα ὑποθέσθαι πράγματα, τὰ ἁπλούστατα καὶ γενικώτατα. ἐγὼ δὲ εὑρίσκω τὸν ἀλέξανδρον εἰπόντα αὐταῖς λέξεσιν, ὅτι νῦν οὐ τὰ σημαινόμενα λεγόμενα λέγει, ἀλλὰ τὰ σημαίνοντα καὶ προφερόμενα. πῶς γὰρ ἂν καὶ ἔλεγε περὶ τῶν πραγμάτων νῦν. ὅτε προελθὼν, τῶν δὲ κατὰ μίαν φησὶ συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον, ἤτοι οὐσίαν σημαίνει, ἢ ποσόν.

οὐ γὰρ τὰ πράγματά ἐστιν οὐσία καὶ ποσόν. ἀλλ' ἔστιν οὐσία καὶ ποσόν. αἱ δὲ περὶ τῶν πραγμάτων λέξεις εἰσίν, αἱ σημαίνουσαι. ὁ δὲ Βοηθὸς νόημα λεγόμενα καὶ σημαινόμενα, τὰς νοήσεις εἶναί φησι, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. οὐ γὰρ εἶναι τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος ἐν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἐν διανοίαις καὶ ταῖς τοῦ νοῦ διεξόδοις, ὡς καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ψυχῆς διδάσκει. ἀλλὰ καὶ ἡ διάνοια διὰ τοῦ λόγου σημαίνεται. εἰκότερον οὖν λεγόμενα τὰς λέξεις λέγειν τὰς σημαντικάς, καθὸ σημαντικάς. διότι καὶ αἱ κατηγορίαι οὔτε τὰ πράγματά εἰσιν ὡς ἐδείκνυτο, οὔτε τὰ νοήματα. οὔτε αἱ λέξεις ἁπλῶς καθ' ὅσον φωναί. ἀλλ' αἱ λέξεις αἱ σημαντικαὶ τῶν πραγμάτων, διὰ μέσων τῶν νοημάτων καθ' ἕκαστον γένος διακρινόμεναι, αὗται τὰς κατηγορίας παρέχουσι. ταῦτα λεγόμενα νῦν κατὰ τὰς λέξεις τὰς σημαντικὰς ἀκουστέον. ὧν αἱ μέν, κατὰ συμπλοκὴν λέγονται. αἱ δέ, ἄνευ συμπλοκῆς. πλεοναχῶς οὖν καὶ ἡ συμπλοκὴ λέγεται. συμπλέκεσθαι γάρ φησιν ἢ διὰ συναπτικοῦ συνδέσμου, ἢ κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων συγγένειαν. καὶ διὰ συναπτικοῦ συνδέσμου, ἢ ἁπλῶς ὅταν λέγωμεν, εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστιν. ἢ διὰ συμπλεκτικοῦ συνδέσμου, ὡς ὅταν εἴπωμεν, καὶ ἡμέρα ἐστὶ καὶ φῶς ἐστι. κατὰ συγγένειαν δὲ ἡ συμπλοκή, ὅταν τὰ συμβεβηκότα κατὰ τῶν οὐσιῶν λέγηται. ἐπειδὴ φύσιν ἔχει ἐν αὐταῖς ὑπάρχειν. εἴτε ὡς ποιὰ συμβέβηκεν εἴτε ὡς πῶς ἔχοντα. ὥσπερ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ὑποδεδέσθαι. ταῦτα γὰρ οὐσία μὲν ἐστι, τὸ καθ' αὑτὸ ὅλον ὑπάρχον. συμβεβηκὸς δέ, τὸ ἐν ἄλλῳ γινόμενον. ἡ οὖν τοῦ συμβεβηκότος πρὸς τὴν οὐσίαν συμπλοκή, τόν τε ὑποκείμενον ὅρον ὁρίζει ἐν τῇ προτάσει, καὶ τὸ συμβεβηκὸς ὅπως ἔχει πρὸς αὐτό ἐστι. ἐπειδὴ γὰρ ἰδίᾳ μὲν καὶ καθ' αὑτὸ λαβεῖν τὸ συμβεβηκός, ἰδίᾳ δὲ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ συντιθέναι, ἀμφοτέρως αἱ κατηγορίαι γίνονται. ὅταν μὲν γὰρ λέγω τὸ λευκὸν εἶναι, καθ' ἑαυτὸ περιλαμβάνω τὸ λευκόν. ὅταν δὲ λέγω, ὅτι τόδε λευκόν ἐστιν, οὐδὲν ἕτερον λέγω, ἢ ὅτι τόδε λευκότητα ἔχει. τὸ οὖν εἶναι καὶ τὸ ἔχειν, συνδέσμων ἔχει δύναμιν. ἀλλὰ καὶ ὅταν τὰ γένη κατὰ τῶν ὑποκειμένων κατηγορῆται, τοῖς γενικοῖς ὡς συμβεβηκόσι προσχρώμεθα. διόπερ συντιθέμενα διὰ τοῦ εἶναι ἢ τοῦ ἔχειν, ὡς διὰ συνδέσμων τούτων συμπλέκεται. Τρίτη δέ τις ἐστὶ συμπλοκή, κοινῶς πᾶσα τῶν τοῦ λόγου στοιχείων ἡ σύνθεσις. ὁποία ποτ' ἂν ᾖ αὕτη. ἐάν τε ὀνόματα συντιθῶμεν, οἷον, ζῷον λογικὸν θνητόν, ἐάν τε ῥήματα, οἷον, περιπατεῖ καὶ διαλέγεται. ἐάν τε ἐλλειπῆ, ὥσπερ τὸ Σωκράτους προϊόντος. ἐάν τε αὐτοτελῆ, ὥσπερ τὸ πῆ, δή, καὶ πόθεν. ἐάν τε τὴν πρώτην τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὄνομα σύζευξιν ποιώμεθα, ὡς τὸ Σωκράτης περιπατεῖ. ὅπερ γὰρ αὐτῶν τῶν γενῶν τοῦ ὄντος εἶπεν ὁ Πλάτων, ὅτι τὰ μέν, κοινωνεῖν ἐθέλει πρὸς ἄλληλα, τὰ δὲ οὐδαμῶς συμμίγνυται, τοῦτο καὶ αὐτῶν τῶν τοῦ λόγου μορίων ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν τῶν σημαντικῶν. ὅτι συμπλέκεται μὲν τὰ τῶν συνηρμοσμένων πραγμάτων δηλωτικά. οὐ συμπλέκεται δὲ τὰ σημαντικὰ τῶν κεχωρισμένων. ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς κοινωνίας τῶν ὄντων, ἡ μέν, ἐστὶ σύμφυτος, ἡ δέ, ἐπίκτητος, καὶ συμπλοκῆς διττὰ εἴδη ἔσται τὰ ἀνωτάτω. τό, τε τῶν συμβεβηκότων ὡς ἐν ὑπάρχοντι, καὶ τῶν διὰ συνδέσμων λεγομένων. ὡς ἔξωθεν τὸ ἐν ἔχοντων. τὸ δὲ ὡς συμβεβηκὸς συνταττόμενον, ἢ ῥῆμα ὄν, ὡς τὸ τρέχει. νικᾷ. ἢ μετὰ ῥήματος κατηγορούμενον,

ὡς τὸ ἄνθρωπός ἐστι. τὸ γὰρ, τὸ βρέχει, εἰς τὸ βρέχων ἐστὶν ἀναλύεται. πάντα τὰ χρόνου ὄντα ἐκ ῥή-
ματος ὄντος, ὁ χρόνος προδηλοῦται. οὐ σημαίνει μὲν ὅτι ἄμφω ἐν ἑνὶ χρόνῳ. οὐδὲ ὅτι
πρότερον τὸ ἕτερον, ἀλλὰ τὴν τοῦ συμβεβηκότος μόνην πρός τε τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸν χρό-
νον σχέσιν, παρίστησι. τοῦτο δὲ ἐπειδὴ κατὰ χρόνον παραγίνεται καὶ ἀπογίνεται τὰ κυρίως
συμβεβηκότα. ὡς εἴγε ἦν ἀχώριστα πρὸς τὴν οὐσίαν, καὶ ἀϊδίως ὑπάρχοντα, οὐκ ἂν
χρόνος προεσημαίνετο. κἂν γὰρ λέγωμεν ὅτι ὁ νοῦς νοεῖ τὸ χρονικὸν, ἢ μάτην προστί-
θεμεν. τὰ δὲ κατὰ συμπλοκὴν λεγόμενα καὶ τὰ ἄνευ συμπλοκῆς, ἀνερευνήσομεν
τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ἀκολουθοῦντες, καὶ τῇ τῶν νοημάτων διαφορᾷ. ὅταν
μὲν γὰρ ἓν ᾖ τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ νόημα ἕν, ἁπλοῦν ἔσται τὸ λεγόμενον. καὶ ἄνευ συμ-
πλοκῆς κἂν πλείονες αἱ λέξεις δηλῶσιν. ὡς ἐπὶ τοῦ νεάπολις, ἢ ἀγαθοδαίμων. ἓν γὰρ
τὸ σημαινόμενον. ὅταν δὲ καὶ τὰ πράγματα πλείω καὶ τὰ νοήματα, κἂν μία ἡ
λέξις ᾖ, μετὰ συμπλοκῆς εἶναι φήσομεν αὐτά. ὡς τὸ γράφω. προσεπινοεῖται γὰρ τὸ ἐγώ.
καὶ τὸ ὕει. δηλοῦται γὰρ ὅτι ὁ Ζεύς. ἀρχύτας μέντοι τοῦ τῶν κατηγοριῶν βιβλίου
ἀρχόμενος, ἤτοι τῶν καθόλου λόγων, περὶ λόγου διδάσκει πρῶτον. καὶ τοῦτον ἐν
διανοίᾳ καὶ λέξει περιέλαβε. καὶ τὴν μὲν σημαίνουσαν, εἶπε λέξιν εἶναι. τὴν δὲ
σημαινομένην, διάνοιαν. τά τε ἁπλᾶ καὶ τὰ σύνθετα καὶ τέλεια καὶ ἐλλιπῆ διο-
ρίσατο. καὶ ἀφ᾽ ὧν δεῖ τά τε κατὰ συμπλοκὴν καὶ ἄνευ συμπλοκῆς δοκιμάζειν ἐδί-
„δαξε. Τῶν ὄντων τὰ μὲν, καθ᾽ ὑποκειμένου τινὸς λέγεται. ἕως τοῦ, ἡ γὰρ τὶς γραμ-
„ματικὴ, τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί. Τισὶν ἔδοξε τοῦτο τοῖς προειρημένοις μὴ ἀκολου-
θεῖν. διὸ καὶ ὑπομνηματικὸν ἔδοξε τὸ σύγγραμμα. τὸ δὲ, οὐχ οὕτως ἔχει. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ περὶ τῶν
ἁπλῶν καὶ γενικῶν λέξεων ἦν ὁ σκοπὸς τῶν τὰ ἁπλᾶ καὶ γενικὰ πράγματα σημαι-
νουσῶν, πρὸ τοῦ τὴν εἰς τὰ πλεῖστα διαίρεσιν αὐτῶν ποιήσασθαι, φημὶ δὴ τὴν εἰς δέκα,
ὧν οὐκ ἦν πλείονα εὑρεῖν τὴν εἰς τὰ ἐλάχιστα προλαβεῖν ἐδοκίμασεν. ὧν οὐκ ἦν εἰς ἐλ-
λάττονα συστεῖλαι. καὶ γὰρ ἐπιστημονικὸν ἦν τοῦτο. καὶ ἡ δεκὰς ἐν τῇ τετράδι περιέχεται.
τὰ γὰρ ἕν. δύο. τρία. τέσσαρα συντεθέντες, τὸν δέκα ποιοῦμεν. καὶ τὴν τετράδα πά-
λιν εἰς δυάδα συνεῖλε. τὰ δὲ τέσσαρα ταῦτά ἐστιν, οὐσία. συμβεβηκός. τὸ καθόλου. καὶ
τὸ κατὰ μέρος. ταῦτα γὰρ ὄντα διαιρεῖται διχῶς. εἴς τε τὰ καθ᾽ αὑτὰ εἶναι δυνάμενα καὶ μηδενὸς
ἑτέρου δεόμενα πρὸς ὑπόστασιν. ἅπερ καὶ οὐσίαι καλοῦνται, διὰ τὸ αὐταρκεῖν ἑαυτοῖς
πρὸς τὸ εἶναι, ἢ εἰς τὰ ἐν ἑτέροις ὑφεστῶτα. ἅπερ καὶ συμβεβηκότα λέγεται, διὰ τὸ
ἐν ἑτέροις συμβεβηκέναι. καὶ ἔχομεν εἰς δύο τῶν δέκα κατηγοριῶν τὴν διαίρεσιν. αἱ γὰρ
ἐννέα συναιροῦνται ἐν τῷ συμβεβηκότι. καὶ οὐσία πρώτη τῶν ἄλλων ἀπηρίθμηται. καὶ
τούτων δὲ ἑκάτερον ἢ εἰς πλείονα τὰ ὑφ᾽ ἑαυτὸ τοῦτο δίδωσιν ἑαυτὸ, ἢ εἰς ἓν μόνον. καὶ
διὰ τοῦτο ἄλλη γίνεται συζυγία. καὶ αὕτη λογικὴ τοῦ καθόλου, καὶ τοῦ κατὰ μέρος. ὧν συμπλε-
κομένων ἀλλήλοις, ἓξ μὲν αἱ πᾶσαι γίνονται συμπλοκαί. δυεῖν δὲ ἐν αὐταῖς ἀσυστάτων οὐσῶν
τῶν τὰ ἀντιφάσκοντα συναγουσῶν, τῆς τε ἐν ὑποκειμένῳ καὶ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ τῆς
καθ᾽ ὑποκειμένου καὶ οὐ καθ᾽ ὑποκειμένου, τὰς λοιπὰς τέσσαρας ὁ ἀριστοτέλης ἐκτίθεται. ἢ γὰρ
καθόλου οὐσία ἐστὶν, ἢ συμβεβηκὸς μερικόν. ἢ καθόλου συμβεβηκὸς, ἢ μερικὴ οὐσία.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἀριστοτέλης διὰ ὀνομάτων ἀσυνηθεστέρων τὰ εἰρημένα ἐδήλωσε, δεῖ ταῦτα μεταλαβεῖν, εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου λεγόμενα. τὸ μὲν οὖν συμβεβηκός, ἐν ὑποκειμένῳ ἐκάλεσε. διότι μὴ ὂν αὐτοκρατές, ἑτέρου δεῖται πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ εἶναι. τὴν δὲ οὐσίαν, κατὰ τὴν τοῦ συμβεβηκότος ἀπόφασιν. ἐπειδὴ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅτι τὰ ὄντα ἢ αὐτοκρατῆ ἐστιν, ἢ ἐν ἑτέροις ὑποκειμένοις τοῖς αὐτοκρατέσιν ἔχει τὸ εἶναι. ταυτὸν δὲ εἰπεῖν, ἢ οὐσίαι εἰσίν, ἢ συμβεβηκότα. ὅσα μὴ εἰσὶ συμβεβηκότα, πάντως οὐσίαι εἰσί. καὶ ὅσα παρὰ τὰ ἐν ὑποκειμένῳ, οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ εἰσί. πάλιν δὲ, ἐπεὶ τὰ μὲν καθόλου εἰσί, τὰ δὲ μερικά, ὃ οὐδὲν τῶν ὄντων ἐκφεύγει τὴν διαίρεσιν. καθόλου δέ ἐστι τὰ πλειόνων κατηγορούμενα συνωνύμως, ὅπερ καθ' ὑποκειμένου καλεῖ. τὸ γὰρ κατηγορούμενον οὕτως, τοῦ οὐσιωδῶς ὑποκειμένου κατηγορεῖται. μερικὸν δὲ τὸ μὴ τοιοῦτον, εἰκότως τῇ ἀποφάσει τοῦ καθ' ὑποκειμένου τὸ μερικὸν ἐσήμανε. καίτοι ἐν ἄλλοις ἀπὸ συμβεβηκότος χρῆται τῷ καθ' ὑποκειμένου. ἀλλ' ἐπειδὴ τεσσάρων ὄντων τῶν συμπλεκομένων ἓξ λέγομεν τὰς συμπλοκὰς γίνεσθαι, τὴν κοινὴν ἰστέον μέθοδον, καθ' ἣν δυνατὸν εὑρίσκειν ὁποσωνοῦν ὅρων δοθέντων πόσαι γίνονται αἱ ἀνὰ δύο αὐτῶν συμπλοκαί. δεῖ ἰδίᾳ τὸν τῶν ἐκτεθέντων ὅρων ἀριθμὸν, ἐπὶ τὸν μονάδι ἐλάττονα πολλαπλασιάζειν. καὶ τοῦ γενομένου τὸ ἥμισυ συλλαβόντα, τοσαύτας λέγειν εἶναι τὰς συμπλοκάς. καὶ ἡ αἰτία τῆς μεθόδου δήλη. Ἐπειδὴ γὰρ ἕκαστον πρὸς τὰ λοιπὰ πάντα σχέσιν ἔχει, καὶ εἰσὶν αἱ σχέσεις μονάδι ἐλάττονες τῶν ὅρων, ἅτε μεταξὺ τῶν ὅρων οὖσαι, διὰ τοῦτο τὸν τῶν ἐκτεθέντων ὅρων ἀριθμὸν ἐπὶ τὸν μονάδι ἐλάττονα πολλαπλασιάζομεν. ἵνα δὲ μὴ δὶς τὰς αὐτὰς σχέσεις λαμβάνωμεν, τήν τε τῆς οὐσίας τυχὸν, πρὸς τὸ συμβεβηκὸς καὶ τοῦ συμβεβηκότος πρὸς τὴν οὐσίαν, τὸ ἥμισυ τῶν γενομένων λαμβάνομεν. Τί δή ποτε δὲ μὴ κατὰ τὸ σύνηθες ἐχρήσατο τοῖς σημαινομένοις καθόλου οὐσίαν λέγων καὶ μερικὸν συμβεβηκός, καὶ τὰ λοιπά. Ἢ ὅτι διὰ ἐμφαντικωτέρων ὀνομάτων ὑπογραφὴν ἑκάστου παραδέδωκε. τὸ γὰρ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, τὴν οὐσίαν τοῦ συμβεβηκότος παρίστησιν, ὥσπερ τὸ καθ' ὑποκειμένου τὴν τοῦ καθόλου. καὶ εἰκότως δι' ὑπογραφῆς αὐτὰ δεδήλωκεν. οὐ γὰρ ἦν γένη τῶν γενικωτάτων ἀποδοῦναι. ὥστε οὐδὲ ὁρισμούς. οἰκείως δὲ τῷ μὲν συμβεβηκότι, τὸ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι ἀποδέδωκε. καὶ τῇ οὐσίᾳ τὸ μὴ εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ. τῷ δὲ καθόλου οὐκέτι τὸ εἶναι καθ' ὑποκειμένου, ἀλλὰ τὸ λέγεσθαι. λέγεται γὰρ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου, εἴτε ἔστιν ἐν ὑποστάσει, εἴτε μὴ ἔστι. καίτοι κἂν ἀλλαχοῦ ὡς μὴ ὄντων τῶν καθόλου διαλέγηται, ἐν τούτοις ὡς ὄντα διαιρεῖται. τῶν γὰρ ὄντων φησίν. οὐκ ἔστι δὲ κυρίως διαίρεσις ἡ εἰς τὰ τέσσαρα, ἀλλὰ ἀπαρίθμησις μᾶλλον. ὥσπερ εἴ τις δεικνύων πλείονας ἀνθρώπους λέγοι, τούτων οἱ μέν εἰσι λακεδαιμόνιοι. οἱ δὲ, ἀργεῖοι.

» Ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω, ἕως τοῦ, οὔτε ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἐστίν, οὔτε καθ' ὑποκει-
» μένου τινὸς λέγεται.

Αὐτὸς θεὶς τὸν ὅρον τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ, εἰκότως τὸ λέγω προσέθηκε. καὶ γένος μὲν τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ, τὸ ἔν τινι παρέλαβε. τὰς δὲ ἐφεξῆς διαφορὰς τῶν ἔν τινι τῶν λοιπῶν χωριζούσας.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

πολλαχῶς γὰρ λέγεται τὸ ἔν τινι. καὶ τό γε ἐλάχιστον, ἐνδεκαχῶς. ἢ γὰρ ὡς ἐν τόπῳ ὡς τὸ ἐν λυκείῳ, ἢ ὡς ἐν ἀγγείῳ, ὡς οἶνος ἐν τῷ ἀμφορεῖ. ἢ ὡς ἐν χρόνῳ, ὡς ἐν τῇδε τῇ ὀλυμπιάδι τὰ πελοποννησιακά. ἢ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ, ὡς ἡ χεὶρ ἐν τῷ ὅλῳ σώματι. ἢ ὡς ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν. ἢ ὡς ἐν τῷ γένει τὸ εἶδος. οἷον, ἐν τῷ ζώῳ ὁ ἄνθρωπος. περιέχεται γὰρ ἐν αὐτῷ. ἢ ὡς ἐν τῷ εἴδει τὸ γένος. μετέχει γὰρ τὸ εἶδος τοῦ γένους. οἷον, ὁ ἄνθρωπος τοῦ ζώου. ἢ ὡς ἐν τέλει, ὡς ἐν τῷ οἰκείῳ ἀγαθῷ πάντα. ἢ ὡς ἐν ὕλῃ τὸ εἶδος, ὡς ἐν τῷ χαλκῷ ἡ τοῦ ἀνδριάντος μορφή. ἢ ὡς ἐν τῷ κινοῦντι. ἢ ὡς ἐν τῷ ἄρχοντι τὰ τῶν ἀρχομένων. πάντων οὖν τοῦ ἔν τινι σημαινομένων ἐφαρμόζει τῷ ἐν ὑποκειμένῳ. ὡς μὲν οὖν ὁ θεῖος ἰάμβλιχος δοκεῖ λέγειν, τό, ὡς ἐν ὕλῃ οἰκεῖον ἐστὶ τῷ ἐν ὑποκειμένῳ. λέγει δὲ τοῦτο, τῷ ἀριστοτέλει κατακολουθεῖν δοκῶν. αὐτὸς γὰρ ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως δηλῶν τὰ τοῦ ἔν τινι σημαινόμενα, τὸ, ὡς ἐν ὕλῃ, καὶ τὸ, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ συνῆψεν εἰς ἕν. φησὶν, ἔτι ὡς ἡ ὑγεία ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς. καὶ ὅλως τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ. κατὰ τὴν κοινὴν ὡς ἔοικε μίαν τὴν μορφωτικὴν τοῦ ὑποβεβλημένου φύσιν. ὡς ἐν αὐτὴν λαβών. καὶ ἔστι τὸ ἐν ὑποκειμένῳ ἐνδέκατον τῶν τοῦ ἔν τινι σημαινομένων. πολλὴ γὰρ διαφορά ἐστι τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ πρὸς τὸ, ὡς ἐν ὕλῃ. τὸ μὲν γὰρ ἐν ὑποκειμένῳ, ἐν οὐσίᾳ ἐστί. ὁ ὡς ἐν οὐσίᾳ. σύνθετος δὲ ἐξ ὕλης καὶ εἴδους, ἥτε φυσικὴ οὐσία. τὸ δὲ ἐν ὕλῃ εἶδος, ὡς ἐν ἀνενδεεῖ καὶ μέρει οὐσίας. καὶ τὸ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ, τὸ εἶναι παρὰ τοῦ ὑποκειμένου λαμβάνει. τὸ δὲ εἶδος, δίδωσι τῇ ὕλῃ τὸ εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ, οὐ συμπληροῖ τὴν τοῦ συνθέτου οὐσίαν, ὡς δηλοῖ ὁ ὁρισμὸς αὐτοῦ. τὸ δὲ ἐν ὕλῃ, συμπληροῖ. ἔτι δὲ λέγω ὅτι τὸ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ συμβεβηκός ἐστι. καὶ ὑπὸ μίαν τινὰ τῶν ἐννέα κατηγοριῶν τελεῖ. τὸ δὲ εἶδος ἀκούσομεν σύνθετον καὶ τὸ ὑποκείμενον. ἀριστοτέλης δὲ ἐνταῦθα τὸ αἰσθητὸν λαβὼν, καὶ τὸ τί, οὐκ ἂν ἐν ὑποκειμένῳ τὸ ἐν τῇ ὕλῃ λέγοι. τὸ γὰρ τί καὶ τὸ τόδε, οὐδὲ προσήκειν ὅλως τῇ ὕλῃ νομίζει. κἂν λέγῃ γὰρ καὶ τὴν ὕλην οὐσίαν ἐν τῇ φυσικῇ ἀκροάσει, ἀλλ' οὐ τὴν κυρίως οὐσίαν ἐκείνην φησίν. ἐν δὲ τούτοις, τὴν πρώτην οὐσίαν καὶ σύνθετον καὶ ὑποκειμένην καλεῖ. ὁ αὐτὸς δὲ ὁ ἰάμβλιχος προελθὼν, ἐπέστησεν, ὅτι ἄλλο τὸ ὡς ἐν ὕλῃ, καὶ ἄλλο τὸ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ. ἰστέον δὲ ὅτι, ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως τὸ ἔν τινι, εἰς ὀκτὼ διεῖλεν ὁ ἀριστοτέλης. τοῦ μὲν ἐν χρόνῳ, μηδὲ μνησθεὶς ὅλως. ἴσως μὲν, διὰ τὸ μήπω τι περὶ τοῦ χρόνου εἰπεῖν. τὸ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ συνάψας τῷ ἐν ὕλῃ. καὶ τὸ ἀγγεῖον δὲ καὶ τὸν τόπον συνῆψε, διὰ τὸ μήπω τότε τὴν διαφορὰν εἰρηκέναι. ἐπειδὴ οὖν τοῦ ἔν τινι τὰ ἄλλα τὰ μὲν, ἐστὶν ὡς μέρη ἐκείνου τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν, ὡς τὸ κυρίως μέρος τοῦ ὅλου, καὶ τὸ εἶδος τοῦ γένους. ἢ γὰρ μέρος καὶ τοῦτο, ἢ ὡς μέρος. ἀνεῖλε δὲ καὶ τὸ ὡς μέρος ὁ ἀριστοτέλης ἀπὸ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ. ἀλλ' οὐχὶ τὸ μέρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ κατατεταγμένον γένος τοῦ εἴδους. συμπληροῖ γὰρ αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἀλλ' οὔτινος τοῦ συνθέτου. ὡς τὸ εἶδος μετὰ τῆς ὕλης μέρος γίνεται τοῦ συνθέτου. τὰ δὲ, μέρη μὲν οὐκ ἔστι. χωρίζεται δὲ τῶν ἐν οἷς ἐστιν. ὡς τὰ ἐν τόπῳ, καὶ ἐν ἀγγείῳ, καὶ ἐν χρόνῳ, καὶ τὰ ἐν τέλει. ἀποπίπτοντα γὰρ τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν ἀγαθοῦ, οὐκ ἔχει ἐν ᾧ ὑποσταίη. ἔστι δὲ ὅμως τινὰ ὡς τὸ κινοῦν καὶ κινούμενον. καὶ γὰρ ὑποσταίη ἄρχοντος χωρίς, τὰ ἀρχόμενα.

διὰ τοῦτο τῶν μὲν προτέρων ἐχώρισεν αὐτὸ τῷ μὴ ὡς μέρος ὄντων. τῶν δὲ δευτέρων, διὰ τοῦ ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν. ἀλλ᾽ εἴποι τις ἂν ἴσως, ὅτι τὸ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν ὄν, οὐκ ἔστιν ὡς μέρος. οὐδὲ χωρίζεται αὐτοῦ τῶν μερῶν. καὶ εἴη ἂν τὸ ἐν ὑποκειμένῳ ἢ ἐν ἑνί τινι πάντως, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν πᾶσιν, ἐχώρισεν αὐτὸ κατὰ τοῦτο τοῦ ὅλου. τὸ γὰρ ὅλον τὸ ἐν τοῖς μέρεσιν, οὐκ ἐν ἑνί τινι, ἀλλ᾽ ἐν πᾶσιν ἐστίν. Ἀποροῦσι δὲ οἱ περὶ τὸν Λούκιον καὶ τοῦτο, πρὸς τῷ μὴ ὡς μέρος λέγεσθαι τὸ ἐν ὑποκειμένῳ. εἰ γὰρ τὰ συμπληρωτικά φασι τῆς οὐσίας μέρη αὐτῆς εἶναι λέγομεν, συμπληροῖ δὲ ἁπλῶς μὲν τὸ σώματος τὸ αἰσθητοῦ τὸ εἶναι χρῶμα. σχῆμα. μέγεθος. καὶ ἁπλῶς ποιότης. καὶ ποσότης· ἄχρουν γὰρ καὶ ἀσχημάτιστον οὐκ ἂν εἴη σῶμα. τοῦδε δὲ τοῦ σώματος, οἷον χιόνος, λευκότης καὶ ψυχρότης. ἀνάγκη γὰρ δυοῖν θάτερον, ἢ μὴ λέγειν ταῦτα ἐν ὑποκειμένῳ, ἢ μὴ καλῶς ἀποφάσκεσθαι τῶν ἐν ὑποκειμένῳ, τὸ μὴ ὡς μέρη εἶναι. πῶς δὲ καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ὅλως τὰ συμπληρωτικὰ δυνατὸν λέγεσθαι. οὐ γὰρ ἡ Σωκράτους μορφὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶ τῷ Σωκράτει. ἀλλ᾽ εἴπερ ἄρα τὰ τοῖς ἤδη τελείοις ἔξωθεν ἐπισιόντα, ταῦτα ἂν εἴη ἐν ὑποκειμένοις αὐτοῖς. Ταύτην δὴ τὴν ἀπορίαν λύων ὁ Πορφύριος, διττόν φησιν ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον. οὐ μόνον κατὰ τοὺς ἀπὸ τῆς στοᾶς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς πρεσβυτέρους. ἥ τε γὰρ ἄποιος ὕλη, ἣν δυνάμει καλεῖ ὁ Ἀριστοτέλης, πρῶτον ἐστὶ τοῦ ὑποκειμένου σημαινόμενον. καὶ δεύτερον, ὁ κοινῶς ποιὸν ἢ ἰδίως ὑφίσταται. ὑποκείμενον γὰρ καὶ ὁ χαλκός ἐστι καὶ ὁ Σωκράτης τοῖς ἐπιγινομένοις ἢ κατηγορουμένοις κατ᾽ αὐτῶν. πολλαχοῦ οὖν φησι τῶν ἐγγινομένων. ὡς μὲν πρὸς τὸ πρῶτον ὑποκείμενον, ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν. οἷον, πᾶν χρῶμα. καὶ πᾶν σχῆμα. καὶ πᾶσα ποιότης, ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶ τῇ πρώτῃ ὕλῃ. οὐχ ὡς μέρη αὐτῆς ὄντα, καὶ ἀδύνατα χωρὶς αὐτῆς εἶναι. αὐτοῦ δὲ τοῦ δευτέρου ὑποκειμένου, οὐ πᾶν χρῶμα. οὐδὲ πᾶσα ποιότης ἐν ὑποκειμένῳ. ἀλλ᾽ ὅταν μὴ συμπληρωτικὰ ᾖ τῆς οὐσίας. τὸ γοῦν λευκόν, αὐτοῦ μὲν τοῦ ἐρίου, ἐν ὑποκειμένῳ. αὐτῆς δὲ τῆς χιόνος, οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. ἀλλὰ συμπληροῖ τὴν οὐσίαν, ὡς μέρος. καὶ ὑποκείμενον μᾶλλον ἐστὶ μετὰ τῆς οὐσίας. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ θερμότης. τῆς μὲν τοῦ πυρὸς οὐσίας μέρος ἐστίν. ἐν ὑποκειμένῳ δὲ γίνεται τῷ σιδήρῳ. ἐπειδὴ καὶ γίνεται καὶ ἀπογίνεται ἐν τῷ σιδήρῳ, ἄνευ τῆς τοῦ σιδήρου φθορᾶς. ὁ γοῦν Ἀριστοτέλης τὸ δεύτερον ἐνθένδε ὑποκείμενον ἐνταῦθα λαβών, τὸ κατὰ τὸ σύνθετον καὶ τὴν ἄτομον οὐσίαν, ὥσπερ μήτε ἐν ὑποκειμένῳ εἶναί φησι, μήτε καθ᾽ ὑποκειμένου τινὸς λέγεσθαι, εἰκότως πᾶν τὸ μὴ οὐσιωδῶς ἐπ᾽ αὐτοῦ λεγόμενον, ἀλλὰ κατὰ τὸ συμβεβηκέναι ἐν ὑποκειμένῳ τούτῳ εἶναί φησιν. ὥσπερ τὴν θερμότητα ἐν τῷ σιδήρῳ. τὰ δὲ συμπληρωτικά, ὡς τὴν τοῦ πυρὸς θερμότητα. τοῦ μὲν πυρὸς μέρος ἂν εἴποι. ἐν ὑποκειμένῳ δέ, τῇ ἀποίῳ ὕλῃ. πρὸς δὲ ταύτην οἶμαι τὴν λύσιν, εἰπεῖν εὔλογον. ὅτι εἰ τὸ ἐν ὑποκειμένῳ τοῦτο μόνον ἐστί, τὸ γινόμενον καὶ ἀπογινόμενον, οὐκέτι ἐν δύο τούτοις, τῷ, τε ἐν ὑποκειμένῳ καὶ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ περιείληφε πάσας τὰς κατηγορίας. εἰ γὰρ τὸ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ τὴν οὐσίαν δηλοῖ, τὸ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ μὴ πᾶσαν ποιότητα, ἀλλὰ τὴν ἐπείσακτον μόνην, οὐ πάντα ἂν εἴη τὰ γένη περιειλημμένα. ἢ χρὴ λέγειν, ὅτι αἱ μὲν ἐπεί-

σακρι ποιότητες, ἀλλὰ συμπληρωτικαὶ τῆς οὐσίας, μέρη τῆς οὐσίας οὖσαι, καὶ αὐταὶ οὐσίαι εἰσί. καὶ τὴν οὐσίαν συμπεριλαμβάνονται. τὰ γὰρ μέρη τῆς οὐσίας, οὐσίαι κατὰ τὸν ἀριστοτέλην. καὶ ἴσως διὰ τοῦτο τὴν οὐσίαν οὐκ εἶπεν ὑποκείμενον, ἀλλ' οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. ἵνα καὶ τὰς τοιαύτας περιλάβῃ ποιότητας. Ἀποροῦσι δέ τινες καὶ περὶ τῆς εὐωδίας τοῦ μήλου, καὶ τῶν ἐξατμιζομένων θυμιαμάτων. ἡ γὰρ εὐωδία συμβεβηκὸς οὖσα, μεταβαίνει ὅμως ἐκ τοῦ μήλου καὶ τῶν θυμιαμάτων, εἴς τε τὸν ἀέρα καὶ τὰ ἱμάτια. καὶ ἡ τοῦ μέλιτος γλυκύτης, εἰς ὅλον τὸ μελίκρατον. καὶ σκορόδου καὶ ῥαφανίδος ἀλλοιωθέντων ἤδη ἐν τῇ γαστρὶ, ἡ δυσωδία δήλη γίνεται τοῖς ὁμιλοῦσιν. Ἀλλ' ἐπιστῆσαι χρή, ὅτι οὐκ εἶπεν ἀριστοτέλης ἀδύνατον αὐτὸ χωρισθῆναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν, ἀλλὰ τὸ ἐν ᾧ ἐστι. καὶ γὰρ τὸ πρός τι ὑποκείμενον ἀπολείπει συνεχοῦς ὄντος τοῦ σώματος, ἢ κατὰ ἁφὴν, ἢ κατὰ ἕνωσιν, δύναται ἐφ' ἑτέροις μεταβαίνειν, μὴ ὄντος μεταξὺ κενοῦ. καὶ πῶς ποιότης τῆς ἐκτὸς οὐσίας μεταβήσεται. ἔσται γὰρ οὕτω χωρὶς ἡ τῆς φύσιν καὶ ἐν ἀλλαγῇ γίνεται μεταβαίνουσα. μήποτε οὖν ἄμεινον λέγειν, ὅτι πᾶσα μὲν εὐωδία καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον συμβεβηκὸς, μετὰ τῆς οἰκείας οὐσίας ἐστί. καὶ οὐδέποτε ταύτης ἀποσπᾶται. ἡ δὲ οὐσία, ποτὲ μὲν ἐξαπλοῦται μανουμένη, καὶ ταῖς ἄλλαις οὐσίαις ἐγκατασπείρεται. ποτὲ δὲ μεταβάλλει εἰς ἑαυτὴν τὰ συνεχῆ, καὶ πεφυκότα πάσχειν, ὅπερ ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἐναργῶς ὁρᾶται. οὐ γὰρ ὁ ἐξ ἀρχῆς σπινθήρ ἐστιν, ὁ πᾶσαν τὴν ὕλην ἐπινεμόμενος, ἀλλὰ τὸ δι' ἐκείνου κατὰ τὸ ὀλίγον πολλαπλασιασθὲν πῦρ. μήποτε δὲ ἐκ τῶν προειρημένων, δῆλον ὅτι ἡ εὐωδία τοῦ μήλου καὶ τῶν θυμιαμάτων συμπληρωτικαὶ τοῦ εἴδους οὖσαι, οὐδὲ ἐν ὑποκειμένῳ ἂν λέγοιντο τῷ συμπληρουμένῳ. ὅτι δὲ οὐσία τις συνδιαφορεῖται ταῖς τοιαύταις εὐωδίαις, δηλοῖ τὸ ῥυτιδούμενον τὸ μῆλον, καὶ δαπανώμενα τὰ θυμιάματα. Ἀλλὰ πῶς φησιν οὐχὶ καὶ αἱ ἄτομοι οὐσίαι, οἷον, σωκράτης, καὶ πλάτων, τῷ λόγῳ τῷ ἐν ὑποκειμένῳ ὑπαχθήσονται, καὶ ἔσονται συμβεβηκότα, εἴπερ καὶ ἔν τινι ἐστὶν ὁ σωκράτης. ἐν τόπῳ γὰρ καὶ χρόνῳ. καὶ οὐχ ὡς μέρος. καὶ ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τόπου καὶ χρόνου. κἂν γὰρ τοῦδε μεταστῇ τοῦ τόπου, πάντως ἐν ἄλλῳ ἔσται, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς εὐωδίας ἐλέγετο. ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ τόπου λύειν ὁ βοηθὸς ἔδοξεν ἐκ τοῦ τὰ κινούμενα μὴ ὅλως εἶναι ἐν τόπῳ. δηλαδὴ τὴν καθὸ κινοῦνται, ἐν ἀτόμοις αὐτῶν γέγονε. τὸ δὲ οὐ γέγονεν, οὐκ ἔστιν ἐν τόπῳ. οὐδὲ ὡς ὅλον ἐν ὅλῳ τῷ περιέχοντι τὸ περιεχόμενον. ἐπεί τοι γε κατὰ τὰ μέρη, ἐν τόπῳ μερισθὲς ὑπάρχει. οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ἔξω. τοῦτο γὰρ ἐν τῷ περὶ κινήσεως δέδεικται. τῷ δὲ αὐτῷ λόγῳ, οὐδὲ ἐν χρόνῳ εἴη ἂν μερικῷ. ῥέοντος γὰρ συνεχῶς τοῦ χρόνου, ἄλλα ἀεὶ καὶ ἄλλως ἐστίν. ὥστε εἴπερ ἄρα ἐν τῷ καθόλου χρόνῳ ἐστίν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο λύων ὁ βοηθὸς, πρότερον μὲν οὐδὲ εἶναι τὸ καθόλου ἐν ὑποστάσει κατὰ τὸν ἀριστοτέλην φησίν. εἰ δὲ καὶ εἴη, οὔ τι εἶναι. ὁ δὲ ἀριστοτέλης ἔν τινι τῷ εἶναι εἶπεν. ὥστε οὐ δύναται τὸ ἔν τινι ὂν ἐν τῷ καθόλου εἶναι. ῥαδίως δ' ἂν αἱ τοιαῦται ἀπορίαι διαλύοιντο, εἰ τὸ ἐν τῷ ὑπάρχον συντάξομεν. τὸ γὰρ συμβεβηκὸς ἐνυπάρχει τῷ ὑποκειμένῳ. οὔτε δὲ τὰ ἐν τόπῳ. οὔτε τὰ ἐν χρόνῳ λέγοιτο.

συμβεβηκός. ἐν ὑποκειμένῳ. γραμματική. ἐν χρόνῳ τινί. ὁ σωκράτης καὶ

ε δ γ καὶ ἐν τόπῳ. β ὁ πλάτων. α

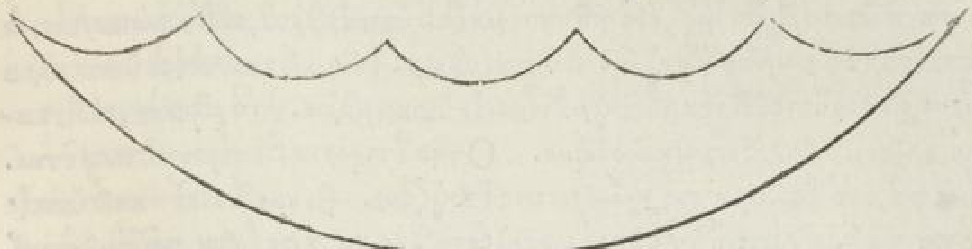

εἰ δέ τις τὸ γραμματικὴν, ὡς ἐν ὕλῃ εἶδος περιλαμβάνεσθαι νομίζοι τῷ λόγῳ, διότι καὶ τοῦτο ἐν τῇ ὕλῃ ἐστὶν, οὐχ ὡς μέρος αὐτῆς καὶ ἀχώριστον ἐστὶν ἀπὸ αὐτῆς. εἴρηται γὰρ πρότερον, ὅτι τὸ γραμματικὴν νῦν, ὡς ἐν συνθέτῳ οὐσίᾳ φησίν. ἐφ' ἧς καὶ ἡ οὐσία καὶ τὸ εἶδος ἐπαληθεύειν δύναται. Ζητεῖν δὲ ἄξιον διὰ τί μετὰ τὴν καθόλου οὐσίαν τὸ μερικὸν συμβεβηκὸς ἔταξε, καὶ οὔτε καθόλου τι, οὔτε οὐσίαν. καὶ γὰρ τετραγωνικῶς αὐτὰ καταγράψας, ἄνω μὲν τὰ καθόλου τάξας, κάτω δὲ τὰ μερικὰ, οὔτε τὰ κατὰ τὸ μῆκος, οὔτε τὰ κατὰ τὸ πλάτος εὑρήσεις συντεταγμένα, ἀλλὰ τὰ διαγώνια. τούτου δὲ αἴτιον, τὸ καὶ πᾶσαν μὲν διαίρεσιν εἰ μέλλοι τὸ ἀπαράλειπτον ἔχειν, κατὰ ἀντίφασιν ὀφείλειν γίνεσθαι. ἐνταῦθα δὲ ἔτι μᾶλλον οἰκειοτέρα ἡ λῆψις. ὡς τὸ καταφατικὸν, τῷ ἀποφατικῷ. καὶ τὸ καθ' ὑποκειμένου, τῷ οὐ καθ' ὑποκειμένου. καὶ τὸ ἀποφατικὸν τῷ καταφατικῷ, ἀντιτιθεῖσα τὸ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ τῷ ἐν ὑποκειμένῳ. τὸ δὲ καθ' ὑποκειμένου τε λέγεται καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν. ὅτι μὲν τὸ καθόλου συμβεβηκὸς οὕτως ὀνομάζει, δῆλον ἂν ἐκ τῶν εἰρημένων εἴη. ἐπιστῆσαι δὲ ἄξιον, ὅτι ἐν τούτοις πᾶσι τὰ καθόλου καὶ γενικὰ, ὡς ἐν ὑποστάσει ὄντα τίθησιν. ὡς περὶ τῆς καθόλου ἐπιστήμης. καὶ δῆλον ὅτι αὕτη, ἐν τῇ καθόλου ψυχῇ ἐστι. καὶ πρὸ ὀλίγου δὲ τὰ ὄντα διεῖλεν εἰς τὰ καθόλου καὶ εἰς τὰ κατὰ μέρος. καὶ ἴσως τοῖς πυθαγορείοις ἀκολουθῶν. ἀφ' ὧν τὴν περὶ τῶν δέκα γενῶν διδασκαλίαν παρέλαβεν.

» Ἁπλῶς δὲ τὰ ἄτομα καὶ ἓν ἀριθμῷ. ἕως τοῦ, οὐδὲν κωλύεται εἶναι.

Καὶ τὸ ἐν ὑποκειμένῳ καὶ τὸ καθ' ὑποκειμένου αὐτὸς ὀνομάσας, πρῶτος ἐδεῖτο σαφηνίσαι, τί ποτε βούλεται αὐτῷ τὰ ὀνόματα. πρότερον οὖν τὸ ἐν ὑποκειμένῳ ἐξηγησάμενος, νῦν τί δηλοῖ τὸ καθ' ὑποκειμένου παρίστησι. μᾶλλον δὲ πρότερον, τίς οὐσία παραδίδωσιν. ἔπειτα οὕτως τίνα ἔχει δύναμιν. λέγει οὖν ὅτι τὰ ἄτομα. ταῦτα δέ ἐστι τὰ μὴ τεμνόμενα διαφοραῖς. καὶ διὰ τοῦτο, μήτε γένει μήτε εἴδει ἓν ὄντα, ἀλλὰ ἀριθμῷ μόνον. ὡς ἐν τῷ ἀριθμεῖσθαι τὸ ἓν ἔχοντα. ταῦτα οὖν κατ' οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεται. οὐ γὰρ ἔχει τι μερικώτερον ἑαυτῶν, οὗ κατηγορηθήσεται ὡς καθ' ὑποκειμένου. εἰ δὲ τὸ ὄνομα τοῦ σωκράτους, αὐτοῦ τοῦ σωκράτους κατηγορεῖται ὡς ὑποκειμένου αὐτοῦ, οὐ περὶ τῆς τοιαύτης κατηγορίας ὁ λόγος ἐστὶν, ἀλλὰ τῆς ἄλλου κατ' ἄλλων συνωνύμως γινομένης. ὃ περὶ τοῖς ἀτόμοις οὐχ ὑπάρχει. εἰπὼν δὲ τὸ κοινὸν περὶ τῶν ἀτόμων ὅτι οὐκ ἔστι καθ' ὑποκειμένου, καὶ τὴν διαφορὰν προστίθησι. δύναται γὰρ τὸ μέν τοι ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. τουτέστι συμβεβηκὸς εἶναι. τὸ δὲ, δῆλον ὅτι οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ. ὅπερ ἐστὶν

οὐσία. μήποτε δὲ ἐπειδὴ αὐτὸς πρῶτος ταῦτα τέθεικε τὰ ὀνόματα, ἵνα μή τις ἀκού-
σας τὸ μὴ καθ' ὑποκειμένου εὐθὺς αὐτὸ καὶ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ὑπολάβῃ, ταὐτὸν ἐν ἑκα-
τέρῳ τὸ ὑποκείμενον ἡγούμενος, διὰ τοῦτο τὸ μὴ καθ' ὑποκειμένου, οὐδὲν φησὶ κωλύει ἐν
ὑποκειμένῳ εἶναι. ἄλλο γὰρ καὶ ἄλλο τὸ ὑποκείμενον. εἰ δὲ μηδὲν κωλύει ἐν ὑποκειμένῳ
εἶναι, δῆλον ὅτι οὐδὲν κωλύει καὶ μὴ εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ. τὸ γὰρ μερικὸν, οὐδὲν κω-
λύει καὶ συμβεβηκὸς εἶναι καὶ οὐσίαν. Ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορῆται.
ἕως τοῦ, ὁ γὰρ τὶς ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπός ἐστι καὶ ζῶον. Εἰπὼν τί οὐκ ἔστι καθ' ὑποκει-
μένου, νῦν τί ἐστι λέγει. ὅτι τὸ συνωνύμως καὶ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι, τοῦτό ἐστι τὸ καθ'
ὑποκειμένου λέγεσθαι. τοῦτο δέ ἐστιν, ὅταν τὸν λόγον τὸν ὁριστικὸν ἀποδιδόντες τοῦ
ὑποκειμένου, διὰ τοῦ κατηγορουμένου ἀποδιδῶμεν. ἐὰν γὰρ ἀποδιδῷ τίς τί ἐστιν ἄνθρωπος,
ζῶον ἐρεῖ. ὅταν οὖν ὡς καθ' ὑποκειμένου κατηγορῆται, οἷον ὁ ἄνθρωπος τοῦ σωκράτους, καὶ τοῦ κατη-
γορουμένου ἄλλο τι κατηγορεῖται. καὶ αὐτὸ μὴ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ὡς καθ' ὑποκειμένου καὶ
συνωνύμως. οἷον τὸ ζῶον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦ σωκράτους τὸ ζῶον κατηγορηθήσεται. ἔσται
γὰρ ὁ πρῶτος τρόπος τοῦ πρώτου σχήματος οὗτος. τοῦ μέσου ἐν ὅλῳ μὲν ὄντος τῷ μείζονι
ἄκρῳ. κατὰ παντὸς δὲ τοῦ ἐλάττονος λεγομένου. Τινὲς δὲ ἀποροῦσι, πῶς τοῦ ζώου κα-
θ' ὑποκειμένου τοῦ ἀνθρώπου λεγομένου, τοῦ δὲ γένους κατὰ τοῦ ζώου, οὐκέτι τὸ γένος κατὰ τοῦ
ἀνθρώπου κατηγορεῖται. ἀλλὰ πρόχειρος ἡ λύσις. Ὅτι τὸ γένος κἂν κατηγορῆται
τοῦ ζώου, ἀλλ' οὐχ ὡς καθ' ὑποκειμένου. εἰ γὰρ ἂν κατὰ παντὸς ζώου κατηγορεῖτο. νῦν δὲ ζῶον
μέν ἐστιν ὁ σωκράτης. οὐ μὴν γένος. οὐ γὰρ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται τοῦ ζώου τὸ γένος.
ἐρωτηθέντες γοῦν τί ἐστι ζῶον, οὐχὶ γένος, ἀλλ' οὐσίαν ἔμψυχον λέγομεν τὸ ζῶον εἶναι.
οὐ γὰρ τὸ ὁπωσδήποτε κατηγορούμενον, ὡς καθ' ὑποκειμένου κατηγορεῖται. ἐν γοῦν τῷ σω-
κράτης περιπατεῖ, κατηγορεῖται μὲν τὸ περιπατεῖν, οὐ καθ' ὑποκειμένου δέ. δείκνυσι μὲν
οὖν ὅπερ εἴπομεν, διὰ τῶν ἐπενεχθέντων, καὶ τί ἐστι τὸ καθ' ὑποκειμένου λέγεσθαι. ὅτι τὸ συνωνύ-
μως κατηγορεῖσθαι. καὶ ἐκεῖνο δὲ μάλιστα διδάσκει. ὅτι οὗτινος ἂν καθ' ὑποκειμένου λέγη-
ταί τι, καὶ ἡ κατηγορία εἰς ἣν ἀνάγεται τὸ κατηγορούμενον, λέγεται κατ' αὐτοῦ. εἰ γὰρ τὸ ζῶον καθ'
ὑποκειμένου λέγεται τοῦ ἀνθρώπου, ἀνάγεται δὲ τὸ ζῶον εἰς τὴν οὐσίαν, καὶ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν οὐσίαν ἀνα-
χθήσεται. καὶ διὰ τούτου τοῦ θεωρήματος, τὰ καθ' ἕκαστα καὶ ἀπερίληπτα τῷ λογισμῷ, διὰ
τῶν οἰκείων μεταναβιβασμῶν, εἰς τὰς δέκα κατηγορίας συναιρεῖται. ὅτι γὰρ οὐσία ἐστὶν ὁ
σωκράτης, οὐκ ἔστι γνῶναι σαφῶς, μὴ διὰ πολλῶν τῶν συνωνύμως ἀεὶ τῶν ὑφ' ἑαυτὰ
κατηγορουμένων ὁδεύσαντα, τί ἐστι τῶν καθ' ὑποκειμένου λεγομένων. εἰ γὰρ ἄνθρωπος ὁ σωκράτης, καὶ
τὸ τοῦ ἀνθρώπου συνωνύμως κατηγορούμενον. ὥστε καὶ ζῶον καὶ τὸ τοῦ ζώου συνωνύμως κατη-

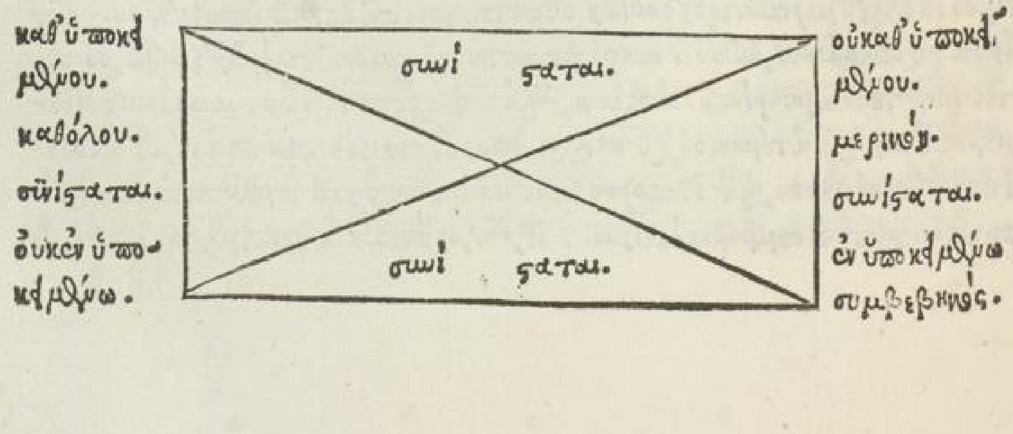

γορούμενον. ὥστε καὶ ἔμψυχον καὶ οὐσία. ἀλλὰ τὸ καθ' ὑποκειμένου λέγεσθαι, ταὐτόν ἐστι τῷ συνωνύμως κατηγορεῖσθαι, ἐπειδὴ καὶ ὁ ὁρισμὸς συνωνύμως κατηγορεῖται τοῦ κεφαλαιώδους. ὁ γὰρ ἄνθρωπος, ζῷον λογικὸν θνητόν ἐστιν. εἰ καὶ ἄλλο καὶ ὁ ὁρισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ὑποκειμένου τοῦ ἀνθρώπου λεγόμενος. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκέτι τὸ καθόλου σημαίνεται ὑπὸ τοῦ καθ' ὑποκειμένου. Ἤδη καὶ τοῦτο ὁ Ἀριστοτέλης οὐχ ἁπλῶς εἴρηκεν, ὅταν κατηγορῆταί τι ὡς καθ' ὑποκειμένου, ἀλλ' ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορῆται ὡς καθ' ὑποκειμένου. τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ ὁριστικοῦ λόγου σημαινόμενα, οὐκ ἔστιν ἕτερα τοῦ ὁριστοῦ. τινὲς δὲ αὐτὸ τοῦτο αἰτιῶνται, τὸ ἕτερον εἰρῆσθαι τὸ καθ' ὑποκειμένου κατηγορούμενον, τοῦ οὗ κατηγορεῖται. κατὰ γὰρ τοῦ ἀνθρώπου κατηγορεῖται τὸ ζῷον ὡς ζῴου. καὶ τὸ χρῶμα τοῦ λευκοῦ ὡς χρώματος. καὶ φησὶν ὁ Πορφύριος, ὅτι διττή ἡ ἐπίνοια τοῦ ζῴου. ἡ μὲν, τοῦ κατατεταγμένου. ἡ δὲ, τοῦ ἀκατατάκτου. κατηγορεῖται οὖν τὸ ἀκατάτακτον τοῦ κατατεταγμένου. καὶ ταύτῃ ἕτερόν ἐστιν. ὁ μέντοι Ἰάμβλιχος, οὐ τὰ γένη φησὶ τῶν ὑποκειμένων κατηγορεῖται, ἀλλ' ἕτερα διὰ ταῦτα. ὅταν γὰρ λέγωμεν Σωκράτην ἄνθρωπον εἶναι, οὐ τὸ γενικὸν αὐτὸν φαμὲν ἄνθρωπον εἶναι, ἀλλὰ μετέχειν τοῦ γενικοῦ. ὥσπερ τὸ λευκὴν εἶναι τὴν ἄμπελον, ταὐτόν ἐστι τῷ λευκοὺς τοὺς βότρυας φέρειν, κατὰ ἀναφορὰν τὴν αὐτὴν τῶν καρπῶν, οὕτως αὐτῆς καλουμένης. περὶ δὲ τούτων ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικὰ ἀκριβῶς διώρισεν Ἀριστοτέλης. νῦν δὲ κοινότερον κέχρηται ταῖς σημασίαις. ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὅταν λέγωμεν τοὺς ὁρισμοὺς ἐκ γενῶν εἶναι καὶ διαφορῶν, οὐ κυρίως ἐνταῦθα τὸ γένος λαμβάνοντες, ἀλλ' ἀντὶ τῆς πτώσεως ἧς δεκτικόν ἐστι τὸ μετέχειν τοῦ γενικοῦ. ἀλλ' ὅτι μὲν καθόλου βούλεται εἶναι τὸ καθ' ὑποκειμένου, ἐδήλωσεν εἰπὼν, τὰ ἄτομα μὴ λέγεσθαι καθ' ὑποκειμένου. ὅτι δὲ συνωνύμως αὐτὸ δεῖ κατηγορεῖσθαι, ἐδήλωσε διὰ τοῦ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὰ κατηγορεῖσθαι. τοῦτο γὰρ ὑπάρχει τοῖς ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορουμένοις. τὸ δέ γε ἐν ὑποκειμένῳ, ἔστι μὲν ἐν τῷ ὑποκειμένῳ. οὐ μέντοι συνωνύμως κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου. οὐ γὰρ λέγεται ἡ ψυχὴ ἐπιστήμη. ὅταν οὖν τὸ αὐτὸ ἐν ὑποκειμένῳ τε ᾖ καὶ καθ' ὑποκειμένου, τουτέστιν ὅταν ᾖ καθόλου συμβεβηκὸς, δύο ὑποκείμενα θεωρητέον. τὸ μὲν, ἐν ᾧ ἐστι. τὸ δὲ, καθ' οὗ λέγεται. καὶ τῷ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ, τὸ ἐστὶν ἀποδέδοται. τῷ δὲ καθ' ὑποκειμένου, τὸ λέγεται. εἴτε γάρ ἐστι τὰ καθόλου, εἴτε ἐπινοίᾳ μόνῃ τὸ εἶναι ἔχει, ἄλλης ἂν εἴη πραγματείας ζητεῖν. ὅτι μέντοι λέγεται κατὰ τοῦ ὑποκειμένου, δῆλον. νῦν δὲ καὶ ὡς οὖσιν Ἀριστοτέλης ἐχρήσατο. καὶ πρόδηλον μὲν ἐκ τῶν εἰρημένων, τί διαφέρει τὰ ἐν ὑποκειμένῳ τῶν καθ' ὑποκειμένου. λεγέσθω δὲ καὶ νῦν, ὅτι ἄλλο τὸ καθόλου ἐστὶ καὶ ἄλλο τὸ ἐν ἑτέροις ἐγγινόμενον. καὶ μέντοι καὶ τῶν μὲν καθ' ὑποκειμένου, καὶ τὸ ὄνομα καὶ ὁ λόγος κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου. τῶν δὲ ἐν ὑποκειμένῳ, ὁ μὲν λόγος οὐδέποτε. τὸ δὲ ὄνομα, πολλάκις κατηγορεῖται. καὶ μέντοι ἑκάτερον αὐτῶν, ποτὲ μὲν συνδυάζεται τῷ ἑτέρῳ. ποτὲ δὲ οὔ. τὸ γὰρ καθ' ὑποκειμένου, ποτὲ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί, ποτὲ δὲ οὔ. καὶ τὸ ἐν ὑποκειμένῳ, ποτὲ μὲν καθ' ὑποκειμένου. ποτὲ δὲ οὔ. καθόλου δὲ, καὶ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη. ἐάν τε ἐπὶ τῶν οὐσιῶν ᾖ, ἐάν τε ἐπὶ τῶν συμβεβηκότων, κυρίως καθ' ὑποκειμένου λεχθήσεται. ἐδήλωσε δὲ τοῦτο, καὶ αὐτὸς εἰπὼν. ὅτι τὰ ἄτομα καὶ ἓν ἀριθμῷ, οὐκ ἔστι καθ' ὑποκειμένου. Ἰστέον δὲ ὅτι καὶ Ἀνδρόνικος καὶ ἄλλοι τινὲς, οὐ μόνον τὰ ἐν τῷ

ἃ ἐστι κατηγορούμενα καθ' ὑποκειμένου κατηγορεῖσθαι φασὶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα. οἷον τὸ μουσικὸν κατὰ ἀριστοξένου. καὶ τὸ ἀθηναῖος κατὰ σωκράτους. καὶ ἴσως ἐκεῖνα ὅσα κατηγοροῦντες τινὸς, ἐκεῖνο εἶναι λέγομεν αὐτὸ ὅπερ κατηγοροῦμεν. βαδίζειν μὲν γὰρ λέγοντες τὸν σωκράτην, οὐ λέγομεν βαδίζειν εἶναι τὸν σωκράτην. ἀθηναῖον δὲ εἶναι λέγομεν καὶ φιλόσοφον. καὶ ὅσα δὴ τούτου κατηγορεῖται λεγόντων ἡμῶν, ταῦτα ἐκεῖνα εἶναι, καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται. εἰ γὰρ ὁ σωκράτης φιλόσοφός ἐστιν, ὁ δὲ φιλόσοφος ἐπιστήμων, ἔσται καὶ ὁ σωκράτης ἐπιστήμων. πάλιν δέ φησιν εἰ τὸ σῶμα λευκὸν, καὶ τὸ λευκὸν χρῶμα, ἔσται καὶ τὸ σῶμα χρῶμα. ἢ τὸ λευκὸν δηλοῖ τήν τε ποιότητα, καὶ τὸ κεχρωσμένον. καὶ τοῦ μὲν σώματος, τὸ κεχρωσμένον κατηγορεῖται. οὐ γάρ ἐστι τὸ σῶμα λευκότης. τῆς δὲ ποιότητος, οὐ τὸ χρῶμα, ἀλλ' ἡ λευκότης. ὥστε οὐ τὸ χρῶμα κατηγορηθήσεται τοῦ σώματος, ἀλλὰ τὸ κεχρωσμένον. » Τῶν ἑτερογενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα τεταγμένων, ἕως τοῦ, καὶ » τοῦ ὑποκειμένου ἔσονται. Ἐν τούτοις δέον εἰπεῖν, τί γένος. καὶ τί εἶδος. καὶ τί διαφορά. καὶ τίνα σχέσιν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα. εἴς τε ἑτερότητα καὶ κοινωνίαν. τὸ τοίνυν γένος λέγεται μὲν πολλαχῶς, ὡς καὶ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ἐδήλωσε καὶ ἐδίδαξεν ὁ πορφύριος. τὸ δὲ νῦν παραληφθὲν, γένος ἐστὶ τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον. εἶδος δὲ, τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον. διαφορὰ δὲ, ἡ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ ὁποῖόν εἶναι κατηγορουμένη. ἀλλὰ τῷ μὲν εἴδει διαφέρει, ὅσα τῷ λόγῳ τῆς οὐσίας ἀλλήλων κεχώρισται. τῷ δὲ ἀριθμῷ διέστηκεν, ὅσα συνδρομῇ συμβεβηκότων τὴν ἰδιότητα τῆς οἰκείας ὑποστάσεως ἀφώρισται. καὶ ἐν μὲν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται, ὅσα ἐν τῷ λόγῳ τῷ τί ἦν εἶναι λέγοντι παρέχει, τὸ οὐσιῶδες καὶ κοινὸν ἐν τῷ πράγματι δηλοῦντα. ἐν δὲ τῷ ὁποῖόν τί ἐστιν, ὅσα τὸ οὐσιῶδες μετὰ τῆς ποιότητος συνείληφε. τὸ γὰρ λογικὸν, οὐχ ἁπλῶς ποιότης ἐστὶν, ἀλλὰ ζωώδης ποιότης. καὶ δεῖ τὰς διαφορὰς οὐσιωδῶς καὶ κατὰ τὸ εἶναι χωρίζειν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ συμβεβηκός. καὶ γὰρ τοῦ ἀνθρώπου τὸ πλευστικόν ἐστιν, οὐκ ἔστιν αὐτοῦ οὐσιώδης διαφορά. δεῖ δὲ τὰς διαφορὰς μέρος τῆς οὐσίας εἶναι. περὶ γὰρ τὴν οὐσίαν τὴν κεχωρισμένην ἰδιότητα ἀφορίζει. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων εἶδος καὶ διαφορὰ, ὡς ὅλον καὶ μέρος. περιέχεται γὰρ ὑπὸ τοῦ ὅλου εἴδους ἡ συστατικὴ τοῦ εἴδους διαφορὰ, ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τὸ λογικόν. ποτὲ δὲ καὶ ἀντὶ ὅλου εἴδους ἡ διαφορὰ λέγεται. ὥσπερ τὸ ἀθάνατον καὶ τὸ θνητὸν, ἀντὶ θεῶν καὶ ἀνθρώπων. τῶν δὲ διαφορῶν αἱ μὲν, γενῶν εἰσιν. αἱ δὲ, εἰδῶν. τοῦ μὲν οὖν γένους, αἱ μὲν συστατικαὶ, ὅσαι κατὰ παντὸς λέγονται. αἱ δὲ διαιρετικαὶ, ὅσαι διῃρημένως μὲν κατὰ τοῦ αὐτοῦ οὐ λέγονται. ὁμοῦ δὲ πᾶσαι. τοῦ δὲ εἴδους εἰσὶν αἱ εἰδοποιοὶ καὶ μόναι ὧν ἑκάστη κατὰ τὸ ἀντιδιῃρημένον πρὸς ἕκαστον τῶν εἰδῶν ἀφορίζεται, ἀλλ' οὐχ ἅμα πᾶσαι. ὥσπερ δὲ εἴδη πλείονα πρὸς ἓν γένος, οὕτω καὶ πολλαὶ διαφοραὶ πρὸς ἓν εἶδος συντελοῦσιν. ὁ δὲ ἑρμῖνος, τὰς συμπληρωτικὰς οὐκ ἀξιοῖ διαφορὰς καλεῖν, ἀλλὰ μόνας τὰς διαιρετικάς. ἀλλὰ πῶς τὰς διαφορὰς κατὰ διαφερόντων τῷ εἴδει λέγομεν. καὶ τὸ εἶδος κατὰ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ. ἰδοὺ γὰρ τινὲς διαφοραὶ καθ' ἑνὸς εἴδους λέγονται, ὡς τὸ κοῦφον κατὰ τοῦ πυρός. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα κοῦφα διὰ τὸ πύριον. καὶ τὸ βαρὺ κατὰ τῆς γῆς. καὶ ὅλως αἱ ἔσχαται διαφοραὶ, καθ' ἕκαστον εἶδος. ὡς ἐπὶ ἀνθρώπου, τὸ νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν. αἵτινες καὶ ἀντιστρέφουσι πρὸς τὸν ὁρισμόν.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ἀλλὰ καὶ εἴδη τινά ἐστι μοναδικά. καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, τὰ μὲν ἀΐδια πάντα, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον. ἐν τοῖς γεννητοῖς δὲ ὡς ἱστοροῦσιν, ὁ φοῖνιξ τὸ ὄρνεον. πῶς οὖν τὸ εἶδος κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ λέγεται. ἢ τοῦτο μὲν καὶ μὴ ἅμα τῶν ἀτόμων ὄντων ἀλλὰ κατὰ διαδοχὴν, πολλῶν κατηγορεῖται φοινίκων. ἐν δὲ τοῖς ἀϊδίοις εἰ μὴ κατὰ πλειόνων λέγεται, οὐδὲ ἔστι τοῦτο εἶδος ὃ νῦν ζητοῦμεν, τὸ ἀκατάτακτον καὶ ἐν πολλοῖς θεωρούμενον, ἀλλὰ τὸ ἐν ὕλῃ κατατεταγμένον μοναδικόν. ἐκεῖνο γὰρ κἂν εἰ πολλὰ εἴη τὰ αὐτά, πᾶσιν ὑπάρχει. καὶ ἔοικε τὸ τοιοῦτον εἶδος μέσον εἶναι τῶν τε ἀτόμων καὶ τῶν κυρίως εἰδῶν. τῷ μὲν μοναδικῷ, τῶν ἀτόμων ὑπερέχον. τῷ δὲ ἐν ὕλῃ γενέσθαι, ὑφειμένον τῶν κυρίως εἰδῶν. τὰς δὲ διαφορὰς ὁ μὲν πορφύριος φησὶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ πλειόνων εἰδῶν λέγεσθαι. οὐ γὰρ ἀεί. ὁ δὲ ἰάμβλιχος καὶ τινὲς διαφορὰς μὴ κατὰ πλειόνων εἰδῶν λέγονται, ἀλλ' οὕτως ἐχούσας φησὶ καὶ αὐτὰς, ὥστε ὅσον ἐφ' ἑαυταῖς κατὰ πλειόνων ἂν ῥηθῆναι. ἰδικωτέρα δέ φησιν ἐστὶ διαφορὰ καὶ τῇ ἐν ὕλῃ φύσει συγγενεστέρα, ἡ καθ' ἓν μόνος εἶδος μεμερισμένη. ἀλλ' ὅμως ἐπεὶ πρὸς οὕτως διακειμένη, δύναμιν ἔχει κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον, πλείοσιν εἴδεσιν ἑαυτὴν ἐνδιδόναι. εἰ δὲ ἄλλη τις συντυχία πράγματος τοῦ τῶν ὑποδεχομένων εἰς πλῆθος διάστασιν οὐκ εἴασε γενέσθαι, οὐδὲν ἐμπόδιόν ἐστι τοῦτο πρὸς τὸν οἰκεῖον τῆς διαφορᾶς λόγον. ἕτερα δὲ γένη ἐστὶ καὶ εἴδη καὶ διαφοραὶ, τὰ ταῖς κατηγορίαις διαφέροντα. ὥστε καθ' ἑκάστην κατηγορίαν καὶ γένη καὶ εἴδη εἶναι καὶ διαφοράς. καὶ ὑπάλληλα δὲ γένη, ὧν τὸ ἕτερον ὑπὸ τὸ ἕτερόν ἐστιν, ὡς ὑπὸ τὸ ζῷον τὸ πτηνόν. οὐχ ὑπάλληλα δὲ, ὧν μηδέτερον ἐστὶν ὑπὸ τὸ ἕτερον, ὡς ζῷον καὶ ἐπιστήμη. ἐπειδὴ γὰρ τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν, τὰ μέν ἐστι γένη μόνον, ὡς μὴ ἔχειν ὑπὲρ ἑαυτὰ γένος ὥσπερ ἡ οὐσία, τὰ δὲ εἴδη μόνον, ὡς μὴ ἔχειν μεθ' ἑαυτὰ εἶδος, ὥσπερ ὁ ἀετός. τὰ δὲ μεταξὺ τούτων, οἷον ζῷον καὶ ὄρνεον. ἃ καὶ εἴδη καὶ γένη ἐστίν. εἴδη μὲν, ὡς πρὸς τὰ πρὸ ἑαυτῶν. γένη δὲ, ὡς πρὸς τὰ μετ' αὐτά. τὸ γὰρ ὄρνεον, εἶδος μέν ἐστι τοῦ ζῴου. γένος δὲ τοῦ ἀετοῦ. ὑπάλληλα δὲ λέγεται οὐχ ὅτι ἑκάτερον ὑπὸ τὸ ἕτερόν ἐστιν. ἐπεὶ οὕτω γε, καὶ γένος ἔσται καὶ εἶδος τὸ αὐτὸ τοῦ αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι τὸ ἕτερον μόνον ὑπὸ τὸ ἕτερον. ὅταν δὲ μηδέτερον ὑπὸ τὸ ἕτερον ᾖ, τότε οὐκ ἔστιν ὑπάλληλα. ὡς ζῷον καὶ ἐπιστήμη. ἑκάτερον μὲν γὰρ, γένος ἐστίν. οὔτε δὲ ἡ ἐπιστήμη τοῦ ζῴου εἶδός ἐστιν, οὔτε τὸ ζῷον τῆς ἐπιστήμης. ὄντων οὖν ἑτέρων γενῶν καὶ τῶν μεταξὺ, τοῦ, τε ἀνωτάτω γένους καὶ τοῦ κατωτάτω εἴδους. καὶ μέχρι τῶν ἀνωτάτω τῶν κατὰ τὰς κατηγορίας, ὅταν λέγῃ τῶν ἑτέρων γενῶν, καὶ τὰ ἀνωτάτω ληπτέον, ὡς ὄντα ἕτερα γένη. καὶ τὰ μεταξὺ ὄντα μὴ ὑπάλληλα ᾖ, ὡς ζῷον καὶ ἐπιστήμη. καὶ γὰρ τὸ ζῷον, μετὰ τὴν οὐσίαν τέτακται. καὶ ἡ ἐπιστήμη μετὰ τὴν ποιότητα. τῶν οὖν ἑτέρων καὶ μὴ ὑπάλληλα γενῶν, ἑτέρας εἶναι διαφορὰς φησὶ καὶ τὰς διαιρετικὰς, καὶ τὰς συστατικάς. ζῴου γὰρ διαφοραὶ διαιρετικαὶ, τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον. καὶ πτηνὸν καὶ πεζόν. συστατικαὶ δὲ, τὸ αἰσθητικόν. τῆς δὲ ἐπιστήμης, οὐκ εἰσὶν αὗται διαφοραί. τῶν δὲ ὑπάλληλα, αἱ μὲν τῶν ἀνωτέρω, πάντως εἰσὶ συστατικαὶ καὶ τῶν κατωτέρω. συνωνύμως γὰρ κατηγορεῖται. τῶν δὲ τοῦ ἀνωτέρω διαιρετικῶν, τινὲς μὲν συστατικαί εἰσι τῶν κατωτέρω, ὡς τοῦ ζῴου τὸ πτηνὸν συνίστησι τὸ ὄρνεον. οὐκέτι μέντοι καὶ τὸ πεζόν. εἰσὶ δὲ τινὲς αἳ αὐταὶ διαιρετικαὶ καὶ συστατικαὶ

ἀμφοῖν. τῶν γὰρ ζώων τὰ μέν ἐστι ποηφάγα. τὰ δὲ, σπερμοφάγα. τὰ δὲ, σαρκοφάγα. καὶ τῶν ὀρνέων δὲ, αἱ αὐταὶ ἂν εἶεν διαφοραί. ἑτέρας δὲ οὐχ ἁπλῶς εἶπε τὰς διαφορὰς, ἀλλὰ τῷ εἴδει ἑτέρας. ἐπειδὴ πολλάκις καὶ τῶν ἑτέρων γενῶν, οἷον ζώου καὶ σκεύους, αἱ αὐταὶ δοκοῦσι διαφοραί. καὶ γὰρ τῶν ζώων τὰ μὲν, ἐστὶν ὑπόποδα. τὰ δὲ, ἄποδα. καὶ τῶν σκευῶν ὁμοίως. ὑπόποδα μὲν, κλίνη. τράπεζα. τρίπους. καὶ τὰ τοιαῦτα. ἄποδα δὲ, τὰ πολλά. ἀλλ᾽ οὐκέτι τῷ εἴδει αἱ αὐταὶ διαφοραί εἰσιν, ἀλλὰ κατὰ ὁμωνυμίαν. οὐ γὰρ ταυτόν ἐστι τῷ εἴδει ζώου πούς, καὶ κλίνης. κατὰ μεταφορὰν γὰρ τὸ ἕτερον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου λέγεται, τῷ ὀνόματι μόνον, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ τῷ πράγματι κοινωνούντων. χρὴ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι τῶν ἑτέρων γενῶν, ἀλλ᾽ οὐ τῶν ἑτερογενῶν δεῖ ὑπαναγινώσκειν. ἑρμῖνος δὲ, ἑτέρας τῷ εἴδει βούλεται εἶναι τὰς διαφορὰς, τῶν μὴ ὑπ᾽ ἄλληλα γενῶν, ἀλλ᾽ ἑτέρων. διότι φησὶν, ἔστι τινὰ γένη, οὐχ ὑπ᾽ ἄλληλα μὲν, ἄμφω δὲ ὑπὸ ἓν ἀναγόμενα. ὡς τὸ πτηνὸν καὶ τὸ πεζὸν, ἄμφω ὑπὸ τὸ ζῶον. καὶ τούτων εἰσί τινες αἱ αὐταὶ διαφοραί. καὶ γὰρ τοῦ πτηνοῦ, τὸ μὲν, δίπουν ἐστί. τὸ δὲ, τετράπουν. ὡς γρὺψ ἱστορεῖται, καὶ σφίγξ. καὶ τοῦ πεζοῦ ὁμοίως. ἀλλ᾽ οὐχὶ τῷ εἴδει αἱ αὐταί εἰσιν αὗται διαφοραὶ, ἀλλὰ γένει. ζώου γάρ εἰσι πρώτως διαφοραί. διὰ τοῦτό φησι τῶν μὴ ὑπ᾽ ἄλληλα. οὐχ ἁπλῶς ἑτέρας, ἀλλὰ τῷ εἴδει ἑτέρας εἶπε τὰς διαφορὰς. καὶ γὰρ αὗται τῶν μὴ ὑπ᾽ ἄλληλα οὖσαι, κἂν αἱ αὐταὶ δοκῶσιν, ἀλλ᾽ οὐ τῷ εἴδει εἰσὶν αἱ αὐταὶ, ἀλλὰ τῷ γένει. ὁ μέντοι ἀριστοτέλης ἕτερα γένη καὶ μὴ ὑπ᾽ ἄλληλα τίθεται, οὐ μόνον ὧν μὴ ἔστι θάτερον ὑπὸ τὸ ἕτερον, ἀλλὰ καὶ ὅσα μὴ ἄμφω ὑφ᾽ ἓν ἀνάγεται. ταῦτα γὰρ τὰ ἕτερα γένη, ὅσα μηδὲν ἔχει κοινὸν γένος. ὥσπερ καὶ ἑτεροειδῆ, τὰ μὴ ἔχοντα κοινὸν εἶδος. ὡς δῆλον ἐκ τῶν παραδειγμάτων, οὐχ εἴα τῆς τοιαύτης ἀπολογίας. καὶ γὰρ εἰ ὁμογενῆ ἐστιν ὧν τὸ αὐτὸ γένος, ἑτερογενῆ ἂν εἴη, ὧν ἕτερα τὰ γένη ἐστίν. ὁ μέντοι πορφύριος, τῶν ἑτέρων γενῶν ἑτέρας τῷ εἴδει τὰς διαφορὰς εἰρῆσθαι φησί. διότι τῶν ὑπὸ τὰ ἕτερα γένη εἰδῶν, ἕτεραί εἰσιν αἱ διαφοραί. ἕτερα γὰρ γένη, ζῷον καὶ ἐπιστήμη. καὶ τοῦ μὲν ζώου, εἶδός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος. τῆς δὲ ἐπιστήμης, ἡ μουσική. καὶ εἰσὶν ἕτεραι τούτων αἱ διαφοραί. ὥστε εἴη ἂν λέγων, ὅτι τῶν ἑτέρων γενῶν καὶ μὴ ὑπ᾽ ἄλληλα τεταγμένων, αἱ κατὰ τὰ εἴδη διαφοραὶ, ἕτεραι. κάλλιον δὲ ἴσως τὰς εἰδοποιοὺς ἀκούειν, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ πορφύριος προϊὼν ἀξιοῖ. οἱ δὲ περὶ τὸν νικόστρατον, ματαιολογίαν ἐγκαλοῦσιν ἐν τούτοις. τίς γάρ φησιν ἀγνοήσει, ὅτι ἐπιστήμη ἐπιστήμης, οὐκ ἄν ποτε τῷ δίπους διοίσειεν εἶναι, ἢ τετράπους. ὥσπερ τὸ ζῶον. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κἂν τοῦτο σαφές ἐστιν, οὐκέτι καὶ ἐκεῖνο ὁμοίως δῆλον. ὅτι τῶν ὑπ᾽ ἄλληλα, οὐδὲν κωλύει τὰς αὐτὰς εἶναι διαφοράς. ἔδει δὲ περὶ ἀμφοῖν ἅμα τῶν ἀντικειμένων εἰπεῖν. ἔπειτα ὁρᾷς ὅτι οἱ περὶ τὸν ἑρμῖνον τὰ ἕτερα καὶ μὴ ὑπ᾽ ἄλληλα οὐ καλῶς ἐξελέξαντο, νομίσαντες καὶ μὴ ὑπ᾽ ἄλληλα ὄντα, δυνατὸν εἶναι ὑφ᾽ ἓν ἀνάγεσθαι γένος. οὕτως οὐκ ἦν πρόχειρος ὁ λόγος, κἂν τὰ παραδείγματα καλῶς ληφθέντα σαφῆ τὸν λόγον ποιῇ. αἰτιῶνται δὲ καὶ ἐν τοῖς ὑπ᾽ ἄλληλα γένεσιν. ὅσαι τοῦ κατηγορουμένου φησὶ διαφοραί, τοσαῦται καὶ τοῦ ὑποκειμένου ἔσονται. ὄντων γὰρ ὑπ᾽ ἀλλήλων, τοῦ ζώου καὶ τοῦ λογικοῦ ζώου, ἐπειδὴ τοῦ ζώου διαφοραί εἰσι τό, τε λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον, πῶς οἷόν τε τοῦ λογικοῦ ζώου, τὸ μὲν, εἶναι λογικόν. τὸ δὲ, ἄλογον. ἀλλ᾽ ὁ μὲν βοηθὸς ἐν δὲ τῇ ἀπορίᾳ, μετα-

γραφὴν ἠξίου τὴν λέξιν οὕτως. ὥστε ὅσαι τοῦ ὑποκειμένου διαφοραί, τοσαῦται καὶ τοῦ κατηγορουμένου ἔσονται. αἱ γὰρ τοῦ μερικωτέρου διαφοραί, καὶ τοῦ ὁλικωτέρου ἔσονται, ἅτε τὸ μερικώτερον τοῦ ὁλικωτέρου περιέχοντος. ἢ καὶ μὴ ὁμοίως καθόλου ἀκούει τοῦ κατηγορουμένου, ὡς ἀκούει τοῦ ὑποκειμένου λέγοντος. τὸ γὰρ λογικὸν ἀνθρώπου μὲν παντὸς κατηγορεῖται. ζώου δέ, οὐκέτι παντός. ἀλλὰ τῶν ζώων τὰ μὲν ἔστι, λογικά. τὰ δέ, ἄλογα. εἰ δὲ μένει φησὶν ἡ αὐτὴ γραφή, προσεκτέον τῷ οὐδὲν κωλύει τὰς αὐτὰς εἶναι διαφοράς. συμπίπτει γάρ ποτε τοῦτο. τὸ γὰρ θνητόν, καὶ τοῦ ζώου διαφορά ἐστι, καὶ τοῦ ἀνθρώπου. καὶ χάρις τῷ βοηθῷ τὴν ἀρχὴν τῆς λύσεως ὑποδεῖξαντι. ἐπειδὴ γὰρ τοῦ ζώου αἱ μέν, εἰσὶ διαιρετικαὶ διαφοραί, ὡς τοῦ ζώου τὸ μέν, λογικόν. τὸ δέ, ἄλογον. καὶ θνητὸν καὶ ἀθάνατον. αἱ δέ, συστατικαί, ὡς τοῦ ζώου τό, τε αἰσθητικόν, καὶ τὸ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ κινητόν. αἱ μὲν γὰρ διαιρετικαὶ τοῦ κατηγορουμένου διαφοραί, οὐ πᾶσαι τῷ ὑποκειμένῳ ὑπάρχουσιν. οὐ γὰρ δὴ καὶ αἱ ἀντικείμεναι. εἰ γὰρ τὸ λογικὸν ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ, οὐ δήπου καὶ τὸ ἄλογον. αἱ μέντοι συστατικαὶ τοῦ κατηγορουμένου διαφοραί, καὶ τῷ ὑποκειμένῳ πᾶσαι ὑπάρχουσι. τὸ γὰρ αἰσθητικὸν καὶ τὸ ἔνδοθεν κινούμενον, καὶ ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις ὑπάρχει. τοῦτο οὖν οὐδὲν κωλύει εἴρηται, διὰ τὸ μὴ πάσας ὑπάρχειν, ἀλλὰ τὰς συστατικάς. καὶ τῶν διαιρετικῶν τὰς οἰκείας τῷ μερικωτέρῳ. ὡς τὸ λογικὸν καὶ τὸ θνητόν, διαιρετικὰ ὄντα τοῦ ζώου, τῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει. οὐ μὴν καὶ τὰ ἀντικείμενα αὐταῖς. εἰσὶ δὲ διαιρετικαὶ ἀμφοῖν διαφοραί, αἱ αὐταὶ τῶν ὑπάλληλα γενῶν, ὡς εἴρηται πρότερον. καὶ γὰρ τοῦ ζώου τὸ μέν ἐστι, ποηφάγον. τὸ δέ, σπερμοφάγον. τὸ δέ, σαρκοφάγον. καὶ τοῦ ὀρνέου ὑπὸ τὸ ζῶον ὄντος, αἱ αὐταὶ διαφοραί εἰσιν. ὁ μέντοι ἀριστοτέλης αἰτίαν εἰπὼν τοῦ τὰς αὐτὰς διαφορὰς εἶναι, τῷ τὰ ἐπάνω τῶν ὑπ᾽ αὐτὰ γενῶν κατηγορεῖσθαι, ἔοικε τάς, τε συστατικὰς τῶν ἀνωτέρω διαφορὰς τὰς αὐτὰς λέγειν, καὶ τῶν κατωτέρω. καὶ τῶν διαιρετικῶν ὡς εἴπομεν τὰς οἰκείας. ἐπιστῆσαι δὲ ἄξιον. ὅτι, ὅταν μὲν λέγῃ τῶν ὑπάλληλα γενῶν μηδὲν κωλύειν τὰς αὐτὰς εἶναι διαφοράς, ὡς περὶ ἐνίων ἀποφαίνεται. καὶ οὐχ ἁπλῶς περὶ πασῶν. ὅταν δὲ προσδιορίζηται τὰ ἐπάνω τῶν ὑπ᾽ αὐτὰ κατηγορεῖσθαι, καὶ ὅσαι τοῦ κατηγορουμένου διαφοραί εἰσι, τοσαύτας εἶναι δεῖ καὶ τοῦ ὑποκειμένου, ὡς περὶ πασῶν καθόλου ἀποφαίνεται, μηδεμίαν αὐτῶν ὑπεξαιρούμενος. αὐτὸς δὲ τὴν ἀπορίαν ἔλυσε ταύτην ὡς εἴπομεν. εἰ γὰρ διότι τὰ ἐπάνω τῶν ὑποκάτω κατηγορεῖται, διὰ τοῦτο ὅσαι τοῦ κατηγορουμένου διαφοραί εἰσι, καὶ τοῦ ὑποκειμένου ἔσονται. δῆλον ὅτι, οὐ πᾶσαι αἱ τοῦ ἐπάνω ἔσονται τοῦ ὑποκάτω, ἀλλ᾽ αἱ συστατικαὶ μάλιστα, καὶ τῶν διαιρετικῶν τινές. καλεῖ δὲ ὁ ἰάμβλιχος τὰς μὲν συστατικὰς τοῦ γένους, γενικάς. τὰς δὲ διαιρετικάς, εἰδικάς. ὥστε εἰ μηδαμῶς αἱ αὐταὶ εἶεν διαφοραὶ τινῶν γενῶν, μηδὲ τὰ αὐτὰ εἴδη, δῆλον ὅτι ἕτερά ἐστιν ἐκεῖνα τὰ γένη ἀλλήλων καὶ οὐχ ὑπάλληλα. ἐὰν οὖν τῶν δέκα κατηγοριῶν ἕτεραι δειχθῶσι διαφοραί, καὶ ἕτερα τὰ εἴδη ἐκ τῆς ἑκάστου διαιρέσεως, δῆλον ὅτι ἕτερα γένη ἐστὶ καὶ οὐχ ὑπάλληλα. χρήσιμος οὖν ἡ τοῦ θεωρήματος τούτου προδιάρθρωσις, πρὸς τὸν περὶ τῶν κατηγοριῶν λόγον. δηλοῦσι δὲ καὶ αἱ πρὸς τὰς κατηγορίας ἐνστάσεις, ἃς φέρειν εἰώθασιν, ὅτι τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος διεῖλεν, ὡς τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν,

ὑπὸ τὸ κινεῖσθαι ὄντα. ἢ ὅτι παρελείφθη τινὰ γένη, ὡς τὸ νοητὸν γένος. καὶ μὴν ἔτι, εἰ μηδὲν κοινὸν ἔχοντα φαίνεται τὰ γένη ταῦτα πρὸς ἄλληλα, δῆλον ὅτι οὔτε τὸ ὄν, οὔτε τὸ ἕν, οὔτε τὸ τί, ὡς γένος κατηγορεῖται κατὰ τῶν δέκα γενῶν. εἴγε πάντα πάντῃ παραλλάττει ταῦτα, καὶ μηδὲν ἔχει κοινὸν πρὸς ἄλληλα. Τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον, ἕως τοῦ, οἷον, ἄνθρωπος. λευκόν. τρέχει. νικᾷ.

Ταῦτα ἕπεται μὲν καὶ τῇ πρότερον παραδοθείσῃ διαιρέσει. ἐν ᾗ, εἰς τὰ κατὰ συμπλοκὴν καὶ ἄνευ συμπλοκῆς διῄρηται τὰ λεγόμενα. μετὰ γὰρ τὸ διελέσθαι τὰ σύνθετα καὶ ἁπλᾶ μόρια τῆς λέξεως, εἴπερ διδάσκειν εἰς πόσα καὶ τίνα γένη τὰ ἁπλᾶ ἀναφέρεται. κατ᾿ ἄλλον δὲ τρόπον ἀκολουθεῖ ταῦτα τῇ προσεχῶς εἰς ἐλάχιστα γενομένῃ τῶν ὄντων διαιρέσει. μετὰ γὰρ τὸ εἰς ἐλάχιστα τμηθῆναι ὧν οὐκ ἦν ἐλάττω λαβεῖν, ἔδει τὸ εἰς τὰ πλεῖστα παραθεῖναι. ὧν οὐκ ἦν ἔτι πλείονα διελεῖν. ἐπὶ μὲν οὖν ἐκείνοις. προηγεῖται δὲ τῶν ἐκτεθησομένων. διότι τὴν ἐν τύποις γνῶσιν, ἀεὶ δεῖ τῆς ἀκριβοῦς προσλαμβάνεσθαι. καὶ τὴν ἐν κεφαλαίοις προσειλημμένην, τῆς κατὰ διέξοδον παραδιδομένης. ὁ γὰρ ὁλοσχερῆ τὴν ἔννοιαν προλαβών, ῥᾷον κατακολουθήσει ταῖς κατὰ διέξοδον ἀνελίξεσι. διχῶς δὲ τῆς σημασίας αὐτῶν τῶν ἄνευ συμπλοκῆς γινομένης, ἢ κατὰ τὴν ὀνομασίαν μόνην, ὅταν οὐσίαν λέγωμεν. ἢ ἀπὸ τῶν ὑποδειγμάτων, ὅταν λέγωμεν, οἷον, ἄνθρωπος. ἢ ἵππος. τοῦτο γὰρ τὴν ὡς ἐν τύποις καὶ δι᾿ αἰσθήσεως φαινομένην ὑπογραφὴν δηλοῖ. καὶ γίνου κατὰ τὰς προχείρους ἐννοίας καὶ μηδέπω τεχνικάς, σπευδούσας δὲ ἤδη πρὸς τὴν ἀκριβῆ τελειότητα. ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἐνταῦθα μὲν διὰ τοῦ ὀνόματος καὶ ὑποδειγμάτων ἐδήλωσε τὰ γένη λέγων. ἔστι δὲ οὐσία μὲν ὡς τύπῳ εἰπεῖν, οἷον, ἄνθρωπος. ἵππος. ποσὸν δέ, οἷον δίπηχυ τρίπηχυ. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. ἐν δὲ τοῖς περὶ ἑκάστου λόγοις, καὶ τὴν ἔννοιαν τὴν περὶ αὐτῶν ἀνεγείρειν πειρᾶται. ὁ δὲ Ἀρχύτας, καὶ ἐν τῇ πρώτῃ εὐθὺς διδασκαλίᾳ εἰπὼν τὸ ὄνομα καὶ τὸ ὑπόδειγμα, προσθεὶς ἐφ᾿ ἑκάστου, ἐπήγαγε καὶ τὴν κατὰ ἔννοιαν ἰδιότητα. ὥσπερ ἐπὶ τῆς οὐσίας τὸ ὄνομα εἰπὼν καὶ τὸ ὑπόδειγμα, προσέθηκεν ἁπλῶς πάντα ὅσα καθ᾿ ἑαυτὰ ὑφέστηκεν. ἡ γὰρ πρώτη ἔννοια τῆς οὐσίας οὕτως προσπίπτει, ὡς καθ᾿ ἑαυτὴν οὔσης, πάλιν τῆς ποιότητος τὸ ὄνομα καὶ τὰ ὑποδείγματα ἐκθέμενος. καὶ ταῦτα διττά. τὰ μέν, περὶ ψυχήν. τὰ δὲ περὶ σῶμα, οὐ παραλείπει τὴν κατὰ ἔννοιαν ἰδιότητα λέγων ἁπλῶς, ὅσα συνυπάρχει τισί. μετὰ γὰρ τῆς ποιότητος, αὕτη ἡ ἔννοια ἡμῖν συμπροσπίπτει, ὡς συνυπαρχούσης τῆς ποιότητος, καὶ τελειούσης τὴν οὐσίαν. τῆς δὲ ποσότητος κατὰ πάντα τὰ γένη τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ὑποδείγματα ποιησάμενος. οἷον, κατὰ τὸ πηλίκον. κατὰ τὸ [illegible]. κατὰ τὸ διωρισμένον. προσέθηκε δὲ τὴν πρόχειρον ἔννοιαν, εἰπών, ὅσα περὶ ἀριθμὸν ἢ κατὰ ἀριθμόν τι σημαίνει. τοῦ δὲ πρός τι, τὸ ἁπλῶς πρὸς ἄλληλα λέγεσθαι. καὶ ἄνευ ἀλλήλων μὴ πεφυκέναι σημαίνεσθαι. τοῦ δὲ ποιεῖν, τὸ ἁπλῶς ἐνέργειαν περί τι σημαίνειν γινομένην. τοῦ δὲ πάσχειν, τὸ ἁπλῶς ὑπό τινος ἕτερον πεφυκέναι μεταβάλλειν. τοῦ δὲ ἔχειν, τὸ ἁπλῶς τὰ μὴ συνυπάρχοντα μὴ δὲ συμπεφυκότα. Ἐοικότητα δὲ ἔχοντα τοῦ κεῖσθαι, τὸ ἁπλῶς σώματος πὼς ἔχοντος σχηματισμὸν σημαίνει. τοῦ δὲ ποῦ, τὸ ἁπλῶς τόπον ἀφορίζει. τοῦ ποτὲ δέ, τὸ ἁπλῶς χρόνον σημαίνει. δῆλον οὖν ὅτι οὐ τὴν κατὰ τὰς αἰσθήσεις μόνην οὕτως

παράδειξιν ἐποιήσατο, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ τὰς ἐννοίας ὑπογραφήν. ἀλλὰ τὴν τομὴν ταύτην τῶν ὄντων
εἰς τὰ γενικὰ γένη γενομένην, τί φήσομεν. ἆρα διαίρεσιν; καὶ πῶς ἂν εἴη διαίρεσις,
ἣ μήτε ὡς γένος εἰς εἴδη διαιρεῖται, μήτε ὡς ὅλον εἰς μέρη. οὔτε γάρ ἐστι τι κοινὸν τῶν
δέκα κατηγοριῶν. ὁποῖον τὸ ὂν οἴονταί τινες, ἢ τὸ τί. εἴπερ μὴ συνωνύμως πάντων κατηγο-
ρεῖται. γένους δὲ μὴ ὄντος, οὐδὲ διαφορὰς εἶναι δυνατόν, καθ' ἃς τὸ γένος διαιρε-
θήσεται. ἀλλ' οὐδὲ ὅλως εἰς μέρη διαιρεῖται. οὐ γάρ ἐστι τι κοινὸν σύγκριμα, ὃ τὸν ὁρισμὸν
τοῦτον ὑπομένον. καὶ ὅλως οὔτε ὡς ὁμοιομερῆ εἴη ἄν τινος μέρη ἀνόμοια ὄντα, οὔτε ὡς
ἀνομοιομερῆ. εἴτε γὰρ τὸ ὄν τις, τὸ ὅλον φησίν, εἴτε τὸ τί, ὁμοίως ἕκαστον ὂν καὶ τί λέγεται.
καίτοι τοῖς ἀνομοιομερέσιν, οὐχ ὑπάρχει τὸ τὰ μέρη καλεῖσθαι τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι.
ἆρ' οὖν τοῖς τῆς στρατιᾶς ἔοικεν ἡ διαίρεσις, τοῖς κατὰ λόχους συντεταγμένοις. ὥστε ὥσπερ
λόχου λοχαγόν, οὕτως τὴν μὲν οὐσίαν ἐξηγεῖσθαι τῶν ὁμοταγῶν. τῶν δὲ ἄλλων ἑκάστην τοῦ καθ'
ἑαυτὴν πλήθους. ἀλλὰ τοῦτο τὴν συνέχειαν καὶ ἀλλήλων χρείαν ἀναιρεῖ τῆς διακοσμήσεως.
εἴπερ μηδεμίαν κοινότητα τῶν πρώτων γενῶν ἀπολείπομεν. βέλτιον οὖν τὰς μὲν δια-
φορὰς τῶν γενῶν ἀφορίζεσθαι, κατὰ τὰς πρώτας ἰδιότητας. καθόσον δὲ περὶ τὴν οὐσίαν
ἐστὶ τὰ συμβεβηκότα, καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ὑφίσταται καὶ συντέτακται πρὸς αὐτήν, κατὰ τοσοῦ-
τον ἀφομοιωτέον αὐτὰ τοῖς ἀφ' ἑνὸς καὶ περὶ ἓν συντεταγμένοις. ταῦτα μὲν ὁ ἰάμβλι-
χος ἀξιοῖ. ὁ δὲ ἑρμῖνος, ἀπαρίθμησις οὖν ἐστι φησί. καὶ οὔτε διαίρεσις, οὔτε μερισμός.
οὐδὲν γὰρ ὅλον ἐπ' αὐτῶν οὔτε ὡς γένος, οὔτε ἄλλον τρόπον ὅλον. ἀλλὰ πρὸς μὲν τὰ τοῦ
θείου ἰαμβλίχου, ἐκ τῶν αὐτοῦ ῥητέον, ὅτι τὸ ἀφ' ἑνός, οὐκ ἀπὸ τῆς οὐσίας ληπτέον.
οὕτως γὰρ οὐ τῶν δέκα τὴν ἀπαρίθμησιν, ἀλλὰ τὴν τῶν ἐννέα ποιησόμεθα. μᾶλλον δὲ ἀπὸ τοῦ
ὄντος. ὅπερ ἐνταῦθα μὲν πολλαχῶς λεγόμενον, εἰς τὰς δέκα κατηγορίας ἀριστοτέλης
διαιρεῖσθαι βούλεται. καὶ εἰκότως. ἐπειδὴ περὶ λέξεως σημαντικῆς ἐν τούτοις ὁ σκοπός. ἐν
δὲ τῇ μετὰ τὰ φυσικά, ὡς ἀφ' ἑνὸς τοῦ ὄντος τὰ δέκα ἐν τάξει προάγεσθαι φησί. πρώτην
ἐχούσης τάξιν τῆς οὐσίας. καὶ περὶ αὐτὴν τῶν ἄλλων συντεταγμένων. ὁ δὲ ἑρμῖνος, ἀμφι-
βάλλοντι ἔοικεν, εἰ τοσαῦτα ἐστὶ τὰ γένη. γράφει δὲ οὕτως. διὸ εἰ μὲν μόνων τῶν λεχθη-
σομένων εἰσὶν αἱ σημασίαι, τοσαῦτα ἂν εἴη τὰ πρῶτα γένη. τοσαῦται δὲ καὶ αἱ κατηγο-
ρίαι. εἰ δὲ καὶ ἄλλα παρ' αὐτά, οὐδὲ ὁ λόγος ἐκεῖνα δηλωθήσεται. καίτοι τοῦ ἀριστοτέλους
πανταχοῦ τῷ πλήθει τούτῳ χρωμένου τῶν γενῶν, καὶ οὔτε προστιθέντος, οὔτε ἀφαι-
ροῦντος, ἀλλ' εἰλικρινοῦντος ἀεὶ τὴν εἰς δέκα διαίρεσιν. ὥσπερ καὶ εἰς τέσσαρα τὴν τούτων συναί-
ρεσιν ἐποιήσατο. ἄλλοι δὲ πολλοὶ πρὸς αὐτὴν ἀμφισβήτησαν, αὐτόθεν κατηγοροῦν-
τες τῆς εἰς τοσοῦτον πλῆθος διαιρέσεως. ὥσπερ ἀθηνόδωρος ἐν τῷ πρὸς τὰς ἀρι-
στοτέλους μὲν κατηγορίας ἐπιγεγραμμένῳ βιβλίῳ. μόνην δὲ τὴν εἰς τοσοῦτον πλῆ-
θος διαίρεσιν ἐξετάζοντι. καὶ κορνοῦτος δὲ ἐν οἷς πρὸς ἀθηνόδωρον καὶ ἀριστοτέ-
λην ἐπέγραψε. καὶ οἱ περὶ τὸν λούκιον δὲ καὶ τὸν νικόστρατον ὥσπερ πρὸς τὰ ἄλλα
πάντα σχεδόν, οὕτω καὶ πρὸς τὴν διαίρεσιν ἀντειρήκασι. ληπτέον δὲ ἐν ὅροις ὡρι-
σμένοις τὰς ἀντιλογίας, εἰ χρὴ διαστειλαμένους αὐτάς. καὶ γὰρ οἱ μέν, ὡς πλεονάζου-
σαν αἰτιῶνται τὴν διαίρεσιν. ἄλλοι δέ, ὡς ἐλλιπῆ καταμέμφονται. τρίτοι δέ εἰσιν,
οἱ ἄλλα ἀντὶ τῶν ἄλλων εἰσηχθαι γένη νομίζοντες. γεγόνασι δέ τινες καὶ πλείονα ἄλλα εἰ-

καλοῦντες. οἱ μὲν, ἐλλείπειν ἅμα καὶ πλεονασμόν. οἱ δὲ, πρὸς τούτοις καὶ ἐναλλαξιν τῶν γενῶν. λεγέσθωσαν δὲ ἐφ' ἑκάστου γένους ἀπορίαι τινές. καὶ πρὸς αὐτὰς λύσεις. δι' ὧν τὸν τύπον τῆς ἀντιλογίας ἔστι καταμαθεῖν. ἵνα μὴ πρὸς πάσας τιθέντες μηκύνωμεν. λέγουσι τοίνυν οἱ πλεονασμὸν ἐγκαλοῦντες, ὡς οὐ καλῶς τῷ ποιεῖν τὸ πάσχειν ἀντέταξεν. ἔχειν γὰρ ἀμφοῖν ἐν κοινὸν γένος ἀφορίσασθαι τὸ κινεῖσθαι. πρὸς οὓς ἐκ-τέον, ὅτι τὸ ποιοῦν, καθὸ ποιεῖ οὐ κινεῖται. ἀλλὰ κινεῖσθαι ποιεῖ, ἀκίνητον ὂν αὐτό. ἔνια δὲ τῶν ποιούντων ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, κατὰ συμβεβηκὸς κινεῖται, διὰ τὸ συνδραμεῖν εἰς ταυτὸ τὰς δύο ἀρχάς. τήν τε τοῦ ποιεῖν, καὶ τὴν τοῦ πάσχειν. ἄλλως τε ἔχειν περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν ἀπορεῖν, πῶς οὐχ ὑπὸ τὰ πρός τι ἀνάγεται. τὸ γὰρ ποιοῦν, εἰς πά-σχον ποιεῖ. καὶ τὸ πάσχον ὑπὸ ποιοῦντος πάσχει. ἢ κατὰ μὲν τὴν συνάρτησιν ταύτην, ὑπὸ τὸ πρός τι ἀναχωρήσει. κατὰ μέντοι τὴν ἐνέργειαν καὶ τὸ πάθος ἄλλην ἔχοντα φύσιν, ἄλλα ποιεῖ γένη. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων πρός τι, οἷον πατρὸς καὶ υἱοῦ. τὰ αὐτὰ ὡς μὲν καθ' αὑτὰ ὑ-φεστῶτα, ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνάγεται. κατὰ δὲ τὴν σχέσιν, ὑπὸ τὰ πρός τι. ἀλλὰ πῶς τὸ κεῖσθαι οὐκ ἔστι πάσχειν. πῶς δὲ τὸ ἔχειν οὐκ ἔστι ποιεῖν. ἢ τὸ κεῖσθαι μὲν, οὐδὲν μᾶλλον πάθος ἐστὶν ἢ ἐνέργεια. κεῖσθαι γάρ ἐστι τὸ καθῆσθαι. τὸ ἑστάναι. λαμβάνεται δὲ ἐν τῇ κατηγορίᾳ οὐ κατὰ τὸ πάσχειν ἢ ποιεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐν ἄλλῳ ἵδρυσιν. οὕτως δὲ καὶ τὸ ἔχειν, οὐ κατὰ τὸ ποιεῖν. οὐδὲν γὰρ ἧττον πάσχειν ἐστὶ, τὸ ὡπλίσθαι, ἢ ὑποδεδέσθαι. ἀλλὰ κατὰ τὸ περικεῖσθαι. ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλον τρόπον αἰτιῶνται τὴν περὶ ποσότητα. οἱ γὰρ περὶ Ξενοκράτην καὶ Ἀνδρόνικον, πάντα τῷ καθ' αὑτὸ καὶ τῷ πρός τι περιλαμβάνειν δοκοῦσιν. ὥστε περιττὸν εἶναι κατ' αὐτούς, τοσοῦτον τῶν γενῶν πλῆθος. ἄλλοι δὲ εἰς οὐσίαν καὶ συμβεβηκὸς διατέμνουσι. καὶ οὗτοι δὲ ταὐτόν πως δοκοῦσι τοῖς προτέροις λέγειν, τοῖς τὰ συμβεβηκότα πρός τι λέγουσιν ὡς ἄλλων ἀεὶ ὄντων. καὶ τὴν οὐσίαν καθ' αὑτό. ῥητέον οὖν κοινῇ πρὸς ἀμφότερα. ὅτι οἱ μὲν εἰς τὴν ἐλαχίστην τομὴν τὴν Ἀριστοτέλους ζηλώσαντες, ἀτελῶς αὐτῆς ἥψαν-το, τὸ καθόλου καὶ τὸ μερικὸν παραλιπόντες. καὶ μέντοι τὰ συμβεβηκότα πολλὰ ὄν-τα γένη, ἀποστεροῦσιν εἰς ἐν τῶν συμβεβηκότων τὸ πρός τι. διὰ τὴν φάσιν ἄλλου ἐστὶ τὰ συμβεβηκότα. καίτοι κυρίως μὲν ἄλλου μόνα τὰ πρός τι ἐστίν. εἰ δὲ ὅτι ὁ πωσοῦν τινός ἐστί, καὶ τὰ καθόλου τοῖς ἄλλοις ἐστίν. ὁ γὰρ Σωκράτης, σωφρονίσκου ἐστί. καὶ ὁ ἀγρός, τοῦ κτή-τορος. εἰ οὖν οὕτως καὶ τὸ συμβεβηκὸς ἀναφέροιμεν πρὸς τὸ ὑποκείμενον, οὐδὲν θαυμα-στόν. ἐπεὶ αὐτὸ καθ' αὑτὸ φύσις ἰδία ἐστί. καὶ ἡ ὕλη δὲ καὶ τὸ ὑποκείμενον αὐτό, κατὰ τοῦτον τὸν λόγον πρός τι ἐστί. καθὸ δὲ ἀρχὴ καθ' αὑτό ἐστιν. οὕτως μὲν οὖν οἱ περὶ τὸν Ἰάμβλιχον καὶ Πορφύριον διατάττονται. μήποτε δὲ τῷ ἄλλου εἶναι, τοῦτο καὶ τὸ πρός τι, τὸ τοιοῦτον τῷ συμβεβηκότι ὑπάρχει. καθ' ὅσον ἀντίκειται πρὸς τὴν οὐ-σίαν, καθ' αὑτὸ οὖσαν, καὶ ἑαυτῆς οὖσαν. τῷ γὰρ καθ' ἑαυτό, τὸ πρός τι. καὶ τῷ ἑαυτοῦ, τὸ ἄλλου ἀντίκειται. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, τὴν εἰς δύο ταύτην τομὴν παραλαβών. ἐκεῖ-νος δὲ ὀρθῶς ἴσως ἔχει λέγειν. ὅτι καλῶς Ἀριστοτέλης τὰς τῶν συμβεβηκότων πολλὰς ἰδιότητας διεῖλεν. οὐδὲ τὴν μίαν αὐτοῦ παράλειψιν παραλιπών. ὥστε καὶ εἰς ὑποκείμε-νον καὶ τὰ περὶ τὸ ὑποκείμενον διαιρεῖ. ὅπερ εἵλοντο τινές. καὶ οὕτως πρὸς ὡρισμένον τὸ ὑπο-κείμενον, ἀόριστα τὰ περὶ τὸ ὑποκείμενον ἀντιτιθέασιν. οἱ δὲ ἐλλείπειν ἀποφαινόμενοι τὴν διαί-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ρεσιν ὥς οἱ περὶ τὸν Νικόστρατον, διὰ τί φασι, τῷ μὲν ποιεῖν, τὸ πάσχειν. τῷ δὲ ἔχειν, οὐκ ἀντέθηκε τὸ ἔχεσθαι. κἂν ἐχρῆν ἐφιστάνειν τοὺς ταῦτα λέγοντας. ὅτι τὸ ἔχεσθαι, εἰς τὴν τοῦ κεῖσθαι κατηγορίαν ἐνέπιπτεν ἤδη διωρισμένην. ἔχει μὲν γάρ τις τὴν ἀσπίδα. ἔχεται δὲ ἡ ἀσπὶς ἐν τῷ οὑτωσὶ περικεῖσθαι. θέσις οὖν ἐστι τοῦτο. ἀλλὰ διὰ τί φασιν οἱ περὶ τὸν Λούκιον τοὺς συνδέσμους παρέλιπεν, εἰ λέξεις καὶ οὗτοι σημαντικαί. οὐ γὰρ δὴ ἄσημοι. ἢ ὅτι οὔτε προηγουμένη αὐτῶν ἐστιν ἡ σημασία, ἀλλὰ συσσημαίνουσιν. ὥσπερ τὰς διπλᾶς εἰώθαμεν παραγράφειν καὶ τὰς κορωνίδας, αἵτινες μετὰ τῶν γεγραμμένων σημαίνουσί τι. αὐταὶ δὲ καθ' ἑαυτὰς, οὐδὲν σημαίνουσι. καὶ οἱ σύνδεσμοι γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου, κόλλῃ ἐοικότες σημαίνουσι. μᾶλλον δὲ οὐδὲ λόγου στοιχεῖά εἰσιν οἱ σύνδεσμοι. ἀλλ' εἴπερ ἄρα λέξεως μέρη. οὐδὲ γὰρ ἡ κόλλα τοῦ χάρτου, μέρος ἐστίν. οὐδὲ λέγονται οὖν. ἀλλ' εἴπερ ἄρα ἐκφωνοῦνται μόνον. καὶ ἔτι μέντοι ῥητέον ὅτι κἂν σημαίνωσιν οἱ σύνδεσμοι καὶ λεκτικῶς σημαίνειν συγχωρηθῶσι, κατὰ σύνταξιν σημαίνουσι καὶ κατὰ συμπλοκήν. νῦν δὲ περὶ τῶν ἄνευ συμπλοκῆς ὁ λόγος. ἐπιζητοῦσι δὲ καὶ τὰ ἄρθρα ποῦ ταχθήσεται. καὶ περὶ τούτων δὲ ὁ αὐτὸς λόγος. καὶ γὰρ ταῦτα, οἱ σύνδεσμοί εἰσι τὰ γένη προσημαίνοντες, τό, τε ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ἀορίστως. οὐ γὰρ τί ἐστι δηλοῦσι. διὸ καὶ ἀόριστα καλεῖται παρά τισιν. ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις καὶ αἱ στερήσεις, αἵ τε διάφοροι τῶν ῥημάτων ἐγκλίσεις, ἐν τίνι ταχθήσονται. ἢ πρὸς τοῦτο αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἀπεκρίνατο. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεθοδικοῖς καὶ ἐν τοῖς ὑπομνήμασι καὶ ἐν ταῖς διαιρέσεσι καὶ ἐν ἑτέρῳ ὑπομνήματι οὗ ἐπιγράφεται περὶ τῆς λέξεως. ὅπερ εἰ καί τισιν οὐ δοκεῖ γνήσιον Ἀριστοτέλους, ἀλλά τινός ἐστι πάντως τῶν ἀπὸ σχολῆς. ἐν τούτοις προσθεὶς τὰς κατηγορίας ἐπάγει. λέγω δὲ ταύτας, σὺν ταῖς πτώσεσιν αὐτῶν ἤτοι ἐγκλίσεσι ταῖς τε ἀποφάσεσι, καὶ ταῖς στερήσεσι καὶ τοῖς ἀορίστοις συνέταξεν αὐτῶν τὴν διδασκαλίαν. ἔστι γοῦν τὸ ἀνυποδετεῖν τῆς αὐτῆς κατηγορίας, ἧς καὶ τὸ ὑποδέδεσθαι. καθόλου γὰρ ἐν τούτοις ἔχουσι τὸ εἶναι αἱ ἀποφάσεις καὶ αἱ στερήσεις ἐν τῷ τὰ ὄντα ἀναιρεῖν, ἅπερ ὅπως ἐπ' ἐκεῖνα ἀναπέμπουσιν, ἐν οἷς αἱ ἕξεις εἰσὶ καὶ αἱ καταφάσεις. ἀλλὰ τὴν ἔμφασιν καὶ ἡ μονὰς καὶ τὸ σημεῖον πῶς οὐκ ἔξω πίπτει τῶν κατηγοριῶν. οὔτε γὰρ ποσόν ἐστιν ὡς αὐτῷ δοκεῖ, οὔτε συνεχές ἐστιν ἅτε ἀμερὲς ὂν, οὔτε διωρισμένον. παντὶ δὲ ποσῷ ἢ συνεχές, ἢ διωρισμένον εἶναι προσήκει. καὶ εἰ διωρισμένον, ἐστὶν ἢ περιττὸν ἢ ἄρτιον. ἢ καὶ ὡς ἀρχὴ τῶν ἀριθμῶν, καὶ ὡς μέτρον, ἐν τῷ πρός τι καταταχθήσεται. ὡς καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ δοκεῖ. εἰ δὲ διττὸς ὁ ἀριθμός, ὁ μὲν, ἀσώματος. ὁ δὲ σωματικός, ἔσται ὡς καὶ ὁ Βοηθὸς ἂν φαίη, καὶ ἡ μονὰς διττή. ἡ μὲν οὐσία, ἐν τῷ νοητῷ ἀριθμῷ. τοῦτο δὲ καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ. ἡ δὲ, πρός τι. ἢ ποσόν. ὕστερον δέ φησιν ὁ Βοηθός, μήποτε ἄμεινον εἶναι ποσὸν φάναι. ὡς γὰρ λευκότης ἔχει πρὸς λευκόν, οὕτω καὶ ἡ δυὰς πρὸς τὰ δύο. εἰ οὖν ἐκεῖνα ἄμφω ποιόν, καὶ ταῦτα ποσόν. ἀντιλέγουσι δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ, δυνατὸν λέγοντι καὶ μέρος τοῦ ποσοῦ τὴν μονάδα τιθέναι. καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ ποσῷ καταριθμοῦντι αὐτήν. ἀριθμὸς γάρ ἐστι, τὸ ἐκ μονάδων συγκείμενον πλῆθος. λέγουσιν οὖν ἀρχὴν εἶναι ἀριθμοῦ ἀλλ' οὐχὶ μέρος ἀριθμοῦ τὴν μονάδα. πανταχοῦ δὲ ἕτερον εἶναι τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ οὗ ἐστιν

ἀρχή. ὥσπερ καὶ τὸ σημεῖον διαστήματος ἀρχὴ ὄν, οὐκ ἂν εἴη διάστημα. ἀλλ' εἰ καὶ ἀρχὴ
καὶ πρός τι ταῦτα, ἐπειδὴ πάντα τὰ πρός τι φύσιν ἔχοντα ἰδίαν, οὕτως ἔχει καὶ τὸ
πρός τι εἶναι, ὡς ὁ πατὴρ ἄνθρωπος ὢν καὶ οὐσία, πρός τί ἐστι κατὰ τὸ πατήρ. ἔδει οὖν καὶ
ἐπὶ τούτων εἰπεῖν, ἃ ὄντα ἀρχαί, καὶ πρός τι εἰσὶ καθὸ ἀρχαί. μήποτε οὖν διττῆς
οὔσης τῆς ἀρχῆς, τῆς μέν, συντεταγμένης, τῆς δέ, ἐξῃρημένης, ἡ συντεταγμένη
ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐστίν. ὥσπερ καὶ τὸ μέσον. καὶ τὸ πέρας. τάχα δὲ καὶ ἐξῃρημένη ἐν τῷ
αὐτῷ γένει ἐστίν. εἴ γε δὴ καὶ ἡ ἐξῃρημένη τοῦ ἀριθμοῦ μονάς, συγκεκριμένος ἐστὶν ἀριθμός, ἐν τῷ αὐτῷ
ἂν εἴη γένει, τό, τε συγκεκριμένον, καὶ τὸ διωρισμένον. καὶ γὰρ τοῦ εἴδους συγκεκριμένου καὶ δια-
κεκριμένου ὄντος, καὶ τὸ μὲν ὀνόματος, τὸ συγκεκριμένον. ἢ ὥς οἱ στωϊκοί φασι, τὸ κεφαλαι-
ωδῶς δηλοῦντος, τὸ δὲ ὁρισμοῦ τὸ διακεκριμένον, ἐν τῷ αὐτῷ ἂν εἴη γένει, τό, τε ὄνομα
καὶ ὁ ὁρισμός. καὶ ἡ ὕλη δὲ καὶ τὸ εἶδος ἀρχαὶ οὖσαι τῆς συνθέτου οὐσίας, οὐσίαι καὶ αὐταί
εἰσι, κἂν μὴ ἐν ταύτῃ παρελήφθησαν. καὶ περὶ τοῦ σημείου δὲ τὰ αὐτὰ καὶ ἀποκρίνοιμαι
ἔξεστι καὶ ἐπιλύεσθαι. βέλτιον δέ φασιν οἱ καινότεροι τῶν ἐξηγητῶν, ὁμώνυμον τὸ ὂν
ἀπολείποντες κατὰ τὰς δέκα κατηγορίας, ὥσπερ καὶ τὸ ἕν. τῶν δὲ ὁμωνύμων, οὔτε διαί-
ρεσις ἀφωρισμένη ἐστίν, οὔτε εἰς ἓν γένος ἀναγωγή. οἱ δὲ περὶ λοιπόν, οἱ ἀνταλλα-
γὴν αἰτιώμενοι, καὶ λέγοντες ἄλλα ἀντὶ ἄλλων παρειλῆφθαι γενῶν, τὴν κίνησιν φασὶ δεῖν,
ἀντὶ τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν παραλαμβάνειν. οὔτε γὰρ εἰς ἄλλο γένος τὴν κίνησιν ἀνάγειν ἐστὶ
δυνατόν, οὔτε ἄλλο τι γένος αὐτῆς, ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται. ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸ ποιεῖν ἀνά-
γεται. πολλαὶ γὰρ εἰσὶν ἐν τῷ πάσχειν κινήσεις. ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸ πάσχειν. ποῦ γὰρ αἱ ἐν τῷ
ποιεῖν κινήσεις καταταχθήσονται, πρὸς οὓς ῥητέον, ὅτι τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ, ἐν
πάσαις θεωρεῖται ταῖς κατηγορίαις ὁμωνύμως ὑπάρχον αὐταῖς. διό, ἐν οὐδεμιᾷ
ἀφωρισμένως κατατέτακται. καὶ ἡ κίνησις τοίνυν ὁδὸς οὖσα ἀπὸ τοῦ δυνάμει εἰς ἐντε-
λέχειαν, ἄλλως μὲν ἐν τῇ οὐσίᾳ θεωρεῖται, γένεσις οὖσα καὶ φθορά. ἄλλως δὲ ἐν τῷ ποσῷ,
αὔξησις καὶ μείωσις λεγομένη. ἄλλως δὲ ἐν τῷ ποιῷ, ὅταν ἀλλοίωσιν αὐτὴν ὀνομάζω-
μεν. καὶ ἄλλως ἐν τῷ ποῦ. καὶ καθ' ἑκάστην κατηγορίαν ἄλλως. πῶς οὖν οἷόν τε μίαν εἶναι
κατηγορίαν τὴν κίνησιν, ὁμωνύμως καὶ αὐτὴν ὑπάρχουσαν. καὶ περὶ τῆς στάσεως δὲ
τῆς ἀντικειμένης τῇ κινήσει, τὰ αὐτὰ ῥητέον. εἰ γάρ τις εἴη τῷ ὄντι στάσις, οὐκ ἐν τοῖς
αἰσθητοῖς, ἀλλ' ἐν τοῖς νοητοῖς ἐκείνην ζητεῖσθαι προσήκει. οἱ δὲ στωϊκοί, εἰς ἐλάττονα
συστέλλειν ἀξιοῦσι τὸν τῶν πρώτων γενῶν ἀριθμόν. καὶ τινὰ ἐν τοῖς ἐλάττοσιν ὑπηλ-
λαγμένα παραλαμβάνουσι. ποιοῦνται γὰρ τὴν τομὴν εἰς τέσσαρα. εἰς ὑποκείμενα. καὶ
ποιά. καὶ πὼς ἔχοντα. καὶ πρός τι πὼς ἔχοντα. καὶ δῆλον ὅτι πλεῖστα παραλείπουσι.
τό, τε γὰρ ποσὸν ἄντικρυς. καὶ τὰ ἐν χρόνῳ. καὶ ἐν τόπῳ. εἰ γὰρ τὸ πὼς ἔχον νομίζουσιν
αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα περιλαμβάνειν, ὅτι τὸ περυσινὸν, ἢ τὸ ἐν Λυκείῳ, ἢ τὸ καθῆσθαι,
ἢ τὸ ὑποδεδέσθαι, διακεῖταί πως κατά τι τούτων. πρῶτον μὲν πολλῆς οὔσης τῆς ἐν τούτοις
διαφορᾶς, ἀδιαρθρώτως ἡ τοῦ πὼς ἔχειν κοινότης ἐκφέρεται κατ' αὐτῆς. ἔπειτα τὸ κοι-
νὸν τοῦτο, πὼς ἔχειν, καὶ τῷ ὑποκειμένῳ ἁρμόσει. καὶ τῷ ποσῷ μάλιστα. καὶ ταῦτα γὰρ
διάκειταί πως. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς ἑκάστην τῶν ἀντιλογιῶν ἐστὶν ἰδίως ἀπολογουμένου

εἰπεῖν. κοινῇ δὲ πρὸς πάντας λέγειν. ὅτι τὰς εἰσαγωγικὰς πραγματείας, οὐκ ἔδει πρὸς
ἀκρίβειαν διακειμένας ἀπαιτεῖν. οὐ γὰρ ὑποφέρουσι τὴν ἀκρίβειαν αἱ τῶν πρωτοπει-
ρων ἀκοαί. δεύτερον δὲ, ὅτι δύσκολος ἡ ἐπιχείρησις τὰς γενικωτάτας τῶν ὄντων
διαφορὰς, ἤτοι τὰς σημαντικὰς αὐτῶν λέξεις διελέσθαι. καὶ διὰ τοῦτο χρὴ μᾶλ-
λον συναγωνίζεσθαι τῇ χαλεπότητι τῆς ἐπιχειρήσεως. ἀλλὰ μὴ κακοσχόλως αὐτῇ προ
σφιλονεικεῖν. τρίτον δὲ, ἂν λέγοιμεν, ὅτι καὶ πάντες οἱ ἄλλως διελόμενοι, μείζοσιν ἂν
ὑπάγοιντο τοῖς ἐγκλήμασιν. ὧν οἱ ἀκριβέστεροι δοκοῦντες οἱ στωϊκοὶ, τὴν εἰς τέσσαρα το-
μὴν ποιησάμενοι, εἰς ὑποκείμενα καὶ ποιὰ καὶ πὼς ἔχοντα. καὶ πρός τι πως ἔχοντα. οἷα
παραλείπουσιν εἴρηται πρότερον. εἰ δὲ καὶ νεώτεροι οἷς εὐκολώτερον ἦν τὸ προσθεῖναι
τὸ λεῖπον, καὶ αὐτοὶ ὅμως πολλὰ φαίνονται σφαλλόμενοι, πῶς οὐ χρὴ τοῖς πρώτως
ἐπιβάλλουσι συγγνώμην ἔχειν, εἰ καὶ τῆς ἀκριβείας τι παραλιμπάνουσιν. ὅλως δὲ ὁ πρὸς
τὴν διαίρεσιν καὶ ἀπαρίθμησιν ταύτην ἀντιλέγων, ἴσως μὴ πρὸς ἀριστοτέλην ταύτην
πρώτως, ἀλλὰ πρὸς τοὺς πυθαγορείους καὶ ἀρχύταν τὴν ἀντιλογίαν ποιούμενος.
ὃς πρὸ τοῦ ἀριστοτέλους τὴν εἰς δέκα γένη διαίρεσιν ἐποιήσατο. εἰ δέ τις ἐπιθυμεῖ περι-
ληπτικήν τινα διαίρεσιν ἀκοῦσαι τὰ δέκα γένη ταῦτα περιλαμβάνουσαν, τάχα ἂν
ἐκ τοιαύτης. ἐπειδὴ τὰ ὄντα πάντα ἢ ὑπάρξεις εἰσὶ καὶ δυνάμεις, ἢ ἐνέργειαι. αἱ δὲ
δυνάμεις μέσαι οὖσαι, ταῖς ὑπάρξεσι μᾶλλον συνθεωροῦνται, διχῇ τὴν πρώτην διαιρε-
τέον. εἴς τε τὰς ὑπάρξεις αὐτὰς τὰς ἐνεργούσας ἢ πασχούσας, καὶ εἰς τὰς ἐνεργείας.
καὶ τὰς μὲν ἐνεργείας πάσας, ἡ τοῦ ποιεῖν κατηγορία περιέχει. τὰ δὲ πάθη, ἡ τοῦ πάσχειν.
τῶν δὲ ὑπάρξεων αὐτῶν, αἱ μὲν, καθ' ἑαυτὰς ἔχουσι τὸ εἶναι, ἃς ἡ οὐσία πάσας συμπε-
ριείληφεν. αἱ δὲ, ἐν ἄλλοις ὑφεστήκασι. καὶ τούτων αἱ μὲν, κατὰ σχέσιν θεωροῦνται. αἱ δὲ, ἄσχε
τοί εἰσι. καὶ τῶν ἀσχέτων, αἱ μὲν, κατὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν οἷον μορφὴν τῶν σωματικῶν ὑπάρ-
ξεων θεωροῦνται. ὥσπερ αἱ κατὰ τὸ ποιὸν ἀφοριζόμεναι πᾶσαι. αἱ δὲ, κατὰ τὴν διάστασιν καὶ
τὸν πληθυσμόν. ὥσπερ αἱ κατὰ τὸ ποσόν. διὸ γὰρ αὗται ἄσχετοι διαφοραὶ τῶν ἐν ἄλλοις
ὑφεστηκότων κατὰ ὕπαρξιν γενικῶν θεωροῦνται. τῶν δὲ κατὰ σχέσιν, αἱ μὲν, πρὸς ἀντιστρέ-
φοντα λέγονται. ἃς πάσας ἡ τοῦ πρός τι περιέχει κατηγορία. αἱ δὲ, οὐ πρὸς ἀντιστρέ-
φοντα. καὶ τούτων αἱ μὲν, κατὰ τὴν πρὸς τὰ σώματα σχέσιν θεωροῦνται. αἱ δὲ, κατὰ τὴν πρὸς
τὰ ἀσώματα. καὶ τούτων ἡ μὲν, κατὰ τὴν πρὸς τόπον. ἅπερ ἡ τοῦ ποῦ περιέχει κατηγο-
ρία. ἡ δὲ, κατὰ τὴν πρὸς χρόνον. ἅπερ ἐν τῇ ποτὲ περιέχεται. τῶν δὲ κατὰ τὴν πρὸς σώμα-
τα σχέσιν, ἡ μὲν, κατὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνα ἐφ' ὧν ἱδρύμεθα, ἢ ἑστῶτες, ἢ καθήμενοι, ἢ ἀνακεί-
μενοι, ἅπερ πάντα ὑπὸ τὴν τοῦ κεῖσθαι κατηγορίαν ἀνάγεται. ἡ δὲ, κατὰ τὴν πρὸς τὰ περι-
κείμενα, ὅσα ἡ τοῦ ἔχειν κατηγορία περιείληφε. τὰ γὰρ σώματα πρὸς ἃ ἡ σχέσις ἡ τοι-
αύτη ἄπως ἔχει, ὡς ἢ ἡμᾶς ἐν ἐκείνοις, ἢ ἐκεῖνα ἐν ἡμῖν ἱδρύσθαι. τοιαύτη γὰρ ἄν-
τις εἴη καὶ παρ' ἡμῶν ἡ παραμυθία πεπορισμένη τοῖς ἐκ διαιρέσεως ἀνελλιποῦς
ἐπιθυμοῦσι τὰ δέκα γένη λαβεῖν. καὶ αὐτὴ πολλὰς εὖ οἶδα, ὅτι τοῖς ἀκριβολογεῖ-
σθαι βουλομένοις εὐθύνας ὑφέξουσα. ὁ μέντοι θεῖος ἰάμβλιχος, καὶ αὐτὸς ἀπαρά-
λειπτον τὴν τῶν γενῶν ἀπαρίθμησιν ἐπιδείκνυσι. πρῶτον μὲν ὑπόκειται τοῖς πᾶσιν,

ἐφ' οὗ προϋπάρχοντος, ἐγίνετο ἐν αὐτῷ τὰ μόνως ὑφιστάμενα. ἔπειτα τὰ συνυπάρχοντα τῷ ὑποκειμένῳ συνθεωρεῖται. ταῦτα δέ ἐστι, ποιότης τε καὶ ποσότης. ἡ μὲν, πληθύνουσα. ἡ δὲ, εἰδοποιοῦσα τὸ ὑποκείμενον. αἱ δὲ σχέσεις θεωροῦνται περὶ τὸ ὑποκείμενον, καθ' ἃς θεωροῦνται αἱ ἄλλαι κατηγορίαι. Ἀρχύτας δὲ πυθαγορεικῶς ἐπιχειρῶν, ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ἄγει πάσας τῶν ὄντων, τὴν αἰτίαν τοῦ τῶν δέκα ἀριθμοῦ. τέχνην γὰρ πᾶσαν καὶ ἐπιστήμην φησὶ, τεταγμένον τι εἶναι καὶ ὡρισμένον πρᾶγμα. τὸ δὲ τοιοῦτον, ἐν ἀριθμῷ ἀφορίζεσθαι. τὸν δὲ σύμπαντα ἀριθμὸν, δεκάδας εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἄρα τὰ πάντα εἰς δέκα διῃρῆσθαι. καὶ τὰ εἴδη πάντα δέκα εἶναι. καὶ τοὺς εἰδητικοὺς ἀριθμοὺς, δέκα ὑπάρχειν. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἀκρωτήρια τοῦ σώματος ἔχειν δέκα μέρη. καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ παντὸς λόγου, δέκα εἶναι. ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς δύναται τὸ αὐτὸ παραμυθήσασθαι. ἔξεστι γὰρ προχειριζομένοις ὁτιοῦν τῶν ὄντων, ὁρᾶν ὅπως εἰς ἕν τι τούτων πάντως τῶν γενῶν ἀναφέρεται. ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα μετρίας ἔτυχε διαρθρώσεως, τὴν λέξιν λοιπὸν εἰσελθεῖν εὔκαιρον. καὶ ὅτι μὲν περὶ φωνῶν σημαντικῶν ἐστιν ὁ σκοπὸς ὡς πολλάκις ἐλέγετο καθὸ σημαντικαί εἰσιν, ἐδήλωσεν εἰπών. τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον, ἤτοι οὐσίαν σημαίνει, ἢ ποσὸν καὶ τὰ ἑξῆς. τὰ γὰρ πράγματα οὔτε λεγόμενά ἐστιν, οὔτε σημαίνει, ἀλλὰ σημαίνεται. κἂν τῶν ὄντων δὲ αὐτῶν λέγῃ τις αὐτὸν ποιεῖσθαι τὴν διαίρεσιν ἢ τὴν ἀπαρίθμησιν, ἀλλ' οὐχ ᾗ ὄντα. ᾗ δὲ σημαίνεται ὑπὸ τῶνδε τῶν φωνῶν. ἀλλά γε μόνον κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα σύνταξιν τῶν τε φωνῶν καὶ τῶν ὄντων γινώσκονται. εἰ μὲν δή φησι καὶ τὰ σημαινόμενα δέκα τὸν ἀριθμὸν, καὶ τὰ σημαίνοντα ἴσα τούτοις, καὶ δῆλον ὅτι καὶ ἡ τῶν ἐννοιῶν τῶν περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων διαίρεσις συμπεριλαμβάνεται. ἑνὶ γὰρ τῶν ἰδίων διαιρεθέντι, συνδιαιρεῖται καὶ τὰ λοιπὰ διὰ τὴν τῶν ἰδίων πρὸς ἄλληλα συνάρτησιν. ἤρτηται γὰρ ἀπὸ μὲν τῶν πραγμάτων τὰ νοήματα. ἀπὸ δὲ τῶν νοημάτων, αἱ φωναί. ὥστε εἴ τις λέγοι τὴν φωνὴν τοῦ ὀνόματος μόνου σημαντικὴν, ἔλαθεν αὐτὸν ἀτιμότερα τὰ κοινὰ τῶν ἀτόμων ἀποφαίνων. καὶ γὰρ τὸ μὲν Σωκράτης, ἕτερον εἶναι ὁμολογεῖ. τόν, τε φιλόσοφον αὐτόν, καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ ἔννοιαν. καὶ τὸ ὄνομα τὸ τρισύλλαβον. τῶν δὲ γενῶν ἕκαστον, διχῶς ἀξιοῖ θεωρεῖν. κατὰ τὸ ὄνομα, καὶ κατὰ τὸ νόημα μόνον. καίτοι καὶ ἡ φωνὴ μάταιος ἂν εἴη, καὶ τὸ νόημα κενὸν, εἰ μηδὲν τῶν ὄντων εἴη τὸ σημαινόμενον καὶ νοούμενον. οἱ δὲ, ἀναιροῦσι μὲν τὴν τῶν κοινῶν φύσιν. ἐν δὲ τοῖς καθ' ἕκαστα αὐτὰ μόνοις ὑφεστάναι νομίζουσιν, αὐτὰ καθ' αὑτὰ μηδαμοῦ θεωροῦντες. καὶ περὶ μὲν τῆς κατατεταγμένης κοινότητος, ὀρθῶς λέγουσιν. ἔδει δὲ καὶ τὴν ἐξῃρημένην ἐννοεῖν, ἀφ' ἧς ἐστιν ἡ κατατεταγμένη. πρὸ γὰρ τοῦ κατεταγμένου τὸ ἐξῃρημένον. καὶ πρὸ τοῦ ἄλλου ὄντος, τὸ ἑαυτοῦ ὄν. εἰ μὴ ἄρα ἐκεῖνο τὸ ἐξῃρημένον καὶ τῶν μεθ' ἑαυτοῦ πάντων αἴτιον, οὐ κατὰ τὴν κοινότητα μόνην θεωρητέον. οἷον, τὸ πάντων αἴτιον τῶν ζώων, ἀνθρώπων λέγω καὶ ἵππων, καὶ τῶν λοιπῶν. ἢ οὐρανίων. καὶ ἀερίων. καὶ ἐνύδρων. καὶ χθονίων. εἰ κατὰ μόνην ἐθεωρεῖτο τὴν τοῦ ζώου φύσιν, μόνην ἂν τὴν κοινότητα τῶν ζώων παρεῖχεν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ εἴδη πάντα περιάγει

τῶν ζώων, δῆλον ὅτι, οὐ τῆς κοινότητος μόνης, ἀλλὰ καὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐστὶν ἕνωσις
συνηρημένως προϋπάρχουσα. καὶ ἔστι πάντα πρὸ πάντων. καὶ τὴν κοινότητα καὶ τὰς
διαφορὰς περιάγων, κατὰ τὴν ἀμφοῖν συνηρημένην ὑπεροχήν. μήποτε δὲ ἐν τοῖς
παραγομένοις, ὅλως ἐστὶν ἡ κοινότης τοιαύτη, οἵαν ἡμεῖς ἐννοοῦμεν ἀδιάφορον.
ὅταν γὰρ οὐσίαν καὶ τὴν ψυχὴν λέγωμεν καὶ τὸ σῶμα, τί ἂν εἴη παντὶ κοινὸν καὶ ἀδιάφο-
ρον ἔν τε ψυχῇ καὶ ἐν σώματι. ἀλλὰ καὶ τὸ κοινὸν δῆλον, ὅτι διαφορεῖται μετὰ διαφό-
ρων ὑφιστάμενον. ἵνα καὶ σύμμετρον γένηται πρὸς τὰς διαφοράς. οὐ γὰρ ἂν ἡ τῆς ψυχῆς
οὐσία ταῖς τοῦ σώματος διαφοραῖς συμπλακείη ποτέ. καὶ τὸ διάφορον μέντοι κεκοινώ-
νηται, κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἐνδοθεῖσαν ἕνωσιν τοῖς πᾶσιν. ἵνα μὴ διεσπασμένα πάντα ᾖ
τὰ ἀφ' ἑνὸς παραγόμενα. ἀλλ' ἡμεῖς πολλοῦ μετέχοντες τοῦ συμπεφυρμένου τε καὶ τοῦ
διεσπασμένου, τήν τε κοινότητα αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ὡς ἀδιάφορον ἐξαιροῦμεν ταῖς ἐν-
νοίαις. ἥτις οὔτε ἐν τοῖς ἀτόμοις ἐστί, διαφορεῖται γὰρ αὕτη, οὔτε ἐν τοῖς πρὸ τῶν ἀτό-
μων. ἐκεῖνα γὰρ οὐ τὸ κοινὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ διάφορον ἐν ἄλλῃ τινὶ φύσει προείληφεν,
ἡμῖν μᾶλλον κατὰ ἀλήθειαν ἀγνώστῳ. αἰτία δὲ τῆς διαφορουμένης ταύτης κοινότητος καὶ
τῆς κεκοινωνημένης διαφορότητος, τὸ συναμφότερον ἅμα περιάγει. ὅταν οὖν σωκρά-
της διαλεγόμενος τὸ ἐν πᾶσι καλὸν καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ἴσον, προφέρειν δοκεῖ οὐχ ὅτι ἐστὶ τὸ ἐν
τοῖς πολλοῖς καλὸν παντελῶς ἀδιάφορον, ἀλλ' ὅτι συμπεφυρμένην τέως ἡμῶν τὴν
ἔννοιαν, καὶ μὴ δυναμένην τὸ κοινὸν ἀπὸ τοῦ ἰδίου διιστᾶν, ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος δια-
κρίνει. καὶ τότε λοιπὸν, τὰς διακεκριμένας ἐννοίας εἰς ἕνωσιν ἀντὶ τῆς συγχύσεως πε-
ριάγει. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ τῆς διαλεκτικῆς τέλος. ὡς καὶ ἐν πολιτείαις σωκράτης ἐδή-
λωσε. μήτε οὖν τῷ πλάτωνι, ἤτοι τῷ πλάτωνος διδασκάλῳ σωκράτει μεμφώμεθα
τὰ κοινὰ εἴδη πανταχοῦ διαλεκτικῶς ἀποδεικνύντι τὰ ἐν μεθέξει καὶ τὰ πρὸ τῆς
μεθέξεως. ἔδει γὰρ τοὺς μόνας τὰς τῶν ἀτόμων διαφορὰς ἐννοοῦντας, οὕτως τῆς τε ἐν
τοῖς ἀτόμοις κοινότητος καὶ τῆς κοινῆς αἰτίας ὑπομιμνήσκειν. μήτε δὲ τὸν ἀριστοτέλην
διαπαίξωμεν, ὡς ἀγνοοῦντα τὰς κοινὰς φύσεις καὶ τὰς προϋπαρχούσας αἰτίας. τὸν
λέγοντα μὴ γίνεσθαι ὅλως ἀπόδειξιν ἄνευ καθολικῆς προτάσεως. ἀλλ' ἐπαινῶμεν
μᾶλλον ὡς θαυμαστῶς κατανοήσαντα, ὅτι τὰ κοινὰ ταῦτα καὶ πάντῃ ἀδιάφορα, αὐτὰ καθ'
αὑτὰ οὐκ ἔστιν ἐν ὑποστάσει τῶν ὄντων. ἀλλ' ἡμεῖς ἀφελόντες αὐτὰ ἐν ταῖς ἡμετέραις
ἐννοίαις, καθ' ἑαυτὰ ὑπεστήσαμεν. ἀλλὰ ταῦτα μέν μοι καὶ πλείονα τοῦ δέοντος εἴρηται,
διὰ τοὺς μάτην διϊστάναι τοὺς κλεινοτάτους τῶν φιλοσόφων φιλονεικοῦντας. καὶ ἐπειδὴ
δὲ καὶ τῶν ἁπλῶν φωνῶν εἰσί τινες, αἵτινες καίτοι ἁπλαῖ εἰσιν, ἀλλ' οὖν οὐδὲ σημαίνουσιν ἄνευ
τῆς πρὸς ἄλληλα συμπλοκῆς. ὥσπερ οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ ἄρθρα καὶ αἱ προθέσεις. διὰ
τοῦτο εἶπε, τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον, ἤτοι οὐσίαν σημαίνει, ἢ πο-
σὸν. ἢ ποιόν. ἵνα μὴ μόνον ἐκείνης τῆς κατὰ συμπλοκὴν σημασίας τὰς καταφάσεις ποι-
ούσης καὶ ἀποφάσεις εἶεν κεχωρισμέναι αἱ τῶν γενῶν σημαντικαὶ φωναί, ἀλλὰ καὶ τῶν
ἁπλῶν μὲν, κατὰ συμπλοκὴν δὲ μόνην σημαινουσῶν, ὡς τῶν εἰρημένων. ἀλλὰ πῶς τὸ ἀσύμ-
πλεκτον δεῖ θεωρεῖν. πότερον τῇ φωνῇ, ἢ τῇ δυνάμει καὶ τῷ σημαινομένῳ. εἰ μὲν γὰρ τῇ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

φωνῇ, συμβήσεται μὴ πᾶσαν ἁπλῆν φωνὴν μίαν μόνην δηλοῦν κατηγορίαν. τὸ γὰρ ζῷ-
ον ὡς εἴρηται πρότερον καὶ τὸ ἐγὼ προσημαῖνον, οὐσίαν ἅμα καὶ ἐνέργειαν, ἢ πάθος δη-
λοῖ. καὶ τὸ ὕει δὲ, ἐπειδὴ καὶ ὁ Ζεὺς σημαίνεται, εἴς τε οὐσίαν καὶ εἰς τὸ ποιεῖν ἀναχθήσεται.
ἔτι δὲ πρὸς τὴν δύναμιν τὸ ἀσύμπλεκτον ὑποθώμεθα, τὴν αὐτὴν λέξιν διαφόρους ἔχουσαν
δυνάμεις, ὑπὸ διαφόρους κατηγορίας ἀνάξομεν. ὡς τὸ αἰκίζομαι, ὑπὸ τὸ ποιεῖν καὶ
τὸ πάσχειν. καὶ πάντα τὰ μέσα ῥήματα. καὶ τὸ βορέας δὲ, τό, τε πνεῦμα δηλοῦν καὶ τὸ
κλίμα, ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀναχθήσεται καὶ τὸ ποῦ. μήποτε οὖν πρὸς μὲν τὰς δυνάμεις ἀφο-
ρᾶν δεῖ τὰς σημαντικάς. διελομένου δὲ αὐτὰς, οὕτως ἑκάστην ὑπὸ τὴν οἰκείαν ἀνάγειν κατη-
γορίαν. κἂν ἡ αὐτὴ λέξις ᾖ, μὴ διαφερομένου. καὶ γὰρ καὶ αἱ λέξεις καθὸ σημαντικαί εἰσι, πα-
ραλαμβάνονται. εἰ δὲ τὰ ἄνευ συμπλοκῆς ταῦτά ἐστι, δηλονότι, κατὰ συμπλοκήν ἐστι τὰ
τούτοις ἀντικείμενα. τὰ ἐκ δυοῖν ἢ καὶ πλειόνων τελείων κατηγοριῶν συγκείμενα, καὶ
λόγον ποιοῦντα. ὡς τὸ, ἄνθρωπος περιπατεῖ. οὔτε οὖν τὰ ὁμώνυμα, οὔτε τὰ συνώνυ-
μα, οὔτε τὰ παρώνυμα, κἂν πλειόνων ἐφάπτηται, κατὰ συμπλοκὴν λέγεται. ἀλλ' οὐδὲ τὰ
ὑπὸ σύνθεσιν γινόμενα, κατὰ συμπλοκὴν ἂν εἴη. ὡς τὸ λιθοβολεῖ. ψευδολογεῖ. βουκο-
λεῖ. οὐδὲ γὰρ ταῦτα, ἐκ τελείων σύγκειται κατηγοριῶν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐκ πλειόνων λέ-
ξεων, ὅταν ἓν ᾖ, καὶ τὸ αὐτὸ σημαινόμενον ὡς ἐπὶ τῶν ὁρισμῶν. τὸ γὰρ ζῷον λογικὸν θνητὸν,
λόγος μέν ἐστιν, ἀλλ' οὔτε πλειόνων σημαίνων, ἀλλ' ἓν μόνον τὸν ἄνθρωπον, οὔτε ἐκ πλειόνων
κατηγοριῶν συγκείμενον. οὐσία γὰρ καὶ τὸ γένος, καὶ οὐσιώδεις διαφοραί. δεῖ οὖν καὶ τὸ κατὰ συμ-
πλοκὴν τῇ δυνάμει λαμβάνειν, ἀλλὰ μὴ τῇ λέξει. ὥστε ἐνίοτε μὲν ἁπλᾶς φωνὰς κατὰ
συμπλοκὴν ῥητέον, ὅταν συμπεπλεγμένον ᾖ νόημα ἐν αὐταῖς, ὡς ἐπὶ τοῦ ζῶ, καὶ ὕει.
ἐνίοτε δὲ καὶ συνθέτους φωνὰς ἄνευ συμπλοκῆς ῥητέον, ὡς ἐπὶ τῶν ὁρισμῶν εἴρηται.
εἰ δὲ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ἐπιστῆσαι χρὴ, πῶς ὁ φιλόσοφος Συριανός, τὴν εἰς τέσσαρα
γινομένην πρότερον τῶν ὄντων διαίρεσιν, τῶν κατὰ συμπλοκὴν εἶναί φησιν. ὅταν ἔλεγε
τὰ μὲν, καθ' ὑποκειμένου λέγεσθαι, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ μηδενὶ εἶναι, καὶ τὰ ἑξῆς. τῶν
δὲ εἰς δέκα τῶν ἄνευ συμπλοκῆς. γράφει ὁ Συριανὸς οὕτως, ἀνελὼν τὰς σημαντικὰς φω-
νὰς, εἴς τε τὰς μετὰ συμπλοκῆς λεγομένας, καὶ εἰς τὰς ἄνευ συμπλοκῆς, κατ' ἀμφότερα
τὰ τμήματα ταύτης τῆς διαιρέσεως, τὴν τῶν ὄντων τομὴν ἐποιήσατο. τὴν μὲν γὰρ εἰς τέσ-
σαρα κατὰ τὰς συμπεπλεγμένας φωνάς. ἑκάστη γὰρ ἐκείνων κατὰ συμπλοκὴν ἐδηλοῦτο
τῶν φωνῶν. τὴν δὲ, εἰς τὸν σύμπαντα ἀριθμόν. ἣν νῦν παραδίδωσι κατὰ τὰς ἁπλᾶς φω-
νάς. πῶς οὖν τὴν τετραδικὴν ταύτην συμπλοκὴν τῷ τῶν δέκα ἀσυμπλόκῳ ἀντέθη-
κε. καίτοι τοῦ Ἀριστοτέλους τὴν κυρίως οὐσίαν, ἥτις ἐπὶ τῶν ἀσυμπλόκων διὰ μιᾶς τῶν
τεσσάρων τούτων συμπλοκῆς, ὑπογράψαντος ὡς μαθησόμεθα. οὐσία γάρ ἐστι φη-
σιν, ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη. ἡ μήτε καθ' ὑποκειμένου τι-
νὸς λέγεται, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστιν. ὅλως γὰρ τὸ καθόλου καὶ τὸ μερικὸν, κατ' ἀνάγ-
κην τοῦ ποσοῦ εἶναι, ἀλλ' εἰς πάσας ἀνάγεται τὰς κατηγορίας. ὥσπερ τὸ ἑνικὸν καὶ τὸ πλη-
θυντικόν. διὸ ὅταν ἄνθρωπος εἴπω, κἂν ἕνα λέγω, οὐ γίνεται σύνθεσις. οὐδὲ λόγος. ἄμεινον οὖν
αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀκούειν, τίνα βούλεται εἶναι τὰ κατὰ συμπλοκήν. ὅτι ταῦτα

ὅσα κατάφασιν ποιεῖ, ὥσπερ ἄνευ συμπλοκῆς. οὐχ ὅτι τὸ καθ᾽ ὑποκειμένου, καὶ ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ τὰ τούτοις ἀντικείμενα, ἀλλ᾽ ὅσα κατάφασιν οὐ ποιεῖ. μετὰ γοῦν τὸ ἐν τύποις παραδειγματικοῖς τὰ δέκα γένη παραδοῦναι, ἐπάγει. ἕκαστον δὲ τῶν εἰρημένων, ἐν οὐδεμιᾷ καταφάσει λέγεται. τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα τούτων συμπλοκῇ, κατάφασις γίνεται. καὶ δὲ μερικὴ οὐσία, καὶ τὸ καθόλου συμβεβηκός, καὶ ὅλως ἕκαστον τῶν τεσσάρων ἐκείνων, οὔτε κατάφασιν, οὔτε ἀπόφασιν καθ᾽ αὑτὸ ποιεῖ, ἀλλ᾽ οὐδὲ ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος σημαίνει. ὅπερ ἐστὶ τεκμήριον παρέλαβεν ὁ ἀριστοτέλης τοῦ τὰ ἁπλᾶ καθ᾽ αὑτὰ μὴ ποιεῖν ἀποφαντικὸν λόγον. συνελογίσατο δὲ ὅτι αἱ ἁπλαῖ φωναί, οὐκ εἰσὶν ἀποφαντικὸς λόγος. ὃν κατὰ συμπλοκὴν εἴωθε γίνεσθαι, μέσον λαβὼν τὸ ἀληθεύειν καὶ τὸ ψεύδεσθαι. τῷ μὲν ἀποφαντικῷ λόγῳ ὑπάρχειν. ταῖς δὲ ἁπλαῖς φωναῖς μὴ ὑπάρχειν. ἐπιστῆσαι δὲ ἄξιον, ὅτι τῆς καταφάσεως μόνης ἐχώρισε τὰς ἁπλᾶς φωνάς, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ τῆς ἀποφάσεως. εἰπών, ἕκαστον δὲ τῶν εἰρημένων, ἐν οὐδεμιᾷ καταφάσει λέγεται. τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα τούτων συμπλοκῇ, κατάφασις γίνεται. τοῦτο δὲ ἐποίησε, διότι αἱ ἁπλαῖ φωναὶ καταφάσεως ἂν μᾶλλον φαντασίαν ποιήσαιεν, ἢ ἀποφάσεως. θέσιν γὰρ καὶ αὗται σημαίνουσιν ὥσπερ αἱ καταφάσεις, ἀλλ᾽ οὐκ ἄρσιν ἢ ἀναίρεσιν, ὥσπερ αἱ ἀποφάσεις. οὐ γὰρ πρόσκειται τὸ ἀρνητικόν. εἰκότως οὖν ἐπειδὴ ἦν αὐτὰς συνταχθῆναι διὰ τὴν ὁμοιότητα, τούτων αὐτὰς διακρίνει. ἐν οὐδεμιᾷ δὲ καταφάσει λέγεσθαι τὰς ἁπλᾶς φωνὰς εἶπεν, ὑποσημαίνων τὰς τῶν καταφάσεων διαφοράς. τῶν γὰρ καταφάσεων καὶ ἀποφάσεων, αἱ μέν, εἰσὶ καθόλου. αἱ δέ, ἐν μέρει. αἱ δέ, ἀδιόριστοι. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῆς λέξεως εἰρήσθω. εἰ δέ τις ἀπορεῖ, πότερον τὰ αἰσθητὰ μόνα εἰς γένη τὰ δέκα διεῖλεν ἐν τούτοις ὁ ἀριστοτέλης καὶ ἀπηριθμήσατο, ἢ πάντα τὰ ὁπωσοῦν ὄντα. καὶ ὅλως, πότερον, ἄλλα ἐστὶ τὰ νοητὰ γένη, καὶ τὰ αἰσθητά. ἢ τινὰ μὲν τὰ αὐτά, τινὰ δὲ τὰ ἕτερα. εἰ γὰρ εἴη μὲν ἄλλα, παραλέλειπται πάντη ἐκεῖνα. εἰ δὲ τὰ αὐτά, συνώνυμα ἔσται τὰ νοητὰ τοῖς αἰσθητοῖς. καὶ πῶς ἔσται κοινωνία τῆς αὐτῆς οὐσίας, ἐν οἷς τὸ πρότερον ἐστὶ καὶ τὸ ὕστερον. καὶ τὸ μέν, παράδειγμα. τὸ δέ, εἰκών. εἰ δὲ ὁμωνύμως λέγονται αἵ τε τῶν νοητῶν αἱ δέκα κατηγορίαι, οὐκ ἔσονται αἱ αὐταί. εἴπερ ὀνόματος μόνου τοῦ αὐτοῦ κοινωνοῦσιν. ἀλλὰ πλείω ἔσται τὰ γένη, οὐ τῶν ληφθέντων τῶν νοητῶν. ἔτι δέ, πῶς οὐκ ἀπίθανον ἐν ἐκείνοις ἀτρέπτοις οὖσιν, εἶναι τὸ πάσχειν καὶ τὰ πρός τι. παραφυάδι ἐοικότα ἐν τοῖς κατὰ τὰ αὐτὰ προηγουμένως ἑστῶσιν. εἰ δὲ τὰ

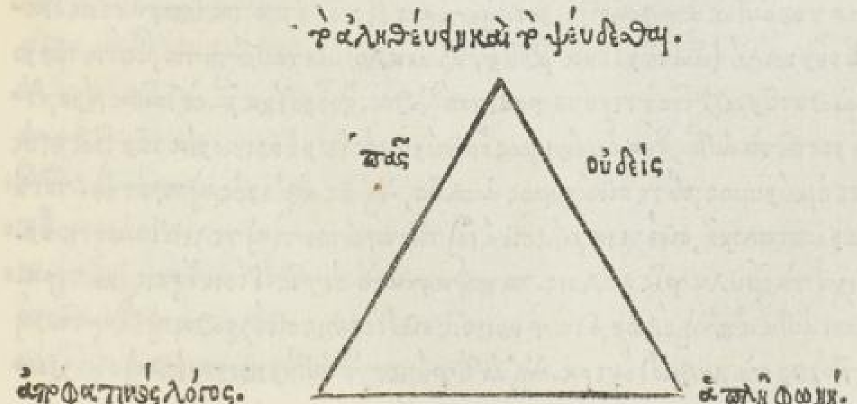

μέν ἐστι κοινὰ νοητοῖς τε καὶ αἰσθητοῖς, τὰ δὲ ἴδια, παραλέλειπται ἡ τούτων διάρθρωσις. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὁ θειότατος Πλωτῖνος ἀπορεῖ. καὶ οἱ περὶ τὸν Λούκιον καὶ Νικόστρατον. οἱ δὲ ταῦτα ἀποροῦντες, οὐ πάλαι μάτην ἐνεοίκασι τὴν ὑπόθεσιν. ὡς γὰρ περὶ τῶν ὄντων προηγουμένως τοῦ φιλοσόφου διδάσκειν ἐπαγγελλομένου, οὕτως προάγουσι τὴν ἀπορίαν. λέγομεν δὲ ὅτι οὐ περὶ τῶν ὄντων ἢ ὄντα ποιούμενος τὸν λόγον, ἀλλ' εἴπερ ἄρα ἧ ὑπὸ τούτων δὲ σημαίνεται φωνῶν. προηγουμένως μὲν περὶ τῶν τῇδε διαλέγεται. ταῦτα γάρ ἐστι τὰ προσεχῶς ὑπὸ τῶν φωνῶν σημαινόμενα. διότι ταῦτα καὶ ἐγνώσθη πρῶτα, καὶ πρῶτα τῶν ὀνομάτων τετύχηκε. τὰ δὲ νοητὰ, ἀθέατα. καὶ οἱ θεασάμενοι δὲ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ὁρμηθέντες, οὕτω τὰ ἄρρητα ἐκεῖνα κατέλαβον. διὸ καὶ παρεγκλίνοντες ἔλεγον, ἀνθρωπότητα καὶ αὐτοάνθρωπον. ἢ πρώτως ἄνθρωπον. ὁ οὖν τῶν ὄντων φιλοθεάμων, ἀπὸ τούτων μεταβαίνοι ἂν ῥᾳδίως ἐπὶ τὰ νοητὰ τῇ ἀναλογίᾳ προσχρώμενος. ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν αἰσθητῶν διαλέγεται, περὶ ὧν καὶ ὁ πολὺς ἄνθρωπος τὴν ἐπίσκεψιν ποιεῖται, δῆλόν ἐστι. πρότερον μὲν ἐκ τῶν τὰ πᾶσι λεγομένην οὐσίαν προχειρίσασθαι. ἔπειτα δὲ ὧν δύο τινῶν οὐσιῶν μνημονεύσας, αἰσθητῆς τε καὶ διανοητῆς. τὴν δὲ ὑπὲρ ταύτας μηδὲ ὅλως ἀναδραμὼν, τὴν αἰσθητὴν κυριωτέραν εἶναι τῆς διανοητῆς φησίν. ὥστε ἐν τῷ περὶ τῶν αἰσθητῶν σκέμματι προηγουμένως ἔχουσαν λόγον. ἐν ᾧ καὶ ἡ διανοητὴ οὐσία, οὐ κατὰ τὴν αὐτῆς φύσιν θεωρεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν σχέσιν ἣν ἔχει πρὸς τὴν αἰσθητήν. καθ' ἣν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ μὲν τῆς αἰσθητῆς, ἐπὶ τὴν διανοητὴν ἀναβαίνειν δυνάμεθα. ἀπὸ δὲ τῆς διανοητῆς, ἐπὶ τὴν αἰσθητήν. καὶ τριπλῆς ἀπορίας καὶ ἀοριστίας ἀναπληροῦσαν ὅρῳ περιλαμβάνομεν. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν, τὰ αἰσθητὰ καὶ μερικὰ τῶν καθόλου καὶ διανοητῶν προτάττει. καὶ τοῦτο εἰκότως ποιεῖ, κατὰ τὰς σημαντικὰς φωνὰς τὴν διαφορὰν μετιών. αἳ πρώτως καὶ κυρίως ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν ἐτάχθησαν, καὶ τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις εἰσὶ γνώριμοι. καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἔοικε καὶ τοῖς ἄλλοις τριττὴν οὐσίαν εἰπών. τὴν μὲν, κατὰ τὴν ὕλην. τὴν δὲ, κατὰ τὸ εἶδος. τὴν δὲ, κατὰ τὸ συναμφότερον, ἐν τούτοις παρεῖκεν. ἐπειδὴ κατὰ τὰς σημαντικὰς λέξεις τὰς τοῖς πολλοῖς γνωρίμους μέτεισι τὴν θεωρίαν. ἡ δὲ ὕλη φιλοσόφου δεῖται διανοίας. καὶ τὸ εἶδος τὸ τοιοῦτον ὡς συμβεβηκὸς δοκεῖ τοῖς πολλοῖς. ὅτι δὲ ἡ κατὰ ἀναλογίαν αὕτη μετάβασις ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὰ νοητὰ ταῦτα προσήκει τῷ Ἀριστοτέλει, δῆλον εἴπερ ὕλην καὶ εἶδος προϋποθέμενος, ἀρχὰς ἐν τοῖς νοητοῖς καὶ αἰσθητοῖς, πάλιν κατὰ ἀναλογίαν τὰς αὐτὰς ἀποφαίνεται εἶναι. καὶ ἑτέρας δὲ τῷ τρόπῳ τῆς ὑποστάσεως διαφερούσας. τί οὖν κωλύει ἐπὶ τῶν δέκα γενῶν τὴν κατὰ ἀναλογίαν ταυτότητα, ἐπί τε τῶν νοητῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν μετὰ τῆς ἑτερότητος διασώζεσθαι. εἴπερ οὖν δέκα μὲν ἐνταῦθα γένη, δέκα δὲ καὶ ἐν τῷ νοητῷ τὰ αὐτὰ, ἄρα ὁμώνυμος ἢ συνώνυμός ἐστιν ἡ κοινωνία τῶν τῇδε πρὸς ἐκεῖνα. ἢ οὔτε ὁμώνυμος, οὔτε συνώνυμος ἁπλῶς, ἀλλ' ὡς ἀφ' ἑνός καὶ πρὸς ἕν. τῇ γὰρ διὰ τῶν μέσων ἐπιπλοκῇ, συνέχεια μία συνάγεται τῶν πρώτων τε καὶ τελευταίων γενῶν. καὶ οὔτε συγχεῖ τὰ ἔνυλα τοῖς ἀΰλοις. περιώρισται γὰρ ἐν τοῖς ἰδίοις ὅροις ἑκάτερα. οὔτε διασχίζει αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων, διὰ τὸ κοινοῖς συνδέσμοις συνέχεσθαι καὶ ἐξηρτῆσθαι ἀεὶ τῶν κρειττόνων τὰ καταδεέστερα. ἀλλ' ἀντὶ τούτων, τὴν αὐτὴν κοινωνίαν καὶ συνέχειαν

τῶν γενῶν διατείνει. πάντα τοῖς ἀλύτοις δεσμοῖς τῆς ὁμοιότητος τὰ ὅλα συμπεραίνουσα. διὰ τοῦτο καὶ πλάτων ἐν παρμενίδῃ, τὸ ἓν διὰ πασῶν μὲν διατείνει τῶν ὑποθέσεων. εἴτε περὶ θεοῦ, εἴτε περὶ νοῦ, εἴτε περὶ ψυχῆς καὶ σώματος ὁ λόγος γένοιτο, καὶ τὴν ἐπὶ πάντα προϊοῦσαν διαφορουμένην κοινότητα. ἀλλὰ πῶς ἐκεῖ τὸ πάσχειν καὶ τὰ πρός τι καὶ τὸ κεῖσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα. ἢ δυνατὸν μὲν καὶ ταῦτα κατ' ἀναλογίαν ἐκεῖ θεωρεῖν. εἴπερ μεθέξεις ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἱδρύσεις ἐν ἀλλήλοις καὶ ἐπέκεινα εἶναι λέγομεν. καὶ τὰ μὲν, αἴτια. τὰ δὲ αἰτιατά, ὑμνοῦμεν. εἰ δέ τις ἄλλως ἀκούων τὸ πάσχειν καὶ τὸ πρός τι μὴ ἀξιοῖ θεωρεῖν αὐτὰ ἐν τοῖς νοητοῖς, οὐκ ἀπίθανον λέγειν, ὅτι δέκα ὄντων τῶν ὅλων γενῶν, ἐν μὲν τοῖς συνθέτοις, πάντα ἐστί. καὶ ἐν τούτῳ τὴν σύνθεσιν ἐνδεικνυμένοις. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μερικωτέροις, ἀεὶ πλείονα ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα κατὰ μερισμὸν πλεοναζομένοις. διὸ καὶ ἐν τῷ σωκράτει τὰς δέκα κατηγορίας ὁ ἀρχύτας ἐνδείκνυται. ἐν μέντοι τῷ ὄντως ὂν οὐ πάντα ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνα τὰ τοῖς ἁπλουστέροις ἁρμόζοντα γένη. καὶ οὐκ ἂν εἴη διὰ τοῦτο ἡ διαίρεσις ἐλλείπουσα τῶν γενῶν. οὐ γὰρ εἴ τινα μὴ μετέχει τῶν ὅλων γενῶν ἐλλιπὴς ἡ διαίρεσις δείκνυται, ἀλλ' ἐάν τι τῶν προτεινομένων ἔξω πίπτῃ τῆς εἰς τὰ δέκα γένη ἀναγωγῆς, τότε ὁ καθόλου λόγος τῶν κατηγοριῶν ἐνδεὴς ἔσται:~

ΠΕΡΙ ΟΥСΙΑС~

Οὐσία δέ ἐστιν, ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη. ἣ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστι. οἷον ὁ τὶς ἄνθρωπος, ἢ ὁ τὶς ἵππος.

Πρότερον μὲν ἐν τάξει πάντα τὰ γένη κατηριθμήσατο, ὑποτυπωτικὴν αὐτῶν τὴν διδασκαλίαν διὰ παραδειγμάτων ποιησάμενος. νῦν δὲ ἕκαστον προχειριζόμενος, τὴν ἀκριβεστέραν ὡς οἷόν τε παράδοσιν αὐτοῦ ποιεῖται. τήν τε ἔννοιαν δι' ὑπογραφῆς ἐπιδεικνύων καὶ τὰ παρακολουθοῦντα καὶ τὰ ἴδια ἀνακαθαιρόμενος. οὕτως δὲ καὶ ἀρχύτας ἐποίησε. προτάττει δὲ τῶν ἄλλων τὴν οὐσίαν. καὶ τὴν αἰτίαν αὐτὸς προϊὼν ἐρεῖ. πάντα γὰρ τὰ ἄλλα, ἢ οὐσίαι εἰσὶν, ἢ ἐν ταῖς οὐσίαις τὸ εἶναι ἔχει. ἔτι οὖν αὐτὴ μὲν καθ' αὑτὴν ὑφεστῶσα ἡ οὐσία οὐδενὸς δεῖται τῶν ἄλλων, τὰ δὲ ἄλλα δεῖται τῆς οὐσίας, καὶ τοῦ εἶναι ὅλως καὶ τοῖς ἄλλοις ἡ οὐσία μεταδίδωσιν, εἰκότως προτετίμηται τῶν ἄλλων ἡ οὐσία. καὶ γὰρ τὰ μὲν ἄλλα τὰ περὶ οὐσίαν συμβεβηκέναι λεγόμενα, αὐτῆς ἐστι τῆς οὐσίας. ἡ δὲ οὐσία, οὐδενὸς τῶν ἄλλων ἐστὶν, ἀλλ' ἑαυτῆς. διὸ καὶ καθ' ἑαυτὴν ὑφεστάναι δύναται μόνη τῶν ἄλλων. καὶ συναναιρεῖ μὲν ἑαυτῇ τὰ ἄλλα. οὐ συναναιρεῖται δὲ ὑπ' ἐκείνων. καὶ ἀρχύτας δὲ περὶ τῆς τάξεως τάδε γέγραφεν. ἡ δὲ τάξις αὐτῶν, ὧδε ἔχει. πρῶτα μὲν γὰρ τέτακται ἡ οὐσία, διὰ τὸ μόναν ταύταν ὑποκεῖσθαι τοῖς ἄλλοις, καὶ αὐτὰν καθ' ἑαυτὰν δύνασθαι νοεῖσθαι. τὰς δὲ ἄλλας, μὴ ἄνευ ταύτας. ἢ γὰρ κατὰ ταύτας, ἢ ἐν αὐταῖς ὑποκείμεναι κατηγοροῦνται. Ἀποροῦσι δὲ καὶ πρὸς τὸν περὶ τῆς οὐσίας λόγον, ὅ τε πλωτῖνος, καὶ οἱ περὶ τὸν νικόστρατον, πῶς ἓν γένος ἡ οὐσία. εἰ γὰρ κοινόν τι καὶ τῆς νοητῆς καὶ τῆς αἰσθητῆς εἴη, πρὸ ἀμφοῖν ἔσται, καὶ ἀμφοῖν κατηγορηθήσεται.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf